

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра публічного управління та адміністрування
Кафедра поліцейського права
Наукова лабораторія з проблем превентивної діяльності та
запобігання корупції ННІ № 3

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ МВС УКРАЇНИ, НП УКРАЇНИ ТА ІНШИХ
СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Матеріали XIV науково-практичного семінару

17 жовтня 2019 року

КИЇВ-2019

Науково-практичний семінар проведено відповідно до Плану роботи кафедри публічного управління та адміністрування НАВС на 2018-2019 роки

Організаційний комітет:

к.ю.н., доцент Пастух І.Д. (голова)
к.ю.н., доцент Дорогих В.М. (заступник голови)
к.ю.н. Волох О.К. (координатор семінару)

Адміністративно-правове забезпечення діяльності МВС України, НП України та інших суб'єктів публічної адміністрації:
Матеріали XIV науково-практичного семінару / ред. колегія :
І.Д. Пастух (голова), В.М. Дорогих, О.К. Волох. – 218 с. без ілл.

У збірнику знайшли відображення результати науково-практичного пошуку викладачів, здобувачів, ад'юнктів, слухачів магістратури та курсантів Національної академії внутрішніх справ, а також інших навчальних закладів стосовно дослідження проблем у сфері діяльності публічної адміністрації. Збірник розраховано на викладачів, здобувачів, слухачів, курсантів і студентів вищих навчальних закладів юридичного профілю.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Оргкомітет і редакційна колегія здійснили скорочення об'єму статей, які суттєво перевищували встановлені обсяги. Відповідальність за точність викладення матеріалу, поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

© Національна академія внутрішніх справ

ЗМІСТ

Колтаков В.К.

СИСТЕМАТИКА СУБ'ЄКТІВ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....10

Пастух І. Д.

ВИДИ КОНФЛІКТІВ ІНТЕРЕСІВ У ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ
ВІДНОСИНАХ.....12

Булик І.Л.

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПУБЛІЧНИХ ОРГАНІВ ТА ГРОМАДСЬКИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ОСВІТУ.....15

Бухтіярова І.Г. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ
ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В УМОВАХ
СЬОГОДЕННЯ.....17

Волох О.К.

ОБҐРУНТУВАННЯ ЩОДО ВІДСУТНОСТІ ПОТРЕБИ У НАДАННІ ЗГОДИ
НА ОБРОБКУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ДЛЯ ПІДПИСАННЯ ДОГОВОРУ
ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГ З ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ.....21

Дорогих В.М.

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В ГАЛУЗІ СТАНДАРТИЗАЦІЇ,
ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ, МЕТРОЛОГІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ.....24

Доценко О.С.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНО СТВОРЕНИХ
СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.....28

Желепа С.П.

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ В
НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....31

Лукашенко А.А.

АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....33

<i>Матчук С.В.</i> ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ - ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ.....	35
<i>Плугатир М.В.</i> ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	39
<i>Савранчук Л.Л.</i> ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО НАГЛЯДУ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ЗА ОСОБАМИ, ЗВІЛЬНЕНИМИ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....	42
<i>Співак М.В.</i> ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: СТАТИСТИКА, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ.....	45
<i>Стрельченко О.Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ РЕЄСТРАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ.....	48
<i>Чабан В.П.</i> АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ І АДМІНІСТРАТИВНИЙ ДОГОВІР В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ.....	51
<i>Аббасов Р.Г.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРОЯВ НЕПОВАГИ ДО СУДУ.....	58
<i>Азаранський Є.О., Лупало О.А.</i> ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ НАЛЕЖНОСТІ, ДОСТОВІРНОСТІ ТА ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	60
<i>Баль Д.О., Муратова Д.Б.</i> ПРЕДСТАВНИЦТВО В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	64
<i>Бернадін В.А.</i> АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОБІГУ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ.....	68

<i>Бойко З., Лупало О.А.</i> ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ.....	71
<i>Бразалук М.Ю., Булик І.Л.</i> АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ.....	75
<i>Василенко О.В.</i> ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ, ВИНЕСЕНИХ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	78
<i>Вінницька П.К., Стрельченко О.Г.</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІЦЕНЗУВАННЯ ЯК ЗАСОБУ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНО-НЕЗАХИЩЕНОЇ КАТЕГОРІЇ ДІТЕЙ- СИРИТ ТА ДІТЕЙ ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ.....	81
<i>Гнесь О.Р., Савранчук Л.Л.</i> ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ.....	83
<i>Гордіна Г.М., Волох О.К.</i> ЗМІСТ ПРАВА НА ОСВІТУ	86
<i>Гуцелюк В.А., Співак М.В.</i> ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ.....	90
<i>Драган Д.М., Співак М.В.</i> ПОВНОВАЖЕННЯ УПОВНОВАЖЕНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	94
<i>Кожевніков В.О.</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФІВ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КОНКУРЕНЦІЮ. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИМІР.....	98
<i>Котляр Н.В.</i> АДМІНІСТРАТИВНЕ ЗАТРИМАННЯ ЯК ЗАГАЛЬНИЙ ЗАХІД АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИПИНЕННЯ.....	102

<i>Коханенко Д.О., Муратова Д.Б.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ.....	105
<i>Красилюк О.А., Лупало О.А.</i> Е-УРЯДУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	107
<i>Курята А.Л., Лупало О.А.</i> ЩОДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ.....	110
<i>Левицький І.Т., Матчук С.В.</i> ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ ЯК СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА.....	114
<i>Лепська Н.П.</i> АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ.....	118
<i>Лукашук І.П.</i> АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ПОНЯТТЯ ТА МЕЖІ ДІЇ У ЗАКОНОДАВСТВІ.....	120
<i>Маєва О.В., Волох О.К.</i> ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ.....	122
<i>Мазур М.І., Муратова Д.Б.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ ПАТРОНАТНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ.....	126
<i>Максименко Д.О., Муратова Д.Б.</i> ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ БІЖЕНЦІВ.....	130
<i>Марченко В.А., Матчук С.В.</i> ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ: ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА.....	133

<i>Марченко Д.Д., Муратова Д.Б.</i> ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА.....	137
<i>Мельник М.С., Снівак М.В.</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ І НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ.....	140
<i>Миرونюк Т.О., Лупало О.А.</i> ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ.....	145
<i>Немикін М.С., Савранчук Л.Л.</i> ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ТА ДИСЦИПЛІНИ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ.....	148
<i>Ніжнік Е.В., Савранчук Л.Л.</i> ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	151
<i>Олейко А.М., Снівак М.В.</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....	153
<i>Папулов Б.Є., Муратова Д.Б.</i> ОСОБЛИВОСТІ МІЛІТАРИЗОВАНОЇ СЛУЖБИ ЯК ВИДУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ.....	159
<i>Рибак О.О.</i> ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРКИ НА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ.....	164
<i>Солодчук І.М.</i> ФОРМИ ДОБРОВІЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	167
<i>Степанова Д.Р.</i> ПРАВОВІ АСПЕКТИ ІНСТИТУТУ ПРИМИРЕННЯ СТОРІН В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	170

<i>Стефанова Г.Г.</i>	
ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ СЛІДЧОГО ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ.....	173
<i>Стрельченко К.А.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ТЕЛЕМЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	176
<i>Фазан В.М., Снівак М.В.</i>	
ДРІБНЕ ХУЛІГАНСТВО: ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	178
<i>Філіпенко А.С.</i>	
ЗАГАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	181
<i>Цітлес Б., Лупало О.А.</i>	
ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСАД ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ (ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ).....	184
<i>Чекотун О.О., Лупало О.А.</i>	
ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК СИСТЕМНЕ СУСПІЛЬНЕ ЯВИЩЕ: ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ.....	187
<i>Щур Д.О.</i>	
ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ЦЕНТРАЛЬНОГО ОРГАНУ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ.....	190
<i>Яровий К.В.</i>	
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ІЗ СУБ'ЕКТАМИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ.....	193
<i>Яцюк Т.В., Савранчук Л.Л.</i>	
СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ.....	195

<i>Яценко Т., Лупало О.А.</i> ЩОДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	198
<i>Миронова А.С., Скорик В.О.</i> СУЧАСНИЙ СТАН КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ.....	201
<i>Тихоступ Н.М., Стрельченко О.Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ СФЕРИ ОБІГУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ.....	205
<i>Волох Д.О., Волох О.К.</i> ПРИНЦИП ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ В ЗАКОНОПРОЕКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	209
<i>Мироненко Д.А., Стрельченко О.Г.</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС МІНІСТЕРСТВА У СПРАВАХ ВЕТЕРАНІВ, ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ.....	213
<i>Левковець А. С., Бухтіярова І.Г.</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ: ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	215

Колпаков В.К.,

д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету

СИСТЕМАТИКА СУБ'ЄКТІВ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Поняття суб'єктів проведення антикорупційної експертизи та найважливіші положення щодо сутності їх компетенції визначає Закон України "Про запобігання корупції" від 14 жовтня 2014 року [1]. Відповідно до його положень, вся сукупність суб'єктів експертизи поділяється на дві групи. Критеріями поділу є: а) правова природа суб'єкта щодо наявності владних повноважень і б) рівень імперативності щодо права на експертизу [2, с.454].

За правовою природою (наявністю чи відсутністю владних повноважень) виділяються: по-перше, носії владних повноважень, які у свою чергу диференційовані на: 1) спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції; 2) інших суб'єктів. Спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції є: а) органи прокуратури, б) Національної поліції, в) Національне антикорупційне бюро України, г) Національне агентство з питань запобігання корупції. До інших належать: а) інші державні органи, б) органи влади Автономної Республіки Крим, в) органи місцевого самоврядування, г) консультативно-дорадчі утворення, які при цих органах функціонують. Всі вони здійснюють антикорупційну експертизу відповідно до покладених на них завдань. По-друге, це суб'єкти які владних повноважень не мають. Такими є: а) громадські об'єднання; б) члени громадських об'єднань; в) уповноважені представники громадських об'єднань; в) окремі громадяни.

За рівнем імперативності щодо права на експертизу суб'єкти поділяються на: 1) таких, що здійснюють антикорупційну експертизу обов'язково; 2) таких, що здійснюють антикорупційну експертизу за власним розсудом.

Суб'єктами, що здійснюють антикорупційну експертизу обов'язково (проведення антикорупційної експертизи є їх обов'язком і здійснюється ними на постійній основі) є: а) Міністерство юстиції України і б) Комітет Верховної Ради України, до предмета відання якого належить питання боротьби з корупцією (Комітет Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції). Суб'єктами, що здійснюють антикорупційну експертизу за власним розсудом є: а)

Національне агентство з питань запобігання корупції, б) громадськість (громадська антикорупційна експертиза)

Кожний із суб'єктів антикорупційної експертизи наділяється конкретними повноваженнями, які реалізує в межах своєї компетенції.

Так, **Міністерство юстиції України** обов'язково здійснює антикорупційну експертизу усіх нормативно-правових актів та їх проектів, крім тих, що віднесені до компетенції зазначеного комітету Верховної Ради України. Сукупність нормативно-правових актів, які підлягають антикорупційній експертизі Міністерством юстиції України розділяють на дві групи. До першої включені: а) закони України, б) акти Президента України, в) акти Кабінету Міністрів України. До другої – нормативно-правові акти державних органів, які підлягають державній реєстрації.

Комітет Верховної Ради України, питань запобігання і протидії корупції обов'язково здійснює антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів: а) внесених на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України; б) за Регламентом Верховної Ради України цей комітет готує експертні висновки про відповідність вимогам антикорупційного законодавства кожного проекту нормативно-правового акту, що вноситься на розгляд Парламенту незалежно від виду акту та суб'єкта ініціювання.

Національне агентство з питань запобігання корупції здійснює антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів, які вносяться на розгляд: а) Верховної Ради України, б) Кабінету Міністрів України. Особливістю такої експертизи є те, що вона проводиться Національним агентством за власною ініціативою, у тому числі у зв'язку із зверненням громадян чи громадських об'єднань.

Громадська антикорупційна експертиза. В нормах, які регламентують питання проведення громадської антикорупційної експертизи, по-перше, визначено суб'єктів, які мають право ініціювати (проводити і замовляти) проведення громадської антикорупційної експертизи. Такими суб'єктами визнані: а) фізичні особи; б) громадські об'єднання, їх члени або уповноважені представники; в) юридичні особи. По-друге, підкреслено, що об'єктами експертної оцінки є: а) нормативно-правові акти і б) проекти нормативно-правових актів. По-третє, встановлені джерела ресурсного забезпечення: а) безпосередньо експертизи і б) оприлюднення її результатів. Такими джерелами є: а) ресурси

відповідних фізичних осіб, громадських об'єднань, юридичних осіб і б) інші джерела, які не заборонені законодавством. По-четверте, суб'єктам громадської антикорупційної експертизи надано право: а) подавати за результатами експертизи пропозиції до відповідних органів та б) отримувати від відповідних органів інформацію про врахування поданих пропозицій.

На відміну від обов'язкової антикорупційної експертизи, порядок проведення і методологія громадської антикорупційної експертизи в Україні зазнають мінімальних законодавчих обмежень. Так, законодавство України не встановлює обмежень щодо правового статусу, спеціальних дозволів чи інших вимог до суб'єктів громадської антикорупційної експертизи [3, с.97].

Література:

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014. № 1700-VII Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.

2. Науково-практичний коментар Закону України "Про запобігання корупції" / за заг. ред. Т.О.Коломоєць, В.К. Колпакова. Запоріжжя: Гельветика, 2019. - 588с.

3. Колпаков В. К. Громадська антикорупційна експертиза нормативно-правових актів та їх проектів: правова регламентація і порядок проведення. Світ без корупції: міф чи реальність : матеріали круглого столу (Харків, 4 жовтня 2017 р.). Харків: Точка, 2017. - С.96-98.

Пастух І. Д.,

к.ю.н., доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ВИДИ КОНФЛІКТІВ ІНТЕРЕСІВ У ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИНАХ

Одним із обмежень, встановлених для публічних службовців, а також інших осіб, у тому числі тих, що надають спектр публічних послуг громадянам, Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року [1] є обов'язок вживати заходів щодо недопущення виникнення конфлікту інтересів в їх діяльності. За відсутності загального визначення конфлікту інтересів,

законодавець представив лише його види (потенційний і реальний), зміст яких не в повній мірі розкриває їх особливості, час виникнення, дії по врегулюванню тощо, що призводить до поверхневого розуміння і як наслідок довільного трактування конфліктних ситуацій як з боку службовців, так і спеціально уповноважених органів у сфері протидії корупції, їх посадових осіб. Недостатню увагу проблемі поділу конфліктів на види приділяється і в юридичній літературі, що робить процес їх дослідження незавершеним. Класифікація конфліктів має важливе науково-практичне значення в силу того, що умови їх виникнення та врегулювання безпосередньо залежить від належності таких конфліктів до тієї чи іншої категорії. Таким чином, актуальність і своєчасність наукової розвідки в цій сфері зумовлюється необхідністю поглиблення загальнотеоретичних та прикладних засад класифікація конфліктів інтересів у публічно-правових відносинах.

У концептуальному плані класифікація сприяє науковому осмисленню усіх видів конфліктів інтересів. На практиці вона сприяє виявленню проблем у діяльності службовців публічно-правової сфери, визначенню особливостей конфліктів інтересів, порядку їх врегулювання у ситуаціях, коли в цьому є потреба.

Нажаль, у вітчизняній науці здійснено лише поодинокі спроби комплексного підходу до класифікації конфліктів інтересів. У Законі «Про запобігання корупції» [1] поділ конфліктів інтересів здійснюється за критерієм здатності впливу приватного інтересу на неупередженість виконання особами своїх службових обов'язків: а) потенційний конфлікт інтересів; б) реальний конфлікт інтересів.

Неоднозначний характер конфліктів інтересів, що охоплює не тільки сферу діяльності державних і муніципальних органів, а й сферу приватного бізнесу, вимагає конструктивного підходу до їх класифікації, що не виключає вивчення даного явища у взаємозв'язку з іншими соціальними конфліктами. Необхідно відзначити, що в силу загальної недостатньої дослідженості теорії конфліктів інтересів у публічно-правових відносинах, єдиної розробленої класифікації таких конфліктів не існує. Об'єктивні складнощі їх наукового обґрунтування полягають у тому, що вони самі по собі представляють категорію, що знаходиться за межами загальновизнаних підходів про їх сутність і природу. Водночас, класифікація конфліктів інтересів є раціональною оскільки, незважаючи на свою специфіку, вони характеризуються постійними ознаками, змістом і структурою.

Конфлікти інтересів досить різноманітні. Розглядаючи конфлікт інтересів як особливу ситуацію, що складається у сфері публічно-правових відносин, слід навести наступні критерії для їх поділу на види: 1) за ступенем владності у відносинах між сторонами конфлікту: а) субординаційні (виникають у зв'язку із реалізацією повноважень керівник-підлеглий, наприклад у випадку прямого підпорядкування між близькими особами); б) реординаційні (мають місце за відсутності відносин підпорядкування); 2) за кількісним складом суб'єктів: а) односторонні (наприклад, у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав); б) багатосторонні; 3) за тривалістю у часі: а) разові (найчастіше мають місце під час вчинення службовцем окремої дії або прийняття рішень таких як складання актів, проведення вимірів, засвідчення фактів тощо, характеризуються ситуативним виникненням); б) короткострокові (наприклад, в межах провадження по розгляду звернення громадянина щодо якого у службовця наявний приватний інтерес, притягнення особи до відповідальності); в) тривалі (характеризуються постійним, безперервним характером, найчастіше мають місце під час виконання повноважень керівника органу або підрозділу, я якому працює у прямому підпорядкуванні близька йому особа).

Логічним продовженням даної класифікації є критерій вибору способу урегулювання конфлікту: а) зовнішнє (урегулювання здійснюється уповноваженою особою, органом щодо особи, у якої виник конфлікт); б) самостійне (урегулювання здійснює особа, у якої виник конфлікт інтересів, власними діями без залучення сторонніх осіб). В свою чергу, залежно від виду правового регулювання зовнішнє урегулювання конфлікту інтересів можна поділити на: а) загальне (здійснюється в порядку, визначеному Законом України «Про запобігання корупції»); б) спеціальне (має свою специфіку, визначається законами, які регулюють статус окремих осіб та засади організації відповідних органів, наприклад, голови держави, народних депутатів, членів уряду, голів державних служб, агентств та інспекцій, суддів, голів місцевих рад та ін.).

Звісно, сфера конфліктів інтересів є дуже об'ємною за рахунок значної кількості суб'єктів, у яких він може виникнути, а також нормативно-правових актів, які її регламентують, і тому критеріїв для їх класифікації можна виділити більше. Очевидно, що в межах кожного виду конфліктів можлива їх подальша класифікація.

В межах даної статті проаналізовані сучасні класифікації конфліктів інтересів, зазначені їхні основні особливості та недоліки, охарактеризовано основні проблеми підходів до їх поділу на види. У результаті виокремлення значимих ознак конфлікту інтересів здійснена спроба виділити ті критерії класифікації, які мають науково-практичне значення і сприятимуть більш глибокому розумінню сутності та різноманітності конфліктів інтересів. У цьому зв'язку питання класифікації конфліктів інтересів у публічно-правових відносинах потребують подальших досліджень та деталізації.

Література:

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

Булик І.Л.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПУБЛІЧНИХ ОРГАНІВ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ОСВІТУ

Реформування української системи освіти є надзвичайно важливим завданням суспільства і держави, яке сьогодні практично реалізує Міністерство освіти і науки України. Головною метою реформи як системної освітньої трансформації є забезпечення доступності громадянам України до якісної освіти на всіх її рівнях.

В умовах розвитку в нашій державі громадянського суспільства особливу роль у державотворенні та забезпеченні формування і реалізації державної політики відіграють громадські організації. Слід відмітити високу активність громадян нашої держави щодо об'єднання в такі організації задля захисту свого права на освіту.

Забезпечення умов для реалізації права на освіту – одне з основних завдань створення громадських організацій.

На сьогодні в Україні зареєстровано понад 2 тис. об'єднань громадян, із них 64 всеукраїнського та міжнародного рівнів, які приймають активну участь у дотриманні та забезпеченні права на

освіту. Вони справляють значний вплив на діяльність органів державної влади відповідного спрямування.

Проте, слід відмітити формальність у деяких випадках таких організацій в силу того, що вони створюються лише на папері і ніякої діяльності не здійснюють.

У той же час, особливості громадських організацій полягають у тому, що ці організації:

а) керуються життєвими інтересами осіб, які повинні отримувати якісну освіту;

б) створюють можливості для накопичення і подальшого використання такого унікального ресурсу, як соціальна ініціатива та активність самих осіб, які навчаються;

в) виступають мало чи не єдиною соціальною структурою, у якій такі особи є членами не опосередковано, як, наприклад, у державних органах влади.

Необхідною умовою належного забезпечення права на освіту є взаємодія публічних органів та громадських організацій.

Реалізуючи свої статутні завдання у сфері освіти громадські організації тісно співпрацюють з державними органами влади. Основними напрямками такої співпраці є:

а) сприяння у забезпеченні необхідної матеріально-технічної бази навчальних закладів;

б) сприяння створенню рівних можливостей та умов громадянам щодо участі у всіх сферах суспільного життя, у тому числі у сфері освіти;

в) сприяння підтримки найталановитіших та найздібніших осіб, щодо можливості подальшого розвитку.

Відповідна взаємодія реалізується наступним чином:

- проведення спільних заходів. Так, державні органи влади та громадські організації проводять спільні засідання за круглим столом, семінари, наради, конференції тощо, на яких обговорюються проблемні питання реалізації особами права на освіту і напрацьовуються рішення щодо заходів, реалізація яких матиме ефект для вирішення таких питань.

Варто зауважити, що Міністерство освіти і науки України у співпраці з громадськими організаціями координує діяльність органів управління освіти і науки у створенні сприятливих умов для підвищення ефективності навчального процесу тощо;

- здійснення громадської експертизи проектів нормативно-правових актів;

- спільне розроблення та опрацювання проектів нормативно-правових актів;
- здійснення інших заходів відповідного спрямування.

З огляду на вищевикладене, вважаємо, що існує необхідність залучення громадських організацій до правозастосовчої діяльності органів виконавчої влади у сфері освіти. Також, громадські організації повинні брати участь у наданні адміністративних послуг у сфері освіти на підставі повноважень, які їм би надавалися на законодавчому рівні. Крім того, громадські організації повинні безперешкодно здійснювати контроль за місцевими органами виконавчої влади щодо фінансування сфери освіти, кадрового забезпечення зазначеної сфери та якості освіти.

Література:

1. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : постанова Кабінету Міністрів України від 03 лист. 2010 р. № 996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.

Бухтіярова І.Г.,

к.ю.н., викладач кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Динамічна трансформація суспільних відносин зумовлює появу нових викликів та проблем, які потребують негайного вирішення в межах функціонуючого законодавчого розподілу повноважень органів виконавчої влади. Традиційно, процес передачі повноважень зумовлюється процедурою перерозподілу, який відбувається при реорганізації, ліквідації та створенні органів.

Процес передачі повноважень у центральних органах виконавчої влади, регулюється Порядком здійснення заходів, пов'язаних з утворенням, реорганізацією або ліквідацією міністерств, інших центральних органів виконавчої влади [1], дія якого поширюється на центральні органи виконавчої влади та їхні територіальні органи, крім випадків, коли Конституцією та законами України, актами

Президента України визначені інші особливості порядку їх утворення, реорганізації або ліквідації.

В наведеному Порядку визначено, що орган виконавчої влади припиняється шляхом реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації. А права та обов'язки органів виконавчої влади переходять: 1) у разі злиття органів виконавчої влади – до органу виконавчої влади, утвореного внаслідок такого злиття; 2) у разі приєднання одного або кількох органів виконавчої влади до іншого органу виконавчої влади – до органу виконавчої влади, до якого приєднано один або кілька органів виконавчої влади; 3) у разі поділу органу виконавчої влади – до органів виконавчої влади, утворених внаслідок такого поділу; 4) у разі перетворення органу виконавчої влади – до утвореного органу виконавчої влади; 5) у разі ліквідації органу виконавчої влади і передачі його завдань та функцій іншим органам виконавчої влади – до органів виконавчої влади, визначених відповідним актом Кабінету Міністрів України. Органи виконавчої влади утворюються, реорганізуються або ліквідуються Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України [1].

Так, наприкінці грудня 2018 року Кабінет Міністрів схвалив із доопрацюванням Постанову про реорганізацію Державної фіскальної служби (ДФС) шляхом поділу на Державну податкову і Державну митну служби як окремі центральні органи виконавчої влади. Кабінет міністрів спрямовуватиме та координуватиме діяльність цих служб через міністра фінансів України. Крім того, обидві Служби є правонаступниками прав та обов'язків реорганізованої ДФС у відповідних сферах діяльності [3].

Реформа фіскальних органів триває в Україні фактично з моменту їх створення. Новий етап змін розпочався у березні 2017 р., коли Уряд затвердив Концепцію реформування Державної фіскальної служби України [4]. Цей програмний документ декларує необхідність вжиття заходів, спрямованих як на підвищення прозорості, ефективності роботи, рівня комунікації між податковими органами й платниками податків, так і реформування структури самих фіскальних органів. Одним із перших кроків у цьому напрямі стала ліквідація податкових інспекцій як юридичних осіб. Вони стали структурними підрозділами обласних управлінь ДФС. Продовженням стало прийняття Постанови про поділ ДФС України 2018 року відповідно до цієї постанови ДФС «ділитися» на два органи – податкову і митну служби.

Існування окремо податкової та митної служб не є новим для України. З 2000 році у країні діяла Державна податкова адміністрація України, що мала спеціальний статус та реалізовувала податкову політику. У 2011 році замість Державної податкової адміністрації почала діяти Державна податкова служба. Паралельно функціонувала Державна митна служба. У 2013 році функції обох органів об'єднало в собі новоутворене Міністерство доходів і зборів, яке за рік шляхом перетворення було реорганізовано в Державну фіскальну службу України. Після кількох років функціонування єдиного органу з питань податкової та митної політики [5]. Уряд вирішив повернутися до старої структури, але слід зазначити, що власне, наявність цього пункту у переліку вимог Міжнародного валютного фонду і є однією із головних причин того, що рішення розділити податківців та митників все ж було ухвалене [6]. Ще одним мотивом такого кроку може бути намагання поліпшити імідж податкових органів на противагу мілітаризованій митній службі, з якою протягом останніх років пов'язується багато скандалів та проблем.

Повноваження двох органів будуть аналогічні до повноважень ДФС, проте більш спеціалізовані. Так, Державна податкова служба займатиметься такими питаннями: реалізація державної податкової політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державною політикою у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску [2].

У свою чергу, Державна митна служба матиме повноваження в реалізації державної митної політики, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства [2].

Державна фіскальна служба існуватиме та діятиме до завершення усіх процедур з утворення нових органів. Протягом 2 місяців з моменту прийняття постанови Міністерство фінансів має подати на затвердження Уряду положення про нові органи. Після того розпочнеться процедура призначення керівництва органів, поділу майна тощо. До того часу всю податкову звітність, листи, скарги, звернення слід направляти до ДФС.

Реформа ДФС має на меті поліпшити адміністрування податків та зборів. Вона створить підґрунтя для демілітаризації податкових органів, покращить якість сервісів, які надаються платникам податків, підвищить прозорість та підзвітність роботи податкових та

митних органів. Багатолітня практика довела, що робота митниці є дуже специфічною діяльністю, не притаманною податківцям. Разом з позитивними змінами є багато ризиків, зокрема майбутня доля баз даних ДФС, які зараз знаходяться у спільному користуванні відомств. Також виділення митної та податкової служб може призвести до збільшення перевірок бізнесу, адже тепер одного й того підприємця може перевіряти вже два, а не одне відомство - кожне у своїх справах [6].

Я вважаю, що розподіл єдиного органу виконавчої влади на два принесе більш прогресивну діяльність і чіткіше виконання своїх повноважень та функцій кожного суб'єкта публічного адміністрування окремо. І відповідно за порушення норм у цих сферах буде застосовуватися більш конкретна адміністративна відповідальність.

Література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження Порядку здійснення заходів, пов'язаних з утворенням, реорганізацією або ліквідацією міністерств, інших центральних органів виконавчої влади N 1074 від 20 жовтня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1074-2011-%D0%BF>
2. Постанова Кабінету Міністрів України Про утворення Державної податкової служби та Державної митної служби України N 1200 від 18 грудня 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2018-%D0%BF>
3. У Мінфіні підписали постанову про реорганізацію ДФС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua>
4. Уряд схвалив Концепцію реформування ДФС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249858680>
5. Як поділ ДФС України вплине на життя платників податків. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.vkr.ua/ua/publications/>
6. ДФС навпіл. Навіщо уряду розділив податкову та митницю. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dw.com>

Волох О.К.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ОБҐРУНТУВАННЯ ЩОДО ВІДСУТНОСТІ ПОТРЕБИ У НАДАННІ ЗГОДИ НА ОБРОБКУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ДЛЯ ПІДПИСАННЯ ДОГОВОРУ ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГ З ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ

Відповідно до частин першої, другої статті 32 Основного Закону України ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України; не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Зазначеним вимогам Конституції України кореспондують положення законодавства України, якими передбачено, що:

- збирання, зберігання, використання і поширення інформації про особисте життя фізичної особи без її згоди не допускаються, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (абзац другий частини першої статті 302 Цивільного кодексу України);

- обробка персональних даних здійснюється для конкретних і законних цілей, визначених за згодою суб'єкта персональних даних, або у випадках, передбачених законами України, у порядку, встановленому законодавством; не допускається обробка даних про фізичну особу, які є конфіденційною інформацією, без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини; поширення персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних або уповноваженої ним особи дозволяється у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (частини п'ята і шоста статті 6, частина друга статті 14 Закону України від 1 червня 2010 року № 2297-VI «Про захист персональних даних»);

- до конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження; конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до

передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом (частина друга статті 11, частина друга статті 21 Закону України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII «Про інформацію»);

- розпорядники інформації, які володіють конфіденційною інформацією, можуть поширювати її лише за згодою осіб, які обмежили доступ до інформації, а за відсутності такої згоди – лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (частина друга статті 7 Закону України від 13 січня 2011 року № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації»).

Стосовно правомірності обробки персональних даних науково-педагогічних працівників академії при підписанні Договору про надання послуг з проведення занять слід вказати таке.

1. Статтею 11 Закону України від 1 червня 2010 року № 2297-VI «Про захист персональних даних» (далі – Закон № 2297) визначено 6 підстав для обробки персональних даних.

Згода суб'єкта персональних даних на обробку персональних даних є лише одним з 6 пунктів.

За наявності хоча б однієї встановленої Законом № 2297 підстави для обробки персональних даних така обробка буде правомірною.

Пунктом 3 статті 11 Закону № 2297 закріплено таку підставу, як: *укладення та виконання правочину, стороною якого є суб'єкт персональних даних або який укладено на користь суб'єкта персональних даних чи для здійснення заходів, що передують укладенню правочину на вимогу суб'єкта персональних даних.*

Згідно частин 1, 2 статті 202 Цивільного кодексу України правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Правочини можуть бути односторонніми та дво- чи багатосторонніми (договори).

Статтями 901-907 Цивільного кодексу України визначено вимоги щодо договору про надання послуг.

Отже, обробка персональних даних для укладення та виконання договору про надання послуг з проведення занять в НАВС відбувається згідно закону, а не на підставі згоди суб'єкта персональних даних, як це визначено у частині 5 статті 6 Закону № 2297.

2. У разі необхідності притягнення особи (науково-педагогічного працівника) до цивільно-правової відповідальності за невиконання чи неналежне виконання договору про надання послуг з проведення занять законні інтереси академії щодо відшкодування завданої

такими діями особи шкоди є інтересами економічного добробуту, як вони розуміються у Конституції та вищезазначених Законах України.

Обробка персональних даних з метою притягнення особи до цивільно-правової відповідальності за невиконання чи неналежне виконання договору про надання послуг з проведення занять здійснюється **без згоди** такої особи, на підставі, визначеній пунктом 5 статті 11 Закону № 2297.

Такою підставою законодавець визначає **необхідність виконання обов'язку володільця персональних даних, який передбачений законом**.

«Законом» в даному випадку виступає Цивільний процесуальний кодекс України.

Згідно пункту 2 частини третьої статті 175 ЦПК України *позовна заява повинна містити ім'я (прізвище, ім'я та по батькові - для фізичних осіб) сторін та інших учасників справи, їх місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), а також реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта для фізичних осіб - громадян України (якщо такі відомості позивачу відомі), відомі номери засобів зв'язку, офіційної електронної адреси та адреси електронної пошти.*

У свою чергу, згідно частин 1-3 статті 185 ЦПК України:

Суддя, встановивши, що позовну заяву подано без додержання вимог, викладених у статтях 175 і 177 цього Кодексу, протягом п'яти днів з дня надходження до суду позовної заяви постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху.

В ухвалі про залишення позовної заяви без руху зазначаються недоліки позовної заяви, спосіб і строк їх усунення, який не може перевищувати десяти днів з дня вручення ухвали про залишення позовної заяви без руху.

Якщо позивач не усунув недоліки позовної заяви у строк, встановлений судом, заява вважається неподаною і повертається позивачеві.

Таким чином, позивач згідно закону **зобов'язаний** зазначити у позовній заяві передбачені статтею 175 ЦПК України персональні дані відповідача.

Недодержання зазначених вимог є підставою для постановлення ухвали про залишення позовної заяви без руху.

Неусунення у встановлений судом строк зазначених недоліків позовної заяви є підставою для її повернення позивачеві.

Без зазначення у позовній заяві персональних даних відповідача (тобто без їх передачі суду – що є, у свою чергу, однією з операцій по обробці даних) заява буде *вважатися неподаною і повертатиметься позивачеві*.

Отже, нормами ЦПК України чітко визначено таку підставу для правомірної обробки персональних даних потенційного відповідача у цивільно-правовому спорі, як **необхідність виконання обов'язку володільця персональних даних, який передбачений законом**.

Обробка даних здійснюється в цьому випадку з метою захисту законних інтересів академії.

Таким чином, з тексту Договору з НАВС про надання послуг з проведення занять доцільно виключити пункт 7.1:

«Підписанням даного Договору Виконавець відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» надає свою згоду Замовнику на обробку автоматизованим або іншим способом його персональних даних.

Виконавець з правами суб'єкта персональних даних, визначеними ст. 8 Закону України «Про захист персональних даних» ознайомлений.»

Дорогих В.М.,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В ГАЛУЗІ СТАНДАРТИЗАЦІЇ, ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ, МЕТРОЛОГІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ

Важливим елементом у системах управління якістю продукції є стандартизація – нормотворча діяльність, яка знаходить найбільш раціональні норми, а потім закріплює їх у нормативних документах у вигляді стандарту, інструкцій, методик та вимог до розробки продукції. Стандартизація – незамінний засіб забезпечення сумісності, взаємозамінності, уніфікації, типізації, надійності техніки й інформаційних мереж, норм безпеки і екологічних вимог, єдності характеристик і властивостей якості продукції, робіт, процесів і послуг.

Вплив стандартизації на підвищення якості продукції реалізується переважно через: комплексну розробку стандартів на сировину,

матеріали, напівфабрикати, комплектуюче устаткування, оснащення і готову продукцію; встановлення в стандартах технологічних вимог до показників якості, а також єдиних методів випробування і засобів контролю.

Головне завдання стандартизації - створити систему нормативно-технічної документації, яка визначає прогресивні вимоги до продукції, що виготовляється на потреби народного господарства, населення, оборони країни, експорту, а також контроль за правильністю використання цієї документації.

Склади адміністративних правопорушень, які посягають на суспільні відносини в галузі стандартизації, якості продукції, метрології та сертифікації закріплені в гл. 13 КУпАП.

Об'єктом посягання правопорушень глави 13 КУпАП є, відповідно, суспільні відносини у сфері стандартизації, якості продукції, метрології та сертифікації тощо. Родовим об'єктом для цієї категорії правопорушень можна вважати суспільні відносини у сфері захисту прав споживачів, оскільки будь-які діяння, що призводять до випуску і реалізації неякісної чи нестандартної продукції, врешті-решт завдають шкоди саме споживачеві.

Об'єктивна сторона правопорушення глави 13 КУпАП відображена у диспозиціях відповідних статей:

1. випуск (в тому числі з ремонту) або реалізація продукції, яка не відповідає вимогам стандартів, сертифікатів відповідності, норм, правил і зразків (еталонів) щодо якості, комплектності та упаковки (за винятком випадків, передбачених законодавством України) (ст. 167);

2. виконання робіт, надання послуг громадянам-споживачам, що не відповідають вимогам стандартів, норм і правил (ст. 168-1);

3. випуск у продаж продукції з порушенням вимог щодо медичних попереджень споживачів тютюнових виробів (ст. 168-2);

4. недодержання стандартів і технічних умов при транспортуванні, зберіганні і використанні (експлуатації) продукції, якщо це спричинило зниження якості, псування або наднормативні втрати продукції (ст. 170);

5. випуск з ремонту та видача на прокат засобів вимірювальної техніки, що застосовуються у сфері законодавчо регульованої метрології та не відповідають нормативно-правовим актам, що містять вимоги до таких засобів вимірювальної техніки (ст. 171);

6. порушення умов і правил проведення перевірки засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації та

застосовуються у сфері законодавчо регульованої метрології, а також проведення такої повірки неуповноваженими науковими метрологічними центрами, метрологічними центрами та повірочними лабораторіями, крім повірки, що проводиться науковими метрологічними центрами, які мають міжнародно визнані калібрувальні та вимірювальні можливості за відповідними видами та підвидами вимірювань або застосовують національні еталони (ст. 171-1);

7. виготовлення або перероблення з метою використання чи збуту, а також збут фальсифікованих вимірювальних приладів чи інструментів (ст. 171-2);

8. порушення правил застосування засобів вимірювальної техніки, які використовуються у сфері законодавчо регульованої метрології (ст. 172);

Для правопорушень глави 13 КУпАП якнайбільше характерна бланкетність диспозицій, які відсилають до конкретних стандартів, норм, правил та інших нормативних актів, серед яких закони України «Про стандартизацію», «Про метрологію та метрологічну діяльність», «Про підтвердження відповідності», «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв і тютюнових виробів» (зокрема ст. 168-3).

Суб'єкт правопорушення — спеціальний (посадові чи уповноважені особи).

Суб'єктивна сторона правопорушень, об'єднаних у главу 13 КУпАП, характеризується як умислом, так і необережністю.

Об'єктами державного метрологічного контролю і нагляду є: засоби вимірювальної техніки; методики виконання вимірювань. Державний метрологічний контроль і нагляд стосовно засобів вимірювальної техніки та методик виконання вимірювань поширюється на вимірювання, результати яких використовуються під час:

- роботи із забезпечення охорони здоров'я;
- контролю безпеки умов праці;
- контролю стану навколишнього природного середовища тощо.

Тому при встановленні фактичних обставин порушення правил застосування засобів вимірювальної техніки, на які поширюється державний метрологічний нагляд, тягне за собою адміністративну відповідальність.

За наявності доказів про вчинення адміністративного правопорушення, складається протокол уповноваженими на те

посадовою особою або представником громадської організації чи органу громадського самоврядування.

Доказами в справі про адміністративне правопорушення є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються протоколом про адміністративні правопорушення, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами тощо.

Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, який повинен бути складеним повноважною на це особою, по встановленій формі та містити дані, необхідні для розгляду адміністративної справи.

Провадження в справах про адміністративні правопорушення складається з чотирьох стадій:

1) адміністративне розслідування: порушення справи, встановлення фактичних обставин, процесуальне оформлення результатів розслідування, направлення матеріалів для розгляду за підвідомчістю;

2) розгляд справи: доведення постанови до відома заінтересованих осіб;

3) перегляд постанови: оскарження або опротестування постанови, перевірка законності постанови, винесення рішення, реалізація рішення;

4) виконання постанови: звернення постанови до виконання, безпосереднє виконання.

Кожна з цих стадій закінчується оформленням відповідного документа, що відбиває проведення певних дій. Кожна наступна стадія розпочинається після того, як закінчена попередня.

Доценко О.С.,

к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНО СТВОРЕНИХ СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

За період незалежності в Україні проведено низку реформ, що спричинено прагненням увійти до європейської спільноти. Необхідність приведення національного законодавства у відповідність до міжнародних норм та стандартів за багатьма напрямками продиктована міжнародною та європейською спільнотою.

Реформована система органів правопорядку України, які здійснюють протидію організованих злочинності, на жаль, залишається ще малоефективною, а існуючі проблеми багато в чому не вирішені.

Відповідно до підп. «а» п. 1 ст. 5 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [1] (далі - Закон), до системи суб'єктів, які здійснюють боротьбу з організованою злочинністю законодавець відносить - спеціально створені для боротьби з організованою злочинністю державні органи. Такими органами визначено:

- Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Президенті України (далі - Комітет);
- спеціальні підрозділи по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України.

У Законі Комітет визначено як державний орган, спеціально створений для боротьби з організованою злочинністю. Але, Указом Президента України «Про деякі питання організації діяльності Ради національної безпеки і оборони України» від 8 лютого 2005 року № 208/2005 [2] цей Комітет ліквідовано, передавши його функції, фінансове та матеріально-технічне забезпечення РНБО України. Згодом, Указом Президента України «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких указів Президента України» від 15 грудня 2006 р. № 1084/2006 [3] було визнано таким, що втратив чинність Указ Президента України «Про деякі питання організації діяльності РНБО України» від 8 лютого 2005 року № 208/2005 [2], а відтак, втратили чинність і положення Указу про ліквідацію і передачу функцій Комітету РНБО України.

Це відбулося у зв'язку з тим, що підп. «а» п. 2 ст. 5 Закону за Рішенням Конституційного Суду України від 07.04.2004 року № 9-рп/2004 [4] визнано таким що не відповідає Конституції України (є неконституційним), а також припинено провадження у справі щодо неконституційності Указу Президента України «Про Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю» від 26 листопада 1993 року № 561 та Указу Президента України «Про підвищення ефективності діяльності Координаційного комітету по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю» від 13 травня 2003 року № 402.

Не зважаючи на вище зазначене, в Законі й досі Комітет визначено як державний орган, спеціально створений для боротьби з організованою злочинністю, а фактично його не існує, і зміни до закону не внесені, що свідчить про правову розбалансованість у протидії організованій злочинності.

Аналіз Закону України «Про Раду національної безпеки і оборони України», теж не дає підстав відносити цей орган до суб'єктів протидії організованій злочинності, так як в ньому про організовану злочинність і не йдеться. Тільки у п. 8 ст. 4 цього Закону визначається, що РНБО координує і контролює діяльність органів виконавчої влади з протидії корупції, забезпечення громадської безпеки та боротьби із злочинністю з питань національної безпеки і оборони [5].

Наступним державним органом, який спеціально створений для боротьби з організованою злочинністю є спеціальні підрозділи по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України [1].

Аналіз Закону України «Про Службу безпеки України» **свідчить, що перед СБУ стоять лише завдання по «...попередженню, виявленню, припиненню та розкриттю злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України»** (ч. 2 ст. 2 Закону) [6], що звичайно не охоплює усі напрями злочинної діяльності організованих злочинних організацій (угруповань). Але, інших спеціально створених органів для боротьби з організованою злочинністю законодавством України не визначено. Існуючі раніше спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю МВС України Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування органів

внутрішніх справ» від 12 лютого 2015 року № 193-VIII [7] **було ліквідовано.**

Отже, аналіз нормативно-правових актів щодо визначення і функціонування спеціально створених суб'єктів протидії організованій злочинності дає підстави стверджувати, що законодавчо такі суб'єкти чітко не визначені, науково не обґрунтовані, а відтак є недосконалими і малоефективними. Ці питання потребують подальшого наукового дослідження та удосконалення законодавчого регулювання.

Література:

1. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України № 3341-XII від 30.06.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 35. Ст. 358 (із змінами).
2. Про деякі питання організації діяльності Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 8 лютого 2005 р. № 208/2005.
3. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких указів Президента України: Указ Президента України від 15 грудня 2006 р. № 1084/2006.
4. Конституційний Суд України: рішення від 07 квітня 2004 року № 9-рп/2004. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-04>
5. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05 березня 1998 р. № 183/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 35. Ст. 237 (із змінами).
6. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382 (із змінами).
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування органів внутрішніх справ: Закон України від 12 лютого 2015 р. № 193-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 21. Ст. 134.

Желепа С.П.,
викладач кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Служба в поліції є державною службою особливого характеру та регламентується низкою нормативно-правових актів: Конституцією України, законом України «Про Національну поліцію», відомчими нормативно-правовими актами МВС України та Національної поліції. Призначення на посади поліцейських здійснюється відповідно до номенклатури посад, яку затверджує МВС України та наказами посадових осіб.

Ефективність та повнота роботи поліцейського підрозділу (відділу, відділення, сектору) залежить від професіоналізму працівників кадрового забезпечення, вміння компетентно та своєчасно підготувати матеріали для прийняття управлінського рішення. Одним із завдань підрозділів кадрового забезпечення є підготовка матеріалів для присвоєння первинних та чергових спеціальних звань в Національній поліції України.

Порядок присвоєння первинних та спеціальних звань в Національній поліції закріплено в законі України «Про Національну поліцію»:

- порядок та суб'єкти присвоєння первинних спеціальних звань (ст. 81);
- порядок та суб'єкти присвоєння чергових спеціальних звань (ст. 82);
- строки вислуги с спеціальних званнях (ст. 83);
- порядок присвоєння спеціальних звань достроково та на один ступінь вище від звання, передбаченого займаною штатною посадою (ст. 84);
- порядок пониження та позбавлення спеціальних звань (ст. 85) [1].

Натомість, в Національній поліції України існує низка інших законодавчих та відомчих нормативно-правових актів, які також регламентують зазначений вище порядок. Наприклад, у розділах II та «» закону України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» щодо заохочення та стягнення [2], у наказі МВС України від 12.03.2016 № 177 визначено порядок присвоєння спеціальних звань поліції та позбавлення спеціальних звань [3], у наказі Національної

поліції України від 04.12.2015 № 142 щодо переліку посад молодшого та середнього складу поліції і відповідних їм граничних спеціальних звань [4].

Кожен із названих нормативно-правових актів доповнює один одного. Наприклад, у статті 81 ЗУ «Про Національну поліцію» визначено загальний порядок присвоєння первинного спеціального звання середнього складу, а у наказі МВС України від 12.03.2016 № 177 доповнено пунктами щодо обов'язкових вимог для присвоєння спеціальних звань: «первинні спеціальні середнього складу присвоюються особам....., після закінчення курсів первинної професійної підготовки (спеціалізації)». А якщо особа має наявне військове або інше спеціальне звання, у порядку переатестування та після закінчення курсів первинної професійної підготовки (спеціалізації) [3].

Також виникають питання щодо присвоєння чергових спеціальних звань поліції. Законом України «Про Національну поліцію» визначено, що чергові спеціальні звання присвоюються після закінчення строку вислуги в попередньому званні, за умови відповідності спеціального звання, що присвоюється спеціальному званню, передбаченому штатною посадою [1]. А наказом НПУ від 04.12.2015 № 142 чітко передбачено перелік посад та відповідних їм граничних спеціальних звань.

Отже, якщо штатом не передбачено посаду із вищим спеціальним званням, то в таких випадках може констатувати, що стаття 83 ЗУ «Про Національну поліцію» щодо строків вислуги в спеціальних званнях не діє.

Розглянемо питання щодо присвоєння спеціальних звань достроково та один ступінь вище від звання, передбаченого займаною штатною посадою. В ЗУ «Про Національну поліцію» зазначено, що достроково спеціальні звання можуть бути присвоєні в порядку заохочення після закінчення не менше половини визначеного строку вислуги в спеціальному званні. А чергове спеціальне звання поліції на один ступінь вище, можуть присвоюватися в порядку заохочення після закінчення не менше ніж півтора строку вислуги у попередньому спеціальному званні [1].

У розділі II ЗУ «Про Дисциплінарний статуту Національної поліції України» зазначено: «...дострокове присвоєння чергового спеціального звання здійснюється з дотриманням вимог ЗУ «Про Національну поліцію» та може бути застосовано до поліцейського, який має стаж служби в поліції не менше п'яти років» [2].

Отже, розглянувши нормативно-правові акти, які регулюють порядок присвоєння первинних та чергових спеціальних звань можемо запропонувати узагальнити деякі питання в одному нормативно-правовому акті для уникнення збільшення відомчих нормативно-правових актів, які будуть в подальшому розглядати окремі проблеми щодо даного питання.

Література:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липн. 2015 р. № 580-VIII / Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. - № 40-41. - Ст. 379.
2. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : Закон України від 15 березн. 2018 р. № 2337-VIII / Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2018. - № 29. - Ст. 233.
3. Про затвердження Порядку присвоєння спеціальних звань поліції та позбавлення спеціальних звань : Наказ МВС України від 12 березн. 2016 р. № 177.
4. Про затвердження Переліку посад молодшого та середнього складу поліції і відповідних їм граничних спеціальних звань : наказ Національної поліції України від 04 грудн. 2015 р. № 142.

Лукашенко А. А.,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

В умовах прийняття Указів Президента України щодо Стратегії Національної безпеки України від 26 травня 2015 року № 287, Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України від 14 березня 2016 року № 92, Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII, наказу МВС України від 26 листопада 2018 року № 958 «Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення «Корпус оперативно-раптової дії» та інших нормативно-правових актів з метою організації діяльності підрозділів поліції особливого призначення виникають питання

якості бойової та спеціальної підготовки. Разом з тим ряд проблемних питань виникає у процесі їх розв'язання.

По-перше, формування нових компетентностей у поліцейських підрозділів особливого призначення, що пояснюється низкою історичних причин, веде до суттєвих змін у змісті освіти та змісті навчання.

По-друге, підвищення якості підготовки. За останнє п'ятиріччя змінився характер забезпечення публічної безпеки та порядку, розвиток системи колективної безпеки, вплив економічних чинників тощо. Все більше перевага надається набуттю спроможностей щодо швидкого реагування на загрози у військовій сфері, їх ліквідації на ранній стадії виникнення та недопущення переростання в регіональну або глобальну війну. Особливого значення набуває співпраця щодо упередження військових конфліктів, досягнення сумісності для спільних дій по забезпеченню миру і безпеки з відповідною координацією планів розвитку національних збройних сил та більш тісною кооперацією у реалізації проектів створення складних систем озброєння та удосконалення оборонних технологій. Необхідним та відповідальним кроком є формування готовності до службової діяльності, визначення змісту освіти, ефективності використання сучасних методів роботи з персоналом.

По-третє, важливим кроком є визначення методології побудови освітньої програми підготовки фахівця.

По-четверте, виокремлюється проблема неповної відповідності змісту підготовки поліцейських підрозділів поліції особливого призначення щодо сучасного досвіду бойової та оперативної підготовки, миротворчих місій, локальних конфліктів і війн, недостатньої технологізації та інформатизації освітньої діяльності тощо.

Як свідчить сучасна практика, під час аналізу службово-бойової діяльності значна увага приділяється якості професійної підготовки і насамперед у підрозділах спеціального призначення Національної поліції України для проведення спеціальних поліцейських операцій (штурмові підрозділи) з акцентом на високий рівень володіння спеціальними тактичними навичками, вміння впевнено діяти в екстремальних умовах.

По-п'яте, виникла потреба у зміні організації освітнього процесу щодо професійного післядипломного навчання та його забезпечення відповідно до потреб практики, використовуючи сучасні наукові здобутки, вітчизняний та зарубіжний досвід.

По-шосте, визначення оптимальних або базових критеріїв безперервної освіти для розвитку в Україні підрозділів поліції особливого призначення. Більшість науковців вважає базовими критеріями охоплення освітою життя поліцейського протягом усієї служби; спадкоємність між окремими етапами і рівнями освіти поліцейського; зв'язок загальної, політехнічної та професійної освіти; інноваційні підходи щодо змісту, засобів, методик, технологій та часу навчання; наявність механізму стимулювання поліцейського до навчання та інші. Щодо оптимальних критеріїв – визначити їх вбачається досить складно, що потребує додаткових окремих досліджень та відповідного часу їх експериментальної перевірки.

По-сьоме, однією з проблем практики підрозділів поліції особливого призначення є потреба у виконанні службово-бойових завдань жінками-поліцейськими, навіть у складі снайперських груп, проведення водолазних робіт за умов свідоцтва про присвоєння робітничої кваліфікації водолаза певного класу, відповідної групи спеціалізації водолазних робіт (поліцейський-водолаз).

Охарактеризовані основні проблемні питання формування професійної компетентності підрозділів поліції особливого призначення об'єднуються в окремі дві групи.

До першої групи відносимо загально-дидактичні компетентності (методологічні засади створення освітньої програми, розробка стандартів освіти та зміна організації освітнього процесу на всіх його рівнях та етапах у закладах вищої освіти).

До другої групи відносимо професійно-орієнтовані компетентності (виявлення чинників, які впливають на виконання службово-бойових завдань, професійної компетентності, умов її формування, потреби створення жіночих снайперських груп, поліцейських-водолазів).

Матчук С.В.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

**ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ – ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК
УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ**

Обраний Україною вектор євроінтеграційного розвитку передбачає реформування усіх сфер суспільного життя. Важливою складовою цього процесу є адміністративна реформа та удосконалення інституту державної служби, яку А. Шарая визначає як систему публічних, професійних, політично неупереджених напрямків діяльності із практичного виконання завдань і функцій держави. Соціальне призначення державної служби полягає у професійному здійсненні за дорученням держави суспільно-корисної діяльності осіб, що займають посади в державних організаціях [1, с. 115]. В цьому аспекті справедливими уявляються і висновки В.Васильківської, яка наголошує, що державні службовці – це особлива категорія працівників, головним завданням яких є створення сприятливих умов для забезпечення ефективної діяльності у різних сферах суспільної діяльності. Не менш важливою є роль державних службовців й у сфері захисту прав, свобод та законних інтересів громадян. Саме від прийняття ними кваліфікованих рішень залежить відновлення справедливості та визначення покарання осіб, що винні у порушенні правового статусу громадян [2, с. 87].

Загальновідомо, що державно-управлінська діяльність базується на системі принципів **Ошибка! Закладка не определена.**, які умовно можна поділити на три групи: соціально-політичні - демократизм, участь населення в управлінській діяльності держави (народність); рівноправність осіб різних національностей; рівність усіх перед законом; законність; гласність і врахування громадської думки; об'єктивність; організаційні принципи побудови апарату державного управління - галузевий, функціональний, територіальний; організаційні принципи функціонування (діяльності) апарату державного управління - нормативність діяльності, єдиноначальності, колегіальність, поділ управлінської праці; відповідальність за прийняті рішення, оперативна самостійність. Безперечно, що соціально-політичні принципи є найбільш важливими для державно-управлінської сфери, оскільки вони поширюються на всі види виконавчо-розпорядчої діяльності та всі функціонуєчі в державі управлінські структури. Більшість із закріплено Конституцією України.

Прийняття нового Закону України «Про державну службу» та закріплення у ньому принципів державної служби, стало важливим кроком на шляху удосконалення діяльності всього апарату державних службовців зокрема, і державної служби в цілому. В

юридичній літературі неодноразово підкреслювалось, що існування принципів, які регулюють ту чи іншу діяльність, а також їх дотримання, тільки позитивно відображається на цій діяльності. Зокрема, І. Письменна, вказує, що принципи державної служби – один із ключових термінів і можуть використовуватися в кількох значеннях: по-перше, це основоположні ідей, настанови, положення, що відображають об'єктивні закономірності та визначають напрями реалізації компетенції державних органів, їх завдань і функцій, а також повноваження державних службовців; по-друге, закономірності, відносини й взаємозв'язки державної служби, що пізнані й виражені у вигляді наукових положень, які закріплені законодавством та застосовуються в теоретичній і практичній діяльності; по-третє, вимоги до організації державної служби і діяльності державних службовців; по-четверте, універсальні цінності, відповідно до яких має будуватись і функціонувати система державної служби [3, с. 145].

Отже, в силу ст. 4 Закону України «Про державну службу» державна служба здійснюється з дотриманням таких принципів:

верховенства права - забезпечення пріоритету прав і свобод людини і громадянина відповідно до Конституції України, що визначають зміст та спрямованість діяльності державного службовця під час виконання завдань і функцій держави;

законності - обов'язок державного службовця діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;

професіоналізму - компетентне, об'єктивне і неупереджене виконання посадових обов'язків, постійне підвищення державним службовцем рівня своєї професійної компетентності, вільне володіння державною мовою і, за потреби, регіональною мовою або мовою національних меншин, визначеною відповідно до закону;

патріотизму - відданість та вірне служіння Українському народові;

добросовісності - спрямованість дій державного службовця на захист публічних інтересів та відмова державного службовця від переважування приватного інтересу під час здійснення наданих йому повноважень;

ефективності - раціональне і результативне використання ресурсів для досягнення цілей державної політики;

забезпечення рівного доступу до державної служби - заборона всіх форм та проявів дискримінації, відсутність необґрунтованих обмежень або надання необґрунтованих переваг певним категоріям

громадян під час вступу на державну службу та її проходження; політичної неупередженості - недопущення впливу політичних поглядів на дії та рішення державного службовця, а також утримання від демонстрації свого ставлення до політичних партій, демонстрації власних політичних поглядів під час виконання посадових обов'язків;

прозорості - відкритість інформації про діяльність державного службовця, крім випадків, визначених Конституцією та законами України;

стабільності - призначення державних службовців безстроково, крім випадків, визначених законом, незалежність персонального складу державної служби від змін політичного керівництва держави та державних органів [4].

Ми переконані, що принципи організації публічної служби в державі повинні бути зрозумілими для суспільства і стати тим важелем який би забезпечив її відкритість, прозорість і підзвітність народу. Ми також підтримуємо позицію, відповідно до якої реалізація системи принципів державної служби забезпечить ефективність інституту державної служби, паритетні відносини між державою та суспільством, а також відповідність європейським стандартам, і в остаточному підсумку визначить як характер, так і поведінку державних службовців [5, с. 71].

Література:

1. Шарая А.А. Принципи державної служби за законодавством України / А.А. Шарая // Вісник Національної академії державного управління. – 2012. - № 3. – с. 66-72.

2. Васильківська В. Теоретико-правова характеристика новітніх принципів державної служби з урахуванням законодавчих перетворень / В. Васильківська // Підприємство, господарство і право. – 2016. - № 10. – с. 87-91.

3. Письменна І.І. Система принципів державної служби України в сучасних умовах суспільного розвитку / І.І. Письменна // Вісник Академії митної служби України. Серія «Державне управління». – 2011. - № 2 (5). – с. 144-151.

4. Про державну службу. Закон України (в ред.01.01.2017 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2016. - № 4. – Ст. 43.

5. Курочка Л. Принципи державної служби в Україні: сучасні підходи / Л. Курочка // Вісник Національної академії державного управління. – 2012. - № 3. – с. 66-72.

Плугатир М.В.,
к.ю.н., доцент, доцент кафедри публічного управління та
адміністрування НАВС

ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

За ініціативою Президента України на розгляд Верховної Ради України надійшов проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Національної гвардії України» за № 1007 від 29.08.2019 [2], яким передбачається удосконалити та оптимізувати питання діяльності Національної гвардії України, при виконанні покладених на неї завдань. Одночасно існує потреба у подальшому удосконаленні адміністративно-правового статусу Національної гвардії України.

У разі реорганізації Національної гвардії України як самостійного державного органу, пропонується визначити її як державний військовий орган з правоохоронними функціями, метою створення якого є зміцнення законності та правопорядку в країні, забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Слід підтримати позицію Д.О. Горбача щодо закріплення основних функцій цього органу в мирний час; при введенні надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, виникнення надзвичайних ситуацій або кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України; в особливий період або в разі введення воєнного стану [1, 205-207].

Національна гвардія України має виконувати службові завдання в інтересах громадян, суспільства і держави в умовах мирного часу, а також брати участь у забезпеченні оборони України, захисті її суверенітету і територіальної цілісності, безпеки прикордонного простору, державної незалежності і національних інтересів у разі збройної агресії, збройного конфлікту чи загрози нападу шляхом безпосереднього ведення (бойових) дій. В умовах мирного часу та за надзвичайних ситуацій зазначений орган призначений виконувати в основному правоохоронні функції всередині держави. Тому, якщо розглядати Національну гвардію України як державний військовий орган з правоохоронними функціями, то слід розглянути питання про включення до законодавства завдань, що покладатимуться на цей орган:

- забезпечення публічної безпеки і порядку, захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань;

- проведення заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць;

- забезпечення публічної безпеки під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;

- здійснення патрулювання з метою підтримання встановленого порядку, попередження протиправних дій, що здійснюються шляхом обходу (об'їзду) за встановленими маршрутами визначеної території, огляду окремих її ділянок, транспорту, приміщень організацій і установ різних форм власності, перевірки документів, особистих речей людей, які підозрюються у скоєнні правопорушення, затримання правопорушників.

У разі, якщо залишати за Національною гвардією України правоохоронні функції, тоді слід посилити правоохоронні повноваження у частині виконання завдань із охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, проводити у випадках, установлених законом, фотографування, звукозапис, кіно- і відеозйомку як допоміжний засіб для запобігання порушенням у сфері охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, охорони об'єктів, що підлягають охороні Національною гвардією України, тимчасово обмежувати або забороняти доступ осіб (крім уповноважених службових осіб) на окремі ділянки місцевості чи об'єкти для забезпечення державної таємниці, громадського порядку і безпеки, охорони життя і здоров'я людей, збереження речових доказів, обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць та автомобільних доріг; зупиняти і оглядати з цією метою транспортні засоби під час проведення заходів щодо затримання осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, а також при обставинах, що загрожують життю і здоров'ю людей).

Крім того, доцільно передбачити, що військовослужбовці Національної гвардії України мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення у випадках та в порядку, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення (передавати матеріали про адміністративні

правопорушення на розгляд органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про такі адміністративні правопорушення), проводити особистий огляд, огляд речей, вилучення речей і документів, застосовувати інші передбачені законом заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Також, слід доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення в частині застосування заходів забезпечення провадження та в частині суб'єктів, які мають право складати протоколи та розглядати справи про адміністративні правопорушення, що також пропонується й іншими дослідниками [1].

Існує потреба в прийнятті комплексного нормативно-правового акту, або низки таких актів, якими слід визначити засади взаємодії доцільно передбачити, що військовослужбовці Національної гвардії України з: Державною прикордонною службою України, Національною поліцією України, Державною службою із надзвичайних ситуацій України, Міністерством оборони України, Службою безпеки України.

Слід детально визначити повноваження Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, Генерального штабу ЗС України та інших суб'єктів публічної адміністрації щодо керівництва та взаємодії з Національною гвардією України, про що свідчать результати останніх наукових досліджень [4]. Доцільно було б передбачити у законодавстві питання взаємодії Головного управління НГ з Генеральним штабом ЗС України при вирішенні і координації питань щодо участі у відсічі збройній агресії та територіальній обороні під час надзвичайного або воєнного стану, а також з Міністерством внутрішніх справ та Національною поліцією щодо координації дій у забезпеченні громадського порядку.

Література:

1. Горбач Д.О. Адміністративно-правовий статус Національної гвардії України : монографія / за заг. ред. д-ра. юрид. наук, проф. О.І. Безпалової). — Х. : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2017. — 288 с.

2. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Національної гвардії України № 1007 від 29.08.2019 // [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66241

3. Про Національну гвардію України: Закон України від 13 березня 2014 р., № 876-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 17. – Ст. 594.

4. Флурі Ф., Бадрак В. Національна гвардія: шляхи розвитку. – Женева- Київ: Центр досліджень армії, конверсії та роззброєння, Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, 2017. – 50 с.

Савранчук Л.Л.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО НАГЛЯДУ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ЗА ОСОБАМИ, ЗВІЛЬНЕНИМИ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

На сьогоднішній день, нагальним питанням для покращення ефективності роботи Національної поліції, отримання кращих результатів у боротьбі з правопорушниками, а також повернення довіри населення до правоохоронців є покращення ефективності здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі.

1 грудня 1994 року було прийнято Закон про адміністративний нагляд, метою якого було запобігання вчиненню нових злочинів особами, які звільнилися з місць позбавлення волі, а також для здійснення профілактичної роботи із цією категорією осіб [1]. Але, нажаль, очікуваних результатів не відбулося. Особи, які звільнялися з місць позбавлення волі та підпадали під дію адміністративного нагляду, продовжували систематично порушувати громадський порядок і вчиняти нові злочини. Саме тому був прийнятий спільний наказ Міністерства внутрішніх справ України та Державного департаменту України з питань виконання покарань «Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі» [2]. Інструкція визначає процесуальний порядок проведення адміністративного нагляду, а також повноваження усіх учасників нагляду.

Під час здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі, піднаглядні особи часто

порушують правила нагляду. Як наслідок – до них застосовуються адміністративна чи кримінальна відповідальність. Щодо адміністративних правопорушень, передбачених статтею 187 Кодексу України про адміністративні правопорушення, то у 2014 році їх було 54792, у 2015 році – 50987, а в 2018 році – 38323 [3]. Проте слід урахувати, що разом зі зменшенням правопорушень зменшується і кількість кадрового апарату дільничних офіцерів поліції, що підштовхує нас до думки про те, що основною причиною значного зменшення кількості злочинів і правопорушень у сфері адміністративного нагляду є неспроможність дільничних офіцерів поліції проконтролювати дотримання правил піднаглядними особами.

Актуальним залишається і питання продовження здійснення профілактичної роботи після закінчення строків адміністративного нагляду. Так, у 2014 році було продовжено адміністративний нагляд 2251 особі, у 2015 році – 2192 особам, а у 2018 році – 1545 особам [3]. Проте, як свідчить практика, навіть після закінчення строку продовженого адміністративного нагляду, велика кількість піднаглядних осіб вчиняють правопорушення та порушують громадський порядок і права інших громадян.

На думку І.О. Панова, до причин неефективної діяльності дільничних варто віднести такі: недосконалість законодавчої бази; зниження рівня добробуту значної частини населення; слабке інформаційно-методичне забезпечення; недостатньо високий рівень підготовки дільничних інспекторів міліції, а також відсутність потрібного цілеспрямовання [4, с. 184].

На нашу думку, основними факторами, які негативно впливають на ефективність здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі, слід назвати такі як: 1) застаріла нормативна база, яка регламентує здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі, не відповідає сучасним потребам адміністративного нагляду. Крім того, якщо до Закону про адміністративний нагляд вносяться зміни з метою адаптації до Закону України «Про Національну поліцію», то Інструкція про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі без змін продовжує регламентувати діяльність дільничних офіцерів поліції;

2) низький рівень кадрового забезпечення дільничних офіцерів поліції для забезпечення належного здійснення адміністративного

нагляду. Варто зазначити, що у 2014 році штатна чисельність особового складу дільничних інспекторів становила 11874 осіб, у 2015 році – 11723 особи, а в 2018 році – лише 6803 особи. Таким чином, низький рівень кадрового забезпечення дільничних офіцерів поліції є однією з основних причин недостатньої ефективності адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі. Відмітимо, що разом зі скороченням чисельності дільничних офіцерів поліції спостерігається тенденція до зменшення кількості піднаглядних осіб. У 2014 році на обліку в правоохоронних органах перебувало 286540 криміногенних осіб, у 2015 році – 213885 осіб, а в 2018 році – 208085 осіб [3].

Отже, для забезпечення дієво-ефективного здійснення адміністративного нагляду за особами, які звільнилися з місць позбавлення волі, на нашу думку, необхідно: 1) розробити та затвердити новий нормативно-правовий акт щодо організації здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі, яка б відповідала нормам Закону України «Про Національну поліцію»; 2) укомплектувати усі наявні посади у службі дільничних офіцерів поліції та створити для них належні умови проходження служби. Адже, реалізація саме цих заходів покращить ефективність адміністративного нагляду за особами звільненими з місць позбавлення волі.

Література:

1. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 р. №264/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. №52. Ст.455.

2. Про затвердження Інструкції про порядок встановлення та здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: наказ МВС України, Державного департаменту України з питань виконання покарань від 04.11.2003 р. № 1303/203. Офіційний вісник України. 2004. № 2. Т. 2. Ст. 103.

3. Офіційна сторінка МВС України. Статистика. Звіт про стан злочинності. URL:<https://mvs.gov.ua/>.

4. Панов І.О. Адміністративно-юрисдикційна діяльність дільничного інспектора міліції: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2005. 232 с.

Співак М.В.,

д.п.н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: СТАТИСТИКА, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Забезпечення гендерної рівності є викликом для України. Досягнення гендерного паритету в органах влади та публічного управління залишається актуальним завданням, незважаючи на здобутки та зміни на законодавчому й інституційному рівнях. На думку науковців, гендерна рівність є наступною сходинкою соціально-статевих відносин після патріархальної системи. Гендерна рівність як принцип полягає в тому, щоб вивчити і усунути всі соціальні бар'єри, що заважають людині проявитися як особистості, а також створити рівні соціальні можливості для реалізації особистості жінок і чоловіків в усіх сферах життєдіяльності залежно від особистого вибору людини. Якщо звернутися до статистики то слід зазначити, що Україна посідає 65-е місце зі 149 країн у світовому рейтингу дотримання гендерної рівності, складеному Всесвітнім економічним форумом. Очолює рейтинг (2017 року) Ісландія. Після неї йдуть Норвегія, Швеція і Фінляндія. Попри те, що в першій десятці домінують скандинавські країни, до неї також входять латиноамериканська країна (Нікарагуа, 5-а), африканські держави (Руанда, 6-а, Намібія, 10-а), а також – Філіппіни (8-е місце). Крім того, в першій десятці – Нова Зеландія (7-е місце) й Ірландія (9-е). Останні місця в рейтингу посідають Ірак, Пакистан і Ємен. Автори звіту оцінюють прогрес 149 країн у чотирьох напрямках: економічна участь і можливості, освіта, охорона здоров'я і рівноправність у політиці. У рейтингу 2016 року Україна була на 69-му місці зі 144 країн [1]. У 2018 році Україна посіла 65 місце у рейтингу гендерної рівності з 149 країн [2]. У звіті Світового банку «Жінки, бізнес і закон» за 2019 рік вимірювався рівень гендерної дискримінації в 187 країнах. Індекс гендерної рівності, за яким порівнюють країни, включає вісім показників. Це ті показники, які впливають на економічні рішення, що приймаються жінками протягом їхнього трудового життя – від свободи пересування до отримання пенсії. Максимальна кількість отриманих балів – 100, що означає найбільшу гендерну рівність. Лише 6 країн світу отримали найвищу оцінку –

Бельгія, Данія, Франція, Латвія, Люксембург та Швеція. Україна отримала 78,7 балів і розташована біля Білорусі та Замбії [3].

В Україні на законодавчому рівні гендерну дискримінацію заборонено Конституцією та Законом «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» [4], «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [5], «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [6] та ін. Важливим кроком у формуванні політики гендерної рівності є прийняття Державної Соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року. Метою Програми є удосконалення механізму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життя суспільства та впровадження європейських стандартів рівності.

Проблему недостатнього рівня впровадження принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків передбачається розв'язати шляхом застосування комплексного підходу та здійснення заходів, спрямованих на виконання таких пріоритетів:

- удосконалення нормативно-правової бази, механізму проведення гендерно-правової експертизи та впровадження статистичних показників у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: урахування гендерного компонента в програмах економічного та соціального розвитку з урахуванням актуальних потреб галузей і регіонів; розширення переліку статистичних показників за ознакою статі з розбивкою за іншими основними ознаками (вік, місце проживання, інвалідність, соціально-економічний статус тощо); підвищення професійного рівня державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; зменшення гендерного дисбалансу у сфері державної служби та управління людськими ресурсами; внесення до програм курсів підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; подолання гендерних стереотипів;

- протидія дискримінації за ознакою статі та дискримінації більше ніж за однією ознакою, зокрема удосконалення механізму реалізації права на захист від дискримінації за ознакою статі та дискримінації за кількома ознаками, однією з яких є ознака статі, розгляду випадків такої дискримінації та вжиття відповідних заходів за його результатами;

- виконання договірних та інших міжнародних зобов'язань щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: збільшення частки жінок серед народних депутатів України, депутатів обласних та місцевих рад (міст обласного значення); зменшення розриву в оплаті праці;

- залучення до виконання Програми міжнародних організацій та громадських об'єднань, діяльність яких спрямовується на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у суспільстві, зокрема зміцнення державно-приватного партнерства у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Виконання Програми дасть змогу:

- розширити доступ жінок і чоловіків до товарів і послуг із дотриманням принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом урахування у нормативно-правових актах гендерного компонента та особливих потреб різних категорій жінок і чоловіків (за такими основними ознаками, як вік, місце проживання, інвалідність, соціально-економічний статус);

- збільшити частку жінок серед народних депутатів України, депутатів обласних і місцевих рад (міст обласного значення);

- зменшити розрив в оплаті праці жінок і чоловіків;

- внести зміни до нормативно-правових актів щодо удосконалення механізму проведення гендерно-правової експертизи;

- створити комплексну систему реагування на випадки дискримінації за ознакою статі, дискримінації більше ніж за однією ознакою і запобігти такій дискримінації;

- внести на постійній основі до програм курсів підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування та працівників державних установ питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

- розширити перелік статистичних показників за ознакою статі з розбивкою за іншими основними ознаками (вік, місце проживання, інвалідність, соціально-економічний статус тощо);

- створити ефективну систему співпраці органів державної влади, міжнародних організацій і громадських об'єднань, діяльність яких спрямована на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у суспільстві [7].

Література:

1. Україна – на 65-му місці в рейтингу дотримання гендерної рівності // Радіо Свобода. 18 Грудень 2018. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-genderna-rivnist-reytyng/29662764.html>
2. Украина заняла 65-е место в мировом рейтинге гендерного равенства. Українська правда// 18 грудня 2018 року. <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2018/12/18/7201605/>
3. Тунік Ю. Рейтинг гендерної дискримінації: Україна біля Білорусі та Замбії. 3 березня 2019 року // The Village Україна. <https://www.the-village.com.ua/village/city/city-news/282547-reyting-gendernoyi-diskriminatsiyi-ukrayina-bilya-bilorusi-ta-zambiyi>
4. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні. Відомості Верховної Ради, 2013, № 32, ст.412.
5. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Відомості Верховної Ради України, 2005, № 52, ст.561.
6. Про запобігання та протидію домашньому насильству. Відомості Верховної Ради, 2018, № 5, ст.35.
7. Про затвердження Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року. Постанова Кабінету Міністрів від 11 квітня 2018 р. № 273. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273-2018-%D0%BF>

Стрельченко О.Г.,

к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ РЕЄСТРАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

З метою дослідження реєстрації лікарських засобів необхідно визначити поняття «державної реєстрації» під яким слід розуміти нормативно-правовий порядок діяльності органів публічної адміністрації (посадових осіб), змістом якої є вчинення певних реєстраційних дій шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру, з метою їх державного обліку та контролю, засвідчення дійсності і надання їм законного (легітимного) статусу, з видачею офіційного свідоцтва про його державну реєстрацію.

Державна реєстрація здійснюється із внесенням до Єдиного державного реєстру відповідних даних про певні факти, тобто, у нашому випадку, про внесення до Єдиного державного реєстру факту створення відповідного лікарського засобу.

Доречно відзначити те, що майже усі лікарські засоби допускаються до застосування в Україні після їх державної реєстрації. Виняток становлять тільки ліки, які виготовляються в аптеках за рецептами лікарів та на замовлення лікувально-профілактичних закладів з дозволених до застосування діючих та допоміжних речовин, які державній реєстрації не підлягають.

Відповідно, реєстрація лікарських засобів – це процедура, яка проводиться відповідно до вимог чинного законодавства з метою надання або подовження дозволу на медичне застосування лікарських засобів. Саме ст. 9 Закону України «Про лікарські засоби» визначає, що лікарські засоби допускаються до застосування в Україні безпосередньо після їхньої державної реєстрації.

Щоб здійснити характеристику самої процедури реєстрації доцільно було б запропонувати власну детермінанту «реєстрація лікарських засобів» як нормативно-правовий порядок діяльності органів публічної адміністрації (посадових осіб), змістом якої є вчинення реєстраційних дій щодо впровадження лікарського засобу, шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру, з метою державного обліку та контролю за законодавчовизнаним лікарським засобом, із видачею відповідного офіційного свідоцтва про безпосередню державну реєстрацію цього засобу.

Треба відзначити, що державну реєстрацію лікарських засобів проводить Міністерство охорони здоров'я України на підставі результатів експертизи, проведеної в Державному експертному центрі Міністерства охорони здоров'я України у якому функціонують: Департамент експертизи реєстраційних матеріалів; Департамент фармацевтичної діяльності; Департамент післяреєстраційного нагляду; Департамент експертизи матеріалів доклінічних та клінічних випробувань; Департамент координації експертних матеріалів, а також Лабораторія з контролю якості медичних імунобіологічних препаратів; Лабораторія фармацевтичного аналізу та Лабораторія фармакокінетики. Процедура реєстрації лікарських засобів є досить складним та трудомістким процесом, у який залучено велика кількість відповідальних осіб та виконавців.

Державна реєстрація лікарських засобів здійснюється на підставі Закону України «Про лікарські засоби», Наказів МОЗ України: «Про

затвердження Порядку проведення експертизи реєстраційних матеріалів на лікарські засоби, що подаються на державну реєстрацію (перереєстрацію), а також експертизи матеріалів про внесення змін до реєстраційних матеріалів протягом дії реєстраційного посвідчення» від 26 серпня 2005 року [1], «Про державну реєстрацію (перереєстрацію) лікарських засобів та внесення змін до реєстраційних матеріалів» від 22 травня 2013 року [2]; від 07 березня 2013 року [2]; «Про державну реєстрацію (перереєстрацію) лікарських засобів (медичних імунобіологічних препаратів) та внесення змін до реєстраційних матеріалів» від 17 листопада 2017 року [2]; від 21 листопада 2017 року [2]; «Про державну реєстрацію лікарського засобу» від 4 серпня 2017 р. № 898 [3] ; від 21 листопада 2017 року [3]. Так, у разі закупівлі лікарських засобів спеціалізованою організацією, державна реєстрація лікарських засобів та результати експертизи реєстраційних матеріалів щодо автентичності реєстраційних матеріалів на лікарські засоби проводиться Державним підприємством «Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України».

Треба зазначити те, що державна реєстрація лікарських засобів здійснюється Міністерством охорони здоров'я України на підставі заяви та результатів експертизи реєстраційних матеріалів на такий засіб, проведеної Державним експертним центром Міністерства охорони здоров'я України у визначеному Міністерством охорони здоров'я України порядку.

У разі коли лікарський засіб зареєстрований Європейським агентством з лікарських засобів, державна реєстрація оригінального лікарського засобу здійснюється без проведення зазначеної експертизи на підставі заяви, реєстраційних матеріалів, у тому числі звіту з оцінки реєстраційного досьє зазначеного Агентства, і висновку Центру щодо відповідності інструкції про застосування та методів контролю якості лікарського засобу реєстраційним матеріалам. Перевірка такої відповідності проводиться у визначеному Міністерством охорони здоров'я України порядку.

Із вищевизначеного, вважаємо за доцільне виокремити наступні етапи реєстрації лікарського засобу:

1. подача заяви;
2. надання матеріалів (документів, які підтверджують результати випробувань, а також самого лікарського засобу) для проведення експертизи;
3. проведення експертизи реєстраційних матеріалів;

4. проведення додаткового випробування лікарського засобу та/або додаткової експертизи лікарського засобу (за потреби);
5. підготовка висновків:
 - щодо ефективності, безпеки і якості лікарського засобу;
 - щодо здійснення Державної реєстрації лікарського засобу;
 - щодо відмови у Державній реєстрації лікарського засобу;
6. перереєстрація лікарського засобу (при потребі в окремих випадках).

Література:

1. Про затвердження Порядку проведення експертизи реєстраційних матеріалів на лікарські засоби, що подаються на державну реєстрацію (перереєстрацію), а також експертизи матеріалів про внесення змін до реєстраційних матеріалів протягом дії реєстраційного посвідчення : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 26.08.2005 №426 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://old.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20050826_426.html

2. Про державну реєстрацію (перереєстрацію) лікарських засобів та внесення змін до реєстраційних матеріалів : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22.05.2013 № 426 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://old.moz.gov.ua/ua/portal>

3. Про державну реєстрацію лікарського засобу : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 4 серпня 2017 р. № 898 <http://old.moz.gov.ua/ua/portal>

Чабан В.П.,

к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ І АДМІНІСТРАТИВНИЙ ДОГОВІР В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ

Теоретичним і практичним проблемам юридичної характеристики правових актів у юридичній літературі традиційно приділяється значна увага.

В роботах В.Б. Авер'янова [1], Н. Дубовицького [2], Д.А. Керімова [3], В.К. Колпакова [4], Ю. А. Тихомирова [5], В. П. Чабана [6], та ряду

інших науковців, акти характеризуються як вторинне законодавство, що здійснює значний вплив на суспільні відносини з метою їх регулювання відповідно до публічних інтересів.

Питанням дослідження адміністративних договорів у суспільстві приділялася також значна увага.

Особливо необхідно відмітити плідну працю видатних учених різних галузей юридичних знань таких, як: К.К. Афанасьєва[7], Д.М. Бахраха [8], Ю.П. Битяка[9], А.В.Деміна[10], В.В.Іванова[11], В.С. Стефанюка [12] та ін.

Однак, не применшуючи їх ролі й значущості доробки цих науковців, зауважимо, що окремі аспекти цієї проблематики потребують підвищеної уваги, переосмислення й внесення уточнень.

Метою статті є науково-теоретичне обґрунтування критеріїв юридичної характеристики правових актів і адміністративних договорів.

Відповідно до поставленої мети необхідно вирішити ряд дослідницьких завдань, а саме: дослідити правову природу адміністративних нормативно-правових актів і адміністративних договорів, визначити спільні юридичні ознаки, що притаманні адміністративним нормативно-правовим актам і адміністративним договорам, проаналізувати відмінності адміністративних нормативно-правових актів і адміністративних договорів.

Наукова обґрунтованість юридичної характеристики правових актів і адміністративних договорів, надає можливість вдосконалити якість правотворчої діяльності органів публічної адміністрації, а також укладення адміністративних договорів.

Критеріями класифікації адміністративних актів можуть слугувати й інші чинники: 1) юридичні властивості; 2) функціональна роль адміністративного нормативно-правового акта; 3) сфера застосування адміністративного нормативно-правового акта; 4) дія в просторі адміністративного нормативно-правового акта; 5) дата вступу в законну силу адміністративного нормативно-правового акта; 6) дія в часі адміністративного нормативно-правового акта (термін дії); 7) характер компетенції органів публічної адміністрації, що приймають адміністративні нормативно-правові акти; 8) найменування органів, що приймають адміністративні нормативно-правові акти; 9) ступінь відповідності конституції і законам адміністративних нормативно-правових актів; 10) спосіб охорони адміністративних нормативно-правових актів

(види юридичної відповідальності) за порушення вимог, що містяться в адміністративних актах[5].

Необхідно відзначити, що, виділяючи ці особливості, ми виходимо із широкого розуміння адміністративного акта. Застосування адміністративного акта можна визначити, спираючись на сферу публічного управління. А вона надзвичайно широка: це економіка, адміністративно-політична і соціально-культурна сфера життєдіяльності суспільства. В усіх випадках для публічного управління застосовується односторонній владний вплив. Але він, безперечно, не завжди ефективний і самодостатній[4].

Держава, як розумний керівник, при здійсненні публічного управління, використовує широко відомий метод переконання і примусу. Тільки у випадку переконання роль переконання виконує адміністративний договір, а роль примусу — адміністративний акт [6]. Адже адміністративний договір, на відміну від прямого владного веління, дозволяє врахувати і дотриматися інтересів і підвладної сторони, що певною мірою є стимулом для виконання дій в інтересах суспільства [7].

Нас цікавить, передовсім, адміністративний договір та його правова характеристика, а також адміністративний акт як найбільш характерний для публічно-управлінської діяльності засіб.

Договірні правовідносини — дозволяють суб'єктам здійснювати обособлене погодження волевиявлення і приймати взаємовигідні спільні рішення.

Крім того, в адміністративно-правовій сфері існують відносини, які ніяк не можуть будуватися на основі наказу. Уявимо ситуацію: обласна державна адміністрація не може силою влади змусити виконувати інший свого ж рівня орган, певні дії, хоча і має потребу в співробітництві для найкращої реалізації публічних інтересів та виконання своїх обов'язань перед суспільством. Доцільність і ефективність горизонтальних договірних зв'язків пояснюється причинами їх досить частого використання в публічному адмініструванні[9].

Виникає питання. Чи може адміністративний договір подібно нормативно-правовому акту публічного адміністрування бути нормативним, інакше кажучи, бути джерелом права? Теорія права визнає договір як джерело права і знає безліч прикладів таких договорів, що містять правові норми. В першу чергу це, звичайно, міжнародно-правові договори, які розглядаються як частина національної правової системи, а також угоди між державами.

В.В.Іванов, вважає, що нормативний договір використовується в більшості галузей права. Наприклад, угоди про розмежування повноважень, про взаємне делегування повноважень застосовуються як регулятори практично у всіх галузях права. В.В.Іванов визначає нормативний договір як правовий акт, що оформляє вираження погоджених відособлених волевиявлень суб'єктів правотворчості, спрямованих на встановлення правових норм. [11]. З чим варто погодитися.

Для правових норм, а відповідно і для нормативних договорів, притаманний ряд ознак: загальний характер; поширення загальних установлень на певні сфери суспільних відносин, що забезпечується авторитетом державної влади і, у необхідних випадках, примусовими заходами. Процес встановлення договірно-правових норм автор пропонує позначити терміном «узгоджувальна правотворчість», роблячи акцент на факті встановлення правових норм у результаті узгодження відособлених волевиявлень суб'єктів правотворчості.

Даний процес складається з чотирьох форм правотворчої діяльності: 1) безпосередня державна правотворчість; 2) референдумна правотворчість; 3) санкціонована недержавна правотворчість; 4) спільна правотворчість державних і недержавних суб'єктів, реалізація договірного способу можлива у всіх формах, за винятком референдумної [11].

А.В.Дьомін, який присвятив питанню «договір як джерело адміністративного права» розділ своєї монографії, визначає нормативний договір як договірний акт, який встановлює правові норми (правила поведінки), обов'язкові для численого і формально невизначеного кола осіб, який розрахований на кількаразове застосування і діє незалежно від того, виникли чи припинилися передбачені ним конкретні правовідносини. Автор стверджує, що адміністративні договори, які є різновидом публічно-правових договорів, частіше, ніж інші угоди, мають нормативний характер. Як приклад наводяться все ті ж договори про розмежування повноважень між суб'єктами державно-владних повноважень, угоди про розмежування повноважень за окремими предметами відання між органами публічної адміністрації, міжвідомчі договори і т.д. [10].

Використання такого правового засобу управління, як адміністративний договір, істотно розширює для держави можливості раціонально і з більшою ефективністю виконувати покладені на неї публічні обов'язки. Укладення адміністративного договору дає ті переваги, які він в собі несе, стає спонуканням до дії

для обох сторін. Орган публічної адміністрації в кожній конкретній справі повинен обґрунтувати свій вибір між двома засобами впливу і вирішити, що краще використовувати: пряму вказівку чи угоду [11].

Здійснюючи вибір між договором чи актом, орган публічної адміністрації не повинен забувати про наступні вимоги: по-перше, чи не підпадає конкретна справа під перелік питань, які можна вирішити тільки за допомогою адміністративного акта; по-друге, чи уповноважений державний орган укласти адміністративний договір. Перед наукою і перед законодавцем стоїть нелегка задача провести обґрунтоване розмежування, а саме: коли можливе застосування тільки акта публічного адміністрування і коли органу публічної адміністрації необхідний вибір між адміністративним актом і адміністративним договором як більш гнучким способом здійснення публічно-управлінської діяльності, і, нарешті, чи існують ситуації, у яких вибір органу публічної адміністрації обмежений необхідністю укласти адміністративний договір.

Сфера застосування адміністративного договору звужена рядом нормативних актів, відповідно до яких органам публічної адміністрації адресується видання тих чи інших індивідуальних адміністративних актів. Договір більш характерний для сфери організаційно-розпорядницьких відносин. Укладення адміністративно-правових угод так само, як і видання адміністративних актів, повинне здійснюватися в межах компетенції органу публічної адміністрації. Це обов'язкова умова, яка впливає з властивого праву принципу «заборонене усе, що прямо не дозволене законом».

Цікавою є точка зору щодо питання про співвідношення адміністративного акта і адміністративного договору в роботах Д. Н. Бахраха і А.В.Деміна [8; 10].

Автори приходять до спільної точки зору і виділяють п'ять варіантів співвідношення адміністративного договору і адміністративного акта. Візьмемо їх за основу в подальших міркуваннях.

1. Адміністративний договір може укладатися на основі норм законів (договори про компетенцію, про делегування повноважень).

2. Адміністративний договір укладається на підставі адміністративного акта нормативного характеру.

3. Адміністративний договір укладається на підставі і на виконання індивідуального адміністративного акта.

4. Наступний вид співвідношення, відокремлюваний Д.Н.Бахрахом

і А.В.Демінім, – адміністративний договір – може служити підставою для наступного прийняття адміністративних актів, причому як індивідуального, так і нормативного характеру [8; 10]. Хотілося б уточнити, що тут можливі два варіанти розвитку подій: по-перше, для того, щоб дотримати певної домовленості, досягнутої в межах укладення адміністративного договору, сторони (сторона) можуть обрати шлях видання адміністративних актів. Мова йде не стільки про те, що адміністративний договір є підставою для видання адміністративного акта, скільки про те, що останній приймається з метою організації виконання угоди. Тобто публічно-владний суб'єкт договору реалізує одну із форм своєї діяльності щодо виконання взятих на себе зобов'язань.

5. Орган публічної адміністрації, як відомо, наділений дискреційними повноваженнями щодо використання усіх засобів впливу, якими він володіє. Тому в багатьох випадках питання про те, укласти договір чи видати адміністративний акт, — це, насамперед, питання глибокого вивчення обґрунтованості прийнятого рішення. При уважному дослідженні в даному співвідношенні адміністративного акта і адміністративного договору також виявляються особливості. Якщо говорити про відносини субординаційні, при яких один суб'єкт перебуває в підпорядкуванні у іншого, то саме той, хто має владні повноваження, вирішує, чому віддати перевагу: зобов'язати підлеглого здійснити дії за допомогою адміністративного акта чи побудувати відносини з більшою демократичністю і укласти із суб'єктом адміністративний договір. Що стосується відносин координаційних, то також варто звернути увагу на два засоби публічно-управлінської діяльності — адміністративний акт і адміністративний договір. Прагнучи до певної мети, яку можна досягти в співробітництві, органи публічної адміністрації або видають спільний акт (наказ, інструкція, рішення і т.д.), або укладають угоду. На часі спостерігається закономірність, яка полягає в тому, що коли учасники правовідносин прагнуть врегулювати не тільки свої відносини, але і здійснити зовнішнє керівництво поведінкою інших осіб, то вони віддають перевагу спільному адміністративному акту, а у справах відносин суб'єктів, які співпрацюють у тому чи іншому питанні, то вони частіше йдуть по шляху укладення адміністративного договору. Однак це не обов'язкове для застосування правило, тому що адміністративний договір може виступати як нормативний регулятор відносин, поширюючи свою дію на невизначене коло осіб. Імовірно і

координаційні договірні відносини між органом публічної адміністрації і громадянином чи юридичною особою.

Делеговане публічне управління — це договір, відповідно до якого суспільство (громада) доручає юридичній особі, приватній чи державній, виконання функцій публічної служби за винагороду, що впливає з виконання цих функцій. Державний суб'єкт не може в даному випадку зобов'язати юридичну особу виконувати ті чи інші функції, оскільки вони не є обов'язком цієї особи. Співробітництво в даному випадку мається на увазі взаємовигідним для органу публічної адміністрації, для особи, яка взяла на себе публічно-управлінські функції, і для громадянського суспільства, у чиїх інтересах укладається договір. Іншими совами – виконання органами публічної адміністрації (посадовими особами) за грошову винагороду своїх зобов'язань перед суспільством, що сплачує податки і за свої кошти їх утримує та вимагає належного виконання зобов'язань.

Таким чином, ми здійснили юридичну характеристику адміністративних актів і адміністративних договорів. Слід зауважити, що адміністративні акти за масштабністю своєї дії не обмежуються сферою публічного управління. З їхньою допомогою регламентуються окремі сторони суспільних відносин, що складають предмет не тільки адміністративного, а й інших галузей права. Ця точка зору справедлива і стосовно адміністративно-правового договору[12].

Література:

1. Адміністративне право України. Академічний курс. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). Видавництво "Юридична думка". 2004. – 584 с.
2. Н. Дубовицкий. Административное усмотрение в советском государственном управлении. Советское государство и право, 1980, №9, С.121- 125.
3. Керимов Д.А. Законодательная техника. Научно-методическое и учебное пособие. – М.:Издательская группа НОРМА – ИНФРА-М, 1998. – 127 с.
4. Колпаков В.К. Адміністративне право України: Підручник. – К.: «Юрінком Інтер», 1999. – 73бс.
5. Правовые акты. Научно-практическое и справочное пособие / Ю.А. Тихомиров, И.В. Котелевская. – М.:1999.- 381 с.

6. Чабан В.П. Адміністративні нормативно-правові акти органів публічної адміністрації. Науковий вісник КНУВС № 1 2008. – С. 25 - 31.
7. Афанасьев К.К. Административный договор: Учебное пособие. – Луганск: РИО ЛАВД, 2002. – 72с.
8. Бахрах Д.Н., Демин А. В. Административный договор: вопросы теории // Российский юридический журнал. – 1995. – № 2. – 69-79с.
9. Битяк Ю.П. Административное право Украины. – Харьков: Право, 2003. – 576с.
10. Демин А. В. Общие вопросы теории административного договора.- Красноярск, 1998. – 93с.
11. Иванов В.В. Общие вопросы теории договора. – М.,2000. – 160с.
12. Стефанюк В.С. Понятие, признаки и публично-правовая природа административного договора. // Право Украины. – 2003. – №4. – С.105-106.

Аббасов Р.Г.,
слухач 5-В курсу ННІЗДН НАВС

РЕАЛІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРОЯВ НЕПОВАГИ ДО СУДУ

Прояв неповаги до суду – на сьогоднішній день є актуальною проблемою у судах будь-якої інстанції та юрисдикції. Нажаль, дана проблема є проявом низької правової свідомості і культури у суспільстві. Так, у професійному середовищі, в останні роки прояв неповаги до суду є досить звичним, повсякденним явищем, у той час, як ще десять років потому дана проблема не була такою по суті, адже такі випадки у суді були, рідким і обурливим явищем.

В останній час, ми бачимо, що держава почала приділяти увагу вирішенню проблеми прояву неповаги до суду. З одного боку, Рада суддів України прийняла Рішення від 4 листопада 2016 року №74 «Щодо необхідності реагування суддів судів України на прояви неповаги до них у судовому процесі» та Рішення №62 від 26 жовтня 2018 року «Про схвалення Рекомендацій щодо притягнення до відповідальності за неповагу до суду», якими звернула увагу суддів на необхідність реагування на прояви неповаги до суду з метою забезпечення незалежності суду та схвалила рекомендації щодо притягнення до відповідальності за неповагу до суду, а з іншого -

Законом України «Про Вищу раду правосуддя» від 21.12.2016р., викладено статтю 185-3 КУпАП «Прояв неповаги до суду» у новій редакції. Відтепер неповага до суду, що виразилась у злісному ухиленні від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача або в непідкоренні зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуючого чи в порушенні порядку під час судового засідання, а так само вчинення будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил, тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (раніше – від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян). А ті самі діяння, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, дають можливість застосувати до правопорушника більш суворі стягнення - штраф від ста п'ятдесяти до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.

Як вірно вказує Д.В. Лученко, законодавець традиційно пов'язує вирішення проблеми у тій чи іншій сфері саме з підвищенням рівня відповідальності. Варто зазначити, що такий підхід дуже рідко призводить до очікуваних результатів, оскільки суворість санкцій без створення системи притягнення до відповідальності що діє невідворотно, не здатна забезпечити належний превентивний ефект. Саме на цьому наполягають Д.В. Лученко і О.О. Крестьянінов у своєму науково-практичному посібнику «Прояв неповаги до суду: проблематика застосування господарськими судами заходів адміністративної відповідальності». Автори зазначають, що станом на 1 грудня 2015 року у Єдиному державному реєстрі судових рішень у розділі «Господарське судочинство» міститься лише 2 постанови у справах про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 185-3 КУпАП «Прояв неповаги до суду». І це при тому, що КУпАП створив всі необхідні передумови, щоб судді притягували правопорушників за прояв неповаги до суду за унікальною для цього нормативного акту в сенсі простоти і швидкості процедури. Так, у разі вчинення правопорушення у формі прояву неповаги до суду, суддям, наприклад, господарського суду:

- 1) не потрібно було складати протокол про адміністративне правопорушення (ч. 1, 4 ст. 258 КУпАП);
- 2) справа розглядалася на місці тим самим судом (суддею), що виявив правопорушення протягом однієї доби (за ч. 1 ст. 185-3

КУпАП), що значно спрощувало розгляд (ч. 3 ст. 258, ч. 2 ст. 277 КУпАП);

3) постанова у даній справі не оскаржувалася і була остаточною навіть у тих випадках, коли особа, яка притягувалася до відповідальності, оспорювала допущене правопорушення і адміністративне стягнення, що на неї накладалося (це єдиний склад, серед передбачених у КУпАП, який мав такі «пільги») (ч. 2 ст. 221-1);

4) диспозиція частини 1 ст. 185-3 КУпАП містить оціночні поняття, які надавали додаткову свободу суду у визначенні конкретних проявів зневаги до суду.

Запроваджуючи адміністративну відповідальність за прояв неповаги до суду у вигляді виправних робіт і адміністративного арешту, законодавець був змушений переглянути і зміст норми, ст. 221-1 , передбачивши можливість оскарження постанов у даній справі. Тобто, посилення відповідальності за ст.185-3 КУпАП, призвело до ускладнення процедури її застосування до осіб, винних у вчиненні даного правопорушення. Це, у свою чергу, призведе до того, що судді вкрай неохоче будуть використовувати даний механізм примусу.

Отже, можна дійти висновку, що даний підхід, обраний законодавцем, є помилковим. Посилення заходів відповідальності за прояв неповаги до суду, нажаль, не вирішить дану проблему. Запровадження процедури оскарження постанови про накладення адміністративного арешту, у даному випадку, є необхідною мірою, але тільки ускладнює процедуру боротьби з даним проявом, робить норму мертвою. На наше переконання є сенс повернення до старої редакції норми ст. 185-3 КУпАП, яка передбачала невеликий штраф у якості стягнення, але не давала можливості оскарження постанови у даній справі, що забезпечувало простий та дієвий спосіб впливу на правопорушників.

Азаранський Є.О.,

студент 1 курсу ННІ №3 НАВС,

Лупало О.А.,

к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ НАЛЕЖНОСТІ, ДОСТОВІРНОСТІ ТА ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Процес доказування в адміністративному судочинстві має велике значення у зв'язку з його важливістю для вирішення кожної адміністративної справи та загальнообов'язковістю виконання рішення суду, оскільки без належного підтвердження необхідних обставин держава не може гарантувати особі додержання юрисдикційних гарантій захисту її прав, свобод та інтересів у разі їх порушення, невизнання або оспорювання. Повне з'ясування обставин кожної справи є пріоритетом у його розгляді. У правозастосовній діяльності кожен доказ повинен мати певну сукупність ознак, завдяки чому він буде мати доказове значення. Серед таких ознак і є їх належність та допустимість. У чинному Кодексі адміністративного судочинства України відсутні норми, які чітко визначають критерії допустимості доказів, визнання їх недопустимими та виключення їх із справи узагалі. Належними доказами, відповідно до ст. 70 КАСУ є докази, які містять інформацію щодо предмета доказування. При цьому, предметом доказування є обставини, які підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення. Зазначеною статтею передбачено, що сторони мають право обґрунтовувати належність конкретного доказу для підтвердження їхніх вимог або заперечень. При цьому суд не повинен брати до розгляду докази, які не стосуються предмета доказування [1]. Належним є лише такий доказ, який підтверджує певну обставину, зазначену в позовній заяві чи в запереченні проти позову. Саме предмет доказування, тобто коло юридичних фактів із конкретної справ, передбачених нормою матеріального права, на підставі якої буде вирішена справа, є тим критерієм, що допомагає правильно застосовувати правило про належність доказів. Питання про належність доказів вирішується судом у мотивувальній частині. Більш того, положення КАСУ та судова практика свідчать, що обґрунтування належності доказів має місце як в ухвалі щодо процесуальних дій, так й у постанові, якою суд вирішує справу по суті. Питання належності можуть бути вирішені судом навіть до судового розгляду, в ході підготовчого провадження.

Достовірність – це оцінка доказу за змістом. Відповідно до ст 75. «Достовірність доказів» КАСУ «достовірними є докази, на підставі

яких можна встановити дійсні обставини справи». Тому суд не може покласти в основу свого рішення докази, достовірність яких викликає сумнів. Для встановлення обставин у справі докази мають надавати суду впевненість в наявності цих обставин, що досліджуються. Визначаючи достовірність доказів, суд вирішує, чи є можливість вважати, що на підставі зібраних по справі доказів можна зробити висновок про наявність фактів, які належать до предмета доказування, про права і обов'язки сторін.

Якщо суд дійде висновку, що зібраних доказів недостатньо, він повинен запропонувати сторонам надати додаткові докази або зібрати їх з власної ініціативи. Таким чином, «достатністю» охоплюється і кількісна, і якісна сторона предмету доказування обставин.

Для досягнення справедливості, об'єктивності та добросовісності у підтвердженні доказами обставин у справі, законодавством встановлено правило допустимості доказів, яке виходить із того, що не можуть братися до уваги докази, одержані з порушенням закону. Статтею 74. «Допустимість доказів» КАСУ передбачено, що суд не бере до уваги докази, які одержані з порушенням порядку, встановленого законом. А обставини справи, які за законом мають бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися іншими засобами доказування. Таким чином, докази, одержані з порушенням закону, судом при вирішенні справи не беруться до уваги. Обставини справи, які згідно з законом мають бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися іншими засобами доказування, крім випадків, коли щодо таких обставин не виникає спору. Таким чином, допустимими є засоби доказування, які підтверджують обставини справи, які не можуть підтверджуватися ніякими іншими засобами доказування, крім випадків, коли щодо таких обставин не виникає спору. Доказ відноситься до справи, якщо виступає фактичними даними, які підтверджують, спростовують або ставлять під сумнів висновки про існування обставин, що мають значення для правильного вирішення справи. Таким чином, поняття «допустимість доказів» означає можливість використання доказів у процесі доведення визначених обставин. Суд може визначити доказ допустимим, якщо його одержано за допомогою передбачених КАСУ [1] засобів доказування.

Водночас, для правильного визначення допустимості того чи іншого доказу необхідно перевірити й дотримання передбаченого законом процесу їх формування. Під доказами, що одержані

незаконним шляхом, Верховний Суд України розуміє докази, збирання, закріплення яких здійснено з порушенням гарантованих Конституцією України прав людини і громадянина, або не уповноваженою особою чи органом, або за допомогою дій, не передбачених процесуальним законом [2]. Аналогічного висновку дійшов Конституційний Суд України щодо розуміння доказів, одержаних незаконним шляхом [3]. Виходячи з викладеного, недопустимими є докази, які (а) одержані з порушенням порядку, встановленого законом, (б) які походять із не передбачених КАСУ [1] засобів доказування.

Питання допустимості доказів вирішується судом у мотивувальній частині рішення. Суд може встановити недопустимим доказ і не використати його при формуванні доказового матеріалу, із наведенням відповідного обґрунтування під час здійснення наступних процесуальних дій: а) розгляду клопотання про залучення доказу; б) дослідження доказів; в) ухвалення рішення; г) у суді вищої інстанції, д) провадження за нововиявленими обставинами.

Сукупність вимог, що ставляться законом до процесу отримання доказів, становить інститут процесуальної допустимості. Традиційно виділяють такі умови допустимості доказів у справі: 1) можливість перевірити їх походження; 2) компетентність і обізнаність осіб, від яких вони походять та які їх збирають; 3) дотримання загальних правил доказування; 4) дотримання правил збирання певних видів доказів; 5) дотримання правил, що гарантують повноту і точність фіксації зібраної інформації в справі; 6) відмова від використання здогадок, припущень.

Отже, аналізуючи питання допустимості доказів з огляду на елементи їх процесуальної форми, можна сформулювати наступні умови визначення їх такими судом: 1) законність джерела доказової інформації ; 2) законність способу, за допомогою якого отримана інформація; 3) дотримання встановленого законом процесуального порядку отримання інформації.

З огляду на наведене, ми погоджуємося з пропозицією щодо більш чіткої конкретизації положення ст. 70 КАСУ, шляхом виокремлення з неї норм, у статтю 70-1 КАСУ із назвою "Допустимість доказів" наступного змісту: "Доказ визначається допустимим, якщо він отриманий у встановленому законом порядку", а також статтю 70-2 КАСУ із назвою "Недопустимість доказів": "Недопустимий доказ не може бути використаний при прийнятті процесуальних рішень, на нього не може посилатися суд при ухваленні судового рішення".

Література:

1. Кодекс адміністративного судочинства України // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 35-36, № 37. – Ст. 446.

2. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 року № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96>.

3. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Служби безпеки України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 62 Конституції України від 20 жовтня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-11>.

Баль Д.О.,

курсант 201 н/г ННІ №2 НАВС,

Муратова Д.Б.,

к.ю.н., ст. викладач кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ПРЕДСТАВНИЦТВО В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Відповідно до Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» визначено, що в межах прийняття Європейської програми розвитку, державна політика України щодо адаптації законодавства формується як складова частина правової реформи в Україні та спрямовується на забезпечення єдиних підходів до нормо проектування і обов'язкового врахування вимог законодавства Європейського [4]. Це стосується й інституту представництва в адміністративному судочинстві. Ряд норм КАС України безпосередньо відсилають до застосування права, а це (а) ч.2 ст.3 КАС України – при умові, що якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, передбачено інші правила, ніж встановлені цим Кодексом, застосовуються правила міжнародного договору; (б) ч.2 ст.6 КАС України – межах застосування принципу верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини; тощо.

Так, відповідно до ст.55 КАС України сторона, третя особа в адміністративній справі, а також особа, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи, може брати участь у судовому процесі особисто та (або) через представника. Отож процесуальний статус сторони чи то третьої особи визначатиме і специфіку правовідносин представництва, в інституті якого слід провести детальний аналіз [1].

У юридичній енциклопедії зазначається, що правові відносини – це насамперед суспільні відносини, які регулюються правом. Вони можуть бути односторонні та двосторонні. Виникають на підставі таких юридичних фактів як договір. Адміністративний акт, правопорушення та регулюються законами та іншими нормативно-правовими актами [2].

Отже, фактично, «правові відносини – це специфічні суспільні відносини, що виникають на основі норм права, учасники яких є носіями суб'єктивних прав та юридичних обов'язків» [5, с.271], а «правовідношення – реалізація правової норми».

Правова природа будь яких представницьких правовідносин завжди генетично впливає із матеріальних правовідносин (прав та обов'язків, які склались між сторонами «представником» та «особою яку представляють». Так, в доктрині цивільного права відмічається унікальна структура побудови правових зв'язків між його учасниками. Зокрема виділяють внутрішню та зовнішню гілки правовідносин. Внутрішня – це насамперед зв'язки між представником та представленим, що засновані на довірі (загальній чи професійній). Зовнішні – між представником та третьою особою [3].

Відповідно до ст. 57 КАС України представником у суді може бути адвокат або законний представник. А у справах незначної складності та в інших випадках, визначених цим ж Кодексом, представником може бути фізична особа, яка відповідно до ч.2 ст.43 КАС України, яка має адміністративну процесуальну дієздатність (ч.2). Натомість, органи або інші особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах малолітніх чи неповнолітніх осіб або осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена, можуть представляти у суді їх посадові особи, крім випадків, коли такі органи та особи є стороною чи третьою особою у справі [1].

Варто зауважити, що відносно множинності здійснення представницьких відносин, законодавець акцентує увагу лише на можливості мати одного представника іншими особами на одній

стороні (або декількох представників), проте їх кількість (кількість представників яких може мати у множинності відносин та чи інша сторона – адвокатів, законних представників, тощо) – не визначається. Приводячи процесуальну аналогію, з кримінального судочинства, такий «запобіжник» в КПК України визначається (закріплюється).

Тому враховуючи складність правовідносин представництва, їх дуальну природу, значний комплекс прав та обов'язків, що виникають між представниками та сторонами, між, судом, ми можемо вказати щонайменше на неповноту такої норми в частині того, що тут закладено «рефлекс», який може призвести до усілякого роду ускладнень розгляду справ в порядку адміністративного судочинства, як і обмежити права представників, а по суті, блокувати процес за допомогою інституту представництва в силу зловживань процесуальними правами на представництво.

Виходячи із цього, доцільно звернути увагу й на наступний момент, а саме зміст правового статусу суб'єкта владних повноважень у адміністративному процесі відповідає традиційній структурі правового статусу будь-якого суб'єкта правовідносин. Однак статус суб'єкта владних повноважень у зв'язку із його вступом у адміністративний процес набуває різних форм: статус сторін, статус третіх осіб, статус органів уповноважених у суді захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Проте якраз на рівні суб'єктивного складу, його адміністративного процесуального статусу, як і повноважень, виникає проблема розмежування представницьких правовідносин від службово-допоміжних, чи то будь яких інших пов'язаних із проходженням служби, а також – процесуальних.

При визначенні учасника адміністративного процесу необхідно виходити із того хто саме є ініціатором, «джерелом» вчинення дій, бездіяльності чи рішення. Тут вчений акцентує увагу на тому, що таким ініціатором може бути не будь-яка посадова чи службова особа, а лише та яка уповноважена на владне волевиявлення. Тобто учасником адміністративного процесу в якості суб'єкта владних повноважень виступатиме той, хто має передбачене законом право вступати у публічні правовідносини від свого імені, виконуючи владні повноваження [3]. Це й відноситься до інституту процесуального представництва.

В той же час для більш ширшого розуміння змісту правовідносин представництва в адміністративному процесі слід приділити увагу наступному аспекту взаємодії деяких спеціальних законів із норми,

що регулюють процесуальний інститут представництва, як і вказати на деякі проблеми.

Як приклад, тут варто звернути увагу на те, що до такої групи законних представників «батьків, усиновлювачів, опікунів чи інших осіб, визначених законом», доцільно вказати на те, що надані статусні права та обов'язки батьків, опікуна чи то піклувальника сімейним законодавством не припиняють діяти і під час здійснення цивільного судочинства. Власе деякі із них. Адже йдеться про ті права та обов'язки, які мають особистий немайновий характер, тобто, вони є невід'ємними від особи носія та продовжують діяти в адміністративному судочинстві, доповнюючи зміст представницьких правовідносин. Однак не завжди. Виключення із цього правила можуть бути наявними коли батьки позбавленні батьківських прав, або припинене опікунство над дитиною.

Наступний момент особливостей адміністративних процесуальних правовідносин торкається контексту участі представника в адміністративному процесі задля реалізації медіаційної функції. Тому тут реалізація представницьких правовідносин набуває по своєму унікального змісту та обсягу. Звісно, на сьогодні альтернативні способи врегулювання спорів все частіше затребувані в механізмі правового регулювання, в тому числі вони є прийнятними в адміністративному судочинстві.

В адміністративному судочинстві відносини представництва мають подвійну юридичну конструкцію, оскільки вимощуються з приводу одного об'єкта, але між різними суб'єктами (при множинності учасників), які опосередковуються специфічним та однорідним комплексом прав та обов'язків, або ж наявністю повноважень. Наприклад, (а) «позивач, відповідач» (чи то такі при множинності) – «суд» – «представник», (б) «представник» (чи то такі при множинності) – «суд». В даному випадку, представник, як самостійна процесуальна особа повинен наділятися відповідним процесуальним статусом.

Отже, враховуючи вищевикладене, можливо прийти до висновку, що правовідносини представництва в адміністративному процесі мають багатогранну правову природу та юридичну конструкцію. Вона пов'язана із матеріальним публічним чи то приватним правом, в залежності від того, який суб'єкт права покликаний (уповноважений) представляти інтереси свого довірителя/представленого. Юридична конструкція адміністративних процесуальних правовідносин представництва має подвійну конструкцію, при чому та їх частина,

яка пов'язана із матеріальним правом (у відношенні представник та особа, яку представляють) доповнює процесуальний статус представника. Адже немайнові права у цьому сенсі не припиняються а продовжуються, впливаючи на зміст повноважень представника в адміністративному судочинстві [5].

Література:

1. Кодекс адміністративного судочинства України, К. – 2017р.
2. Бевзенко В.М. Суб'єкти владних повноважень в адміністративному судочинстві України: дис. доктор. юрид. наук: 12.00.07 / В.М. Бевзенко. – Х., 2010. – 463с.
3. Мельник Я.Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, як особливий суб'єкт режиму цивільної процесуальної безпеки [Текст] /Я.Я.Мельник // Jurnalul juridic national: teorie și practică. – № 1 (17).— 2015. – С.41 – 45.
4. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Верховна Рада України; Закон, Програма, Перелік від 18.03.2004р. № 1629-IV // [Електронний ресурс]. – Офіційний веб-портал Верховної Ради України. — URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.
5. Ярмач Є. Сутність та структура адміністративно-процесуальних правовідносин/Є.Ярмач //Український часопис міжнародного права. – № 3/2012. – С.99–103 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jusintergentes.com.ua/archives/2012/3/23.pdf>.

Бернадін В.А.,

ад'юнкт кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОБІГУ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ

Одним з важливих джерел наповнення Державного бюджету України є акцизний збір, а тому він відіграє важливу роль у регулюванні фінансових відносин. Правопорушення у сфері обігу підакцизних товарів завдають шкоду державній фінансовій системі, а також створюють загрозу завдання шкоди правам та інтересам споживачів таких товарів. У науковій літературі фактично відсутні комплексні дослідження питань адміністративної відповідальності за

правопорушення у сфері обігу підакцизних товарів. Вони розглядаються фрагментарно при дослідженні конкретних видів такого роду правопорушень. Тому існує потреба в науковій розробці загальних засад існування та реалізації механізму адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері обігу підакцизних товарів.

До підакцизних товарів, згідно ст.215 Податкового кодексу України відносяться: спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво (крім квасу "живого" бродіння); тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну; пальне; автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів; електрична енергія [1]. Обіг зазначених товарів – це їх імпорт, експорт, транспортування, зберігання, продаж та інші види діяльності, що здійснюються по відношенню до даних товарів.

Адміністративна відповідальність за порушення норм у сфері обігу даної категорії товарів характеризується певними особливостями, перша з яких пов'язана з існуванням різних за своєю суттю законодавчих актів. У офіційних джерела визначають такі види адміністративних правопорушень у сфері обігу підакцизних товарів:

- порушення використання товарно-транспортних накладних за формою 1-ТН (алкогольні напої);
- реалізація алкогольних напоїв на підставі ліцензії на право роздрібної торгівлі у місці торгівлі, площа якого є меншою 20 м²;
- здійснення роздрібної торгівлі тютюновими виробами за цінами, вищими від максимальних роздрібних цін на тютюнові вироби, встановлених виробниками або імпортерами таких тютюнових виробів, збільшеними на суми акцизного податку з реалізації через роздрібну торговельну мережу;
- порушення вимоги зберігання підакцизних товарів у місцях зберігання, не внесених до Єдиного державного реєстру місць зберігання;
- здійснення роздрібної торгівлі алкогольними напоями через електронний контрольно-касовий апарат, не зазначений у ліцензії;
- продаж алкогольних напоїв за цінами, нижчими від встановлених мінімальних оптово-відпускних або роздрібних цін;
- оптова (включаючи імпорт і експорт) і роздрібна торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим, спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим

плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами здійснюється без наявності ліцензії;

- на видному місці у місці торгівлі відсутній оригінал ліцензії на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями (тютюновими виробами) або наявна лише нотаріально засвідчена копія ліцензії;

- торгівля пивом (крім безалкогольного), алкогольними, слабоалкогольними напоями або тютюновими виробами з рук

- продаж алкогольних напоїв на розлив суб'єктами господарювання, які не мають права здійснювати таку діяльність.

Пропонується визначити перелік адміністративних правопорушень у сфері обігу підакцизних товарів, що визначаються у Кодексі України про адміністративні правопорушення, яким встановлюється відповідальність за:

- порушення правил торгівлі пивом, алкогольними, слабоалкогольними напоями і тютюновими виробами (ст. 156 КУпАП);

- порушення встановленого порядку промислової переробки, зберігання, транспортування або знищення конфіскованих спирту, алкогольних напоїв чи тютюнових виробів (ст. 156⁻² КУпАП);

- порушення встановленого порядку промислової переробки, зберігання, транспортування або знищення конфіскованих спирту, алкогольних напоїв чи тютюнових виробів (ст. 156⁻³ КУпАП);

- зберігання або транспортування алкогольних напоїв чи тютюнових виробів, на яких немає марок акцизного збору встановленого зразка (ст. 164⁻⁵ КУпАП);

- випуск у продаж продукції з порушенням вимог щодо медичних попереджень споживачів тютюнових виробів (ст. 168⁻² КУпАП);

- виготовлення, придбання, зберігання або реалізація фальсифікованих алкогольних напоїв або тютюнових виробів (ст. 177⁻² КУпАП);

- порушення, пов'язані з неефективною експлуатацією паливо- і енерговикористовуючого устаткування (ст. 102 КУпАП)

- порушення правил користування енергією, водою чи газом (ст. 103⁻¹ КУпАП);

- створення перешкод у виконанні робіт, пов'язаних з обслуговуванням об'єктів електроенергетики (ст. 185⁻¹² КУпАП) [3].

Разом з тим, відповідальність за вчинення даних правопорушень встановлена іншими нормативно-правовими актами, такими як Податковий кодекс України[1], Закон України від 19.12.95 р. № 481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту

етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»[4] тощо. Зазначене обумовлює розрізненість та безсистемність підходів до визначення юридичної відповідальності за правопорушення у досліджуваній сфері.

Ефективна протидія правопорушенням у сфері обігу підакцизних товарів можлива за умови вжиття системи організаційних, соціально-економічних, правових та інших заходів протидії, які мають охоплювати всі сторони суспільного життя. При цьому адміністративно-правові заходи повинні узгоджуватись із заходами регулятивного характеру і впливати на запобігання такої суспільно небезпечної і протиправної поведінки у комплексі з ними. Першим з них має стати дослідження та систематизація норм, якими встановлено адміністративну відповідальність в даній сфері.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

2. Підакцизні товари: наслідки порушень // Вісник. Офіційно про податки (Офіційне видання Державної фіскальної служби): [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.visnuk.com.ua /uk/publication /100004916-pidaktsizni-tovari-naslidki-porushen>

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X [Електронний ресурс]. – 1984. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

4. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів: Закон України від 19.12.1995 р. № 481/95-ВР [Електронний ресурс]. – 1995. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-%D0%B2%D1%80>

Бойко З.,

студентка групи 101 СМПД (магістратура) НАВС,

Лупало О.А.,

к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ

Корупція належить до однієї з найгостріших проблем сучасного державного та суспільного розвитку. Становлення України як правової демократичної держави з розвинутою правовою системою безпосередньо залежить від ефективності боротьби з таким негативним явищем, як корупція. Сучасний стан розвитку українського суспільства свідчить, що корупція в Україні залишається реальним, сильно діючим чинником, який підриває основні принципи демократії, довіру до інститутів державної влади, перешкоджає розвитку підприємництва. І взагалі, в цілому нівелює положення Конституції України, спростовує конституційні цінності і аж ніяк не сприяє подальшій євроінтеграції нашої держави, утвердженню її як повноцінного суб'єкту на міжнародній арені.

В свою чергу, в енциклопедичному юридичному словнику корупція визначається як соціальне явище, що охоплює всю сукупність корупційних діянь, пов'язаних із неправомірним використанням особами, уповноваженими на виконання функцій держави, наданої їм влади, службових повноважень, відповідних можливостей з метою задоволення особистих інтересів чи інтересів третіх осіб, а також інших корупційних правопорушень, які створюють умови для вчинення корупційних діянь або є приховуванням їх чи потуранням їм [2, с. 421]. Основні підходи щодо розуміння корупції можна звести до наступного: корупція розуміється як підкуп – продажність державних службовців; корупція розглядається як зловживання владою або посадовим становищем, здійснене з певних особистих інтересів або в інтересах інших осіб; корупцію розуміють як використання посадових повноважень, статусу посади, а також її авторитету для задоволення особистого інтересу або інтересів третіх осіб. Тобто в будь-якому випадку корупція – це вкрай негативне явище, що свідчить про низькій рівень розвитку як держави, так і суспільства в цілому.

З урахуванням необхідності гармонізувати національне законодавство та європейське слід звернути увагу й на міжнародно-правові документи, де так само має місце наявність різних підходів до розуміння корупції. Так, у Резолюції «Практичні заходи боротьби з корупцією», розповсюдженій на VIII Конгресі ООН щодо запобігання злочинності (Гавана, 1990 р.), корупція визначається як «порушення етичного (морального), дисциплінарного, адміністративного, кримінального характеру, що проявилися в протизаконному

використанні свого службового становища суб'єктом корупційної діяльності». Інший документ ООН (Довідковий документ про міжнародну боротьбу з корупцією) формулює поняття корупції як «зловживання державною владою для одержання вигоди в особистих цілях» [3, с. 139]. Знов ж таки, вихідним у розумінні корупції є її руйнівний характер щодо майже всіх сфер суспільного життя.

Щодо національного досвіду правового регулювання, то нині діючий Закон України «Про запобігання корупції» закріплює таку дефініцію: «корупція – використання особою наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей» [4]. Цей Закон заклав основу для створення нормативної бази з питань подальшої боротьби з корупцією. Також останнім часом прийнято низку законодавчих актів, спрямованих на запобігання та протидію корупції в нашій державі, зокрема Закони України «Про Національне антикорупційне бюро України» [5], «Про очищення влади» [6], «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2018-2020 роки» [7] тощо. Все це свідчить про прагнення нашої держави подолати корупцію в публічному адмініструванні та створити правові засади формування нової країни європейського зразка.

Варто підкреслити, що корупція напряду впливає на всі сфери суспільного життя та найбільше вражає сферу взаємовідносин громадян з органами державної влади та місцевого самоврядування. Оскільки саме з цими органами публічної адміністрації найчастіше стикаються громадяни під час реалізації своїх конституційних прав і свобод. Подібний стан речей найчастіше підриває ідеологію суспільства, оскільки громадяни починають сприймати корупцію як «спрощену форму» отримання адміністративних послуг [8, с. 46; 9]. А така ситуація створює реальну загрозу національній безпеці держави, коли громадяни починають сприймати корупцію як норму повсякденного життя. Дуже сподіваємося, що в результаті виборів глави держави та дострокового формування парламенту та призначення нового уряду, що нещодавно відбулося в нашій країні, ситуація зміниться, та будуть прийняті реальні заходи щодо викоренення корупції, починаючи з дитячих садочків та вищих

навчальних закладів, та завершуючи вищими адміністративними установами.

На загальнодержавному рівні відповідно до Антикорупційної стратегії на 2018-2020 роки визначено основні проблеми та шляхи подолання корупції [7]. Зокрема, мова йде про запобігання корупції у представницьких органах влади; ухвалення законодавства щодо визначення правових засад лобювання; прийняття законодавства щодо посилення громадського контролю за прийняттям рішень виборними посадовими особами; створення добросчесної публічної служби тощо.

Отже, на сьогоднішній день корупція – це складне багаторівневе соціально-політичне явище, яке, на жаль, набуло в Україні системного характеру. Корупція є вкрай негативним явищем, що перешкоджає подальшому розвитку нашої держави як демократичної та правової, формуванню громадянського суспільства та інтеграції у Європейське співтовариство. Також корупція підриває авторитет нашої держави, створює загрозу безпеці, демократичному розвитку держави та суспільства, обмежує конституційні права і свободи людини та громадянина, особливо пересічних осіб, порушує принципи верховенства права. І тому саме протидія корупції є головним завданням держави у сучасних умовах.

Література:

1. Сенін Р. І. Корупція як соціально-правова категорія оцінки рівня забезпечення правопорядку в державі / Р. І. Сенін // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «ПРАВО». Випуск 18, 2012 р. – с. 131 – 132.
2. Великий енциклопедичний юридичний словник. А-Я / за ред. Ю. С. Шемшученка. — 2-е вид., переробл. і допов. — К. : Юридична думка, 2012. — 1017 с.
3. Білінська Л. В. Корупція як соціальне психологічне і моральне явище[текст] /Л. В. Білінська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – 2013. – № 6 – 1 том 1. – с. 138 – 141.
4. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.
5. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

6. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 44. – Ст. 2041.

7. Антикорупційна стратегія 2018-2020 роки : Законопроект [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

8. Баришніков В. М. Запобігання та протидія проявам корупції на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування : навчально-методичний посібник. – К. : ІПК ДСЗУ, 2016. – 172 с.

9. Новак А. Н. Феномен корупції в системі публічного управління: сучасний зміст та методологічні засади дослідження / А. Н. Новак. // Публічне адміністрування: теорія та практика. - 2018. - Вип. 1. – С. 1-12.

Бразалук М.Ю.,
студент ННІ № 3 НАВС,
Булик І.Л.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ

Відповідальність в адміністративному праві – це великий за своїм змістом і обсягом інститут відносин, який на сучасному етапі розвитку української правової науки не має вичерпного визначення. У сучасній юридичній літературі існує широкий плюралізм думок стосовно дефініції «адміністративна відповідальність»

На думку Битяка Ю.П., Зуй В.В., адміністративна відповідальність – це застосування заходів примусу до правопорушника. У той же час Голосніченко І.П. вважає, що адміністративна відповідальність – сукупність адміністративно-правових відносин, що виникають унаслідок застосування до суб'єкта проступку адміністративних стягнень.

З огляду на вищевикладене, адміністративна відповідальність – це передбачене законом, примусове застосування вповноваженим суб'єктом до осіб, які скоїли адміністративні проступки заходів впливу [1].

Особливе місце в системі адміністративної відповідальності посідає адміністративна відповідальність неповнолітніх. Для того,

щоб правильно застосовувати заходи впливу щодо неповнолітніх осіб, слід враховувати особливості застосування цього виду відповідальності щодо цієї групи населення.

Загалом суб'єктів адміністративних правопорушень можна поділити на дві групи – загальні та спеціальні. Загальні – це усі громадяни, які проживають або перебувають на території України

До спеціальних суб'єктів адміністративного права відносяться службові особи, неповнолітні, працівники органів внутрішніх справ, військовослужбовці та військовозобов'язані та деякі інші [2, с.148].

Мета даної роботи полягає у приверненні уваги фахівців різних сфер публічної влади до особливостей застосування заходів впливу щодо неповнолітніх, які існують у сучасній правовій доктрині національного законодавства.

Для визначення кола неповнолітніх суб'єктів адміністративної відповідальності, слід спершу дати визначення терміну «неповнолітня особа».

Отже, неповнолітня особа – це малолітня особа, а також дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років [3].

Безпосередньо про відповідальність неповнолітніх осіб за адміністративні проступки йдеться у статті 13 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Стаття 24¹ прямо визначає заходи впливу за вчинення адміністративних правопорушень до неповнолітніх у віці від шістнадцяти до вісімнадцяти років:

- 1) зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого;
- 2) попередження;
- 3) догана або сувора догана;
- 4) передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання [4].

Слід зауважити, що Кодекс України про адміністративні правопорушення передбачає також відповідальність батьків за протиправні дії своїх дітей, у випадку, якщо діти вчинили адміністративний проступок у віці від чотирнадцяти до шістнадцяти років [2, с.140]. Зазначена норма прописана у статті 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення:

«... Вчинення неповнолітніми віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років правопорушення, відповідальність за яке

передбачено цим Кодексом, крім порушень, передбачених частинами третьою або четвертою статті 173⁴ цього Кодексу, -

тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян.»

Ця стаття визначає відповідальність батьків у випадку, якщо їхня дитина повторно вчинила адміністративне правопорушення:

«...Діяння, передбачене частиною п'ятою цієї статті, вчинене повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, -

тягне за собою накладення штрафу від ста п'ятдесяти до трьохсот неоподаткованих мінімумів доходів громадян та тимчасове обмеження того з батьків, з ким проживає дитина, у праві виїзду за межі України та обмеження у праві керування транспортним засобом – до виконання рішення в повному обсязі» [4].

Необхідно зазначити, що адміністративна відповідальність неповнолітніх принципово відрізняється від адміністративної відповідальності повнолітніх осіб тим, що до останніх унаслідок скоєння адміністративного правопорушення застосовується адміністративне стягнення, а до неповнолітніх – заходи впливу. Вони, на відміну від адміністративних стягнень носять виховний та попереджувальний характер, і не є штрафними санкціями.

Попри це, до неповнолітніх можуть застосовуватися також і адміністративні стягнення, передбачені за найшкідливіші правопорушення. Перелік даних правопорушень визначений у статті 13 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Отже, адміністративна відповідальність – це важливий вид юридичної відповідальності, який застосовується щодо осіб, котрі вчинили адміністративний проступок. Спеціальним видом суб'єктів адміністративного правопорушення є неповнолітні особи, до яких застосовується відповідні заходи впливу, проте за суспільно небезпечні діяння до неповнолітніх застосовуються адміністративні стягнення. За деякі адміністративні правопорушення за неповнолітніх несуть відповідальність їхні батьки.

Система покарань у сучасній національній правовій системі є свідченням того, що будь-яка дієздатна особа може нести відповідальність за свої діяння, а тому кожна особа-об'єкт правопорушення може розраховувати на справедливість закону, виражену в невідворотності покарання.

Література:

1. Мультимедійний навчальний посібник "Адміністративна відповідальність" Поняття, властивості та принципи адміністративної відповідальності. Національна академія внутрішніх справ - 2015 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://arm.naiu.kiev.ua/books/adm-vidpov/pages/rozdil_1.html.
2. Адміністративне право України: Підручник: За заг.ред. д.ю.н., проф. Коломoeць Т.О. – Київ: „Истина”, 2008. - 457с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/33454>.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

Василенко О.В.,
слухач 5-В курсу ННІЗДН НАВС

ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ, ВИНЕСЕНИХ ПРОТИ УКРАЇНИ

Практичне регулювання та захист прав людини та громадянина має свої специфічні особливості як у світовому, так і у національному вимірі. Ні для кого не є новиною, що забезпечення прав людини залежить від рівня формування і функціонування громадянського суспільства.

В науці широко обговорюється питання, якими мають бути сучасна держава і громадянське суспільство, проте, навряд чи хтось не погодиться з тим що вони мають бути ефективними. Саме тому, для регулювання суспільних відносин та належного забезпечення прав людини, вітчизняне законодавство повинно спиратись на норми міжнародного права, які створені з урахуванням практики провідних країн світу.

У 1997 р. для України набрала чинності Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [1]. Як зазначають дослідники, вона створює не тільки найбільш ефективну у світі систему міжнародних норм для захисту прав людини, але і взагалі, одну з найпрогресивніших у світі форм міжнародної судової процедури [5, с.

9]. Таким чином, з'явилась реальна можливість захисту власних прав та свобод на міжнародному рівні. Це право реалізується шляхом звернення до Європейського суду з прав людини.

Однак очевидним є той факт, що навіть рішення Європейського суду з прав людини на користь заявника, не має практичного значення в тому випадку, якщо не існує реального механізму виконання такого рішення.

Виконання рішень Європейського суду з прав людини передбачається ст.46 Конвенції про захист прав і основних свобод людини. Це положення створює специфічні правові зобов'язання для держави-відповідача.

Стаття 81 Закону України «Про виконавче провадження» [2] встановлює, що порядок виконання в Україні рішень іноземних судів і арбітражів визначається відповідними міжнародними договорами та законами України. Згідно зі ст.17 цього Закону, виконання рішень Європейського суду з прав людини має відбуватись з урахуванням особливостей, встановлених Законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини» [3].

Одразу після проголошення рішення, воно передається до Комітету Міністрів Ради Європи, після чого секретар надсилає завірени копії сторонам, Генеральному секретарю Ради Європи, третій стороні чи іншій безпосередньо заінтересованій особі. Якщо усні слухання у справі не проводились, проголошенням рішення вважатиметься згадане вище повідомлення сторін.

Проте, поняття виконання рішення Європейського суду з прав людини не обмежується питанням виплати відшкодування за завдану заявникові матеріальну або нематеріальну шкоду. Те чи інше рішення з констатацією порушення положень Конвенції передбачає необхідність вжити заходи не тільки індивідуального але й загального характеру.

Заходами індивідуального характеру є заходи, які вживаються державою з метою припинення встановленого Судом порушення та відновлення правового становища заявника настільки, наскільки це можливо, до того ж стану, в якому воно перебувало до порушення Конвенції (*restitutio in integrum*). При цьому компетентні органи держави-відповідача самі вирішують, які заходи, зважаючи на наявні в національній правовій системі засоби, є найбільш відповідними для досягнення *restitutio in integrum* [4].

Заходи загального характеру розробляються та застосовуються державою-відповідачем для запобігання новим, подібним до визнаних Судом, порушенням, або зупинення порушень, що тривають. Такі заходи можуть бути направлені як на зміну відповідної практики, так і на внесення змін до існуючого законодавства.

Для забезпечення невідворотності виконання рішення Європейського суду з прав людини, доки відповідна держава не надасть інформацію про сплату нею призначеної сатисфакції (відшкодування) або про вжиття відповідних можливих заходів індивідуального характеру, справа вноситься до порядку денного кожної наступної наради з прав людини Комітету Міністрів, якщо Комітет не вирішить інакше. Якщо відповідна держава інформує Комітет Міністрів про те, що вона ще не готова надати інформацію щодо вжиття заходів загального характеру, необхідних для забезпечення виконання рішення, то така справа знову вноситься до порядку денного наради Комітету Міністрів, яка відбувається не пізніше як через шість місяців потому, доти, доки Комітет не вирішить інакше [6, с. 76].

Таким чином, підсумовуючи викладене, очевидним є висновок стосовно дійсної прогресивності системи виконання рішень Європейського суду з прав людини, створеної на підставі Закону України «Про порядок виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини». І хоча на практиці існують певні нюанси, адже навіть найдосконаліше законодавство не в силі врегулювати всю сукупність постійно виникаючих суспільних відносин. Цей Закон відтворює практично всі сучасні прогресивні підходи до виконання рішень Європейського суду з прав людини, та є запорукою безумовного виконання Україною його рішень.

Література:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004

2. Закон України «Про виконавче провадження» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/606-14>

3. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

4. Рекомендація № R (2000) Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам «Щодо повторного розгляду або поновлення провадження у певних справах на національному рівні після прийняття рішень Європейським судом з прав людини» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_175

5. Дженинс М., Кэй Р., Бредли Э. Европейское право в области прав человека (Практика и комментарии). Пер. с англ. – М.: «Права человека», 1997. – 640 с.

6. Туманов В.А. Европейский Суд по правам человека. Очерк организации и деятельности. – М.: Издательство НОРМА, 2001. – 304 с.

Вінницька П.К.,

здобувач вищої освіти освітнього рівня «магістр» за спеціальністю «право» НАВС

Стрельченко О.Г.,

к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІЦЕНЗУВАННЯ ЯК ЗАСОБУ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНО-НЕЗАХИЩЕНОЇ КАТЕГОРІЇ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Відзначимо, що ліцензування, відповідно до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» це засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, спрямований на забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері ліцензування, захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства та окремих споживачів [1].

Основними завданнями ліцензування є регулювання суспільних відносин у сфері ліцензування видів господарської діяльності, визначення виключного переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, встановлення уніфікованого порядку їх ліцензування, здійснення нагляду і контролю у сфері ліцензування,

застосування відповідальності за порушення законодавства у сфері ліцензування видів господарської діяльності.

Метою ліцензування є забезпечення єдиної державної політики у цій сфері, а також захист основних економічних і соціальних інтересів громадян. Головним завданням – захист основних інтересів держави, її фізичних та юридичних осіб шляхом установаження з боку держави певних умов і правил здійснення окремих видів господарської діяльності [1].

Суб'єктами правовідносин ліцензування виступають уповноважені органи управління, які через свою діяльність виражають суспільні інтереси держави в конкретно-визначених сферах суспільних відносин, і суб'єкти, що господарюють, економічна діяльність яких є об'єктом державного контролю.

Відповідно зазначеному, вважаємо за доцільне визначити поняття **ліцензії у сфері адміністративно-правового захисту прав дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування як документальний запис, що внесений до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських об'єднань, з метою ліцензування господарської діяльності у сфері адміністративно-правового захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що підлягають ліцензуванню.**

Водночас, **ліцензування у сфері адміністративно-правового захисту прав дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, на наш погляд, доцільно визначити як засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності у сфері адміністративно-правового захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що застосовується з метою видачі, переоформлення та анулювання ліцензій, видачі дублікатів ліцензій, ведення ліцензійних справ та ліцензійних реєстрів, контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов, видача розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов, а також розпоряджень про усунення порушень законодавства щодо ліцензування зазначеного виду діяльності.**

Варто також відмітити те, що до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» упродовж 2015-2018 року було внесено 10 змін, що означає про те, що законодавство зазнає значну кількість змін та доповнень щодо ліцензування господарської діяльності, що свідчить про помітне зацікавлення органів публічної адміністрації у лобіюванні збільшення видів діяльності, які підлягають ліцензуванню і зацікавленість їх у

виведенні багатьох видів діяльності, які підлягають ліцензуванню в межах дії зазначеного закону.

Щодо ліцензування у сфері адміністративно-правового захисту прав дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування то необхідно відмітити що початок 2018 року налічувалося 25 видів підприємницької діяльності, провадження яких потребує ліцензування відповідно до Закону «Про ліцензування видів господарської діяльності», а також ще 9 видів діяльності, які підлягають ліцензуванню відповідно до інших законів [2].

В цілому, на сьогоднішній день існує позиція відповідно до якої іде зменшення кількості видів діяльності, в тому числі, й у сфері адміністративно-правового захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які потребують ліцензування. Відповідно, зменшується контрольна діяльність органів публічної адміністрації щодо зазначеного питання.

Слід зазначити, Закони України «Про ліцензування видів господарської діяльності» не виключає до переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, ліцензування у сфері адміністративно-правового захисту прав дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування.

Ми вважаємо, що це є не вірним, так як відповідний процес господарської діяльності у сфері адміністративно-правового захисту прав дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування починає переходити до громадських об'єднань у частині соціальних функцій, котрі монополізовані органами публічної адміністрації та є неупередженим.

Література:

1. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 берез. 2015 року № 222-VIII// Відомості Верховної Ради. – 2015. - № 23. – Ст. 158

2. Взаємодія держави та інституцій громадянського суспільства : роз'яснення Міністерства юстиції України від 3 лютого 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Гнесь О.Р.,
курсант 2-го курсу ННІ № 3 НАВС

Савранчук Л.Л.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Поліцейське піклування є новим превентивним поліцейським заходом в межах діяльності поліції України. Закріплений даний захід є цілком доцільним та обґрунтованим з огляду на те, що одним із завдань Національної поліції України є надання поліцейських послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [1].

Досліджуючи поліцейське піклування Кубрак Ю.М. визначає поліцейське піклування як «тимчасовий превентивний захід за допомогою якого поліцейський, в межах закону, надає допомогу особам, які в силу особистих, економічних чи соціальних причин потребують такої допомоги» та виокремлює його наступні ознаки: це превентивний захід, тобто дія (сукупність дій) спрямованих на попередження порушення публічного порядку, публічної безпеки чи недопущення завдання шкоди особою самої собі; це тимчасовий захід, переважно короткостроковий; він реалізується виключно поліцейськими та застосовується до окремих чітко визначених категорій осіб і у випадках, що закріплені в національному законодавстві; має своє процесуальне оформлення у вигляді протоколу; не передбачає застосування до особи будь яких санкцій [2, с. 80].

Як вже зазначалось поліцейське піклування застосовується до окремих категорій осіб, зокрема, відповідно до ст. 41 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський може здійснити піклування щодо:

1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду, до передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;

2) особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення, а також особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі, до передання відповідним закладам;

3) особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну

небезпеку оточуючим або собі, до передання у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання [1].

Зазначимо, що проблемним питанням є застосування поліцейського піклування до такої категорії осіб, які перебувають у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі. Відмітимо, що законодавець в Законі України «Про Національну поліцію» зазначає, що такі особи повинні бути передані до спеціального лікувального закладу, проте законодавство не дає роз'яснення що під цим закладом розуміється. Оскільки на сьогоднішній день лікарні осіб у стані алкогольного сп'яніння не приймають, якщо даним особам не потрібна медична допомога. Таким чином, поліцейському залишається скористатися іншою можливістю застосувати поліцейське піклування, до такої категорії осіб, шляхом доставлення до місця проживання. Тепер виникає інше питання, чи безпечно доставляти особу до своєї родини, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі, до місця проживання? Чи безпечними будуть, в такому випадку, дії поліцейського до членів родини особи щодо якої було застосовано поліцейське піклування? Чи не створять ці заходи умови для вчинення адміністративного правопорушення, наприклад вчинення насильства в сім'ї?

Також хотілось би відмітити як застосувати даний превентивний поліцейський захід коли така особа живе одна та не може пояснити поліцейському її місце проживання у стані алкогольного сп'яніння чи не пам'ятає, де вона проживає.

Ще одним проблемним питанням здійснення поліцейського піклування є його документальне оформлення. Відповідно до п. 4 ст. 41 Закону України «Про Національну поліцію» про застосування поліцейського піклування складається протокол, в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень, який підписується поліцейським і особою [1]. Хоча на практиці бланків протоколів щодо поліцейського піклування немає.

Таким чином, практика щодо реалізації поліцейського піклування потребує глибокого науково-практичного вивчення та

удосконалення. Адже приведення діяльності Національної поліції до європейських стандартів є запорукою реалізації в державі принципу верховенства права та подальшої євроінтеграції України.

Література:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Урядовий кур'єр. 2015. № 146.

2. Кубрак Ю. М. Поліцейське піклування: поняття та ознаки. Національна поліція України: проблеми становлення та стратегія розвитку : зб. матеріалів наук.-практ. конф. курсантів та студентів (м. Харків, 10 груд. 2015 р.). Оргком. конф. : В.В. Сокурєнко. С. 77-81.

Гордіна Г.М.,

студентка курсу 4-К, група 1 НАВС

Волох О.К.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ЗМІСТ ПРАВА НА ОСВІТУ

Відповідно до статті 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Згідно ч. 3 ст. 5 Закону України «Про освіту» державна політика у сфері освіти формується і реалізується на основі в т.ч. міжнародних зобов'язань [1].

Вище було зазначено, що серед основних напрямів державної політики в галузі прав людини Верховна Рада України називає приведення законодавства України у відповідність з універсальними стандартами прав людини Організації Об'єднаних Націй.

Одними з найвідоміших міжнародно-правових актів, в яких закріплені такі стандарти, є Міжнародний пакт про громадянські і політичні права та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р., ратифіковані указом Президії Української РСР від 19.10.1973 р. № 2148-VIII (Док. ООН А/RES/2200 А (XXI)) [2, 3].

Таким чином, конституційне та законодавче регулювання права на освіту та на вільний розвиток особистості узгоджується із міжнародно-правовими актами.

Так, у статтях 26, 27 Загальної декларації прав людини 1948 року встановлено, що кожна людина має право на освіту; освіта повинна бути спрямована на повний розвиток людської особи і збільшення поваги до прав людини і основних свобод; кожна людина має право вільно брати участь у культурному житті суспільства, втішатися мистецтвом.

У статті 22 Декларації закріплено, що кожна людина, як член суспільства, має право на здійснення необхідних для підтримання її гідності і для вільного розвитку її особи прав у економічній, соціальній і культурній галузях за допомогою національних зусиль і міжнародного співробітництва та відповідно до структури і ресурсів кожної держави (аналогічне положення міститься у статті 4 Конвенції ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року).

Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права 1966 року встановлено, що освіта повинна спрямовуватись на повний розвиток людської особи та усвідомлення її гідності і повинна зміцнювати повагу до прав людини і основних свобод; освіта повинна дати можливість усім бути корисними учасниками вільного суспільства, сприяти взаєморозумінню, терпимості і дружбі між усіма націями і всіма расовими, етнічними та релігійними групами і сприяти роботі Організації Об'єднаних Націй по підтриманню миру (ст. 13).

Згідно Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини держави-учасниці визнають право дитини на освіту; держави-учасниці погоджуються щодо того, що освіта дитини має бути спрямована на розвиток особи, талантів, розумових і фізичних здібностей дитини в найповнішому обсязі; виховання її (дитини) культурної самобутності (статті 28, 29).

А відповідно до статті 31 Конвенції держави-учасниці визнають право дитини вільно брати участь у культурному житті та займатися мистецтвом; поважають і заохочують право дитини на всебічну участь у культурному і творчому житті та сприяють наданню їй відповідних і рівних можливостей для культурної і творчої діяльності, дозвілля і відпочинку (частини перша і друга).

Зміст вказаних вище міжнародних зобов'язань України деталізовано у роз'ясненнях, сформульованих у Зауваженнях загального порядку, що прийняті Комітетом ООН з економічних,

соціальних і культурних прав людини та Комітетом ООН з прав дитини.

Йдеться про:

1) Зауваження загального порядку № 11 – План заходів щодо початкової освіти (стаття 14), прийняте Комітетом ООН з економічних, соціальних і культурних прав людини (1999 р., 20 сесія);

2) Зауваження загального порядку № 13 – Право на освіту (стаття 13), прийняте Комітетом ООН з економічних, соціальних і культурних прав людини (1999 р., 21 сесія);

3) Зауваження загального порядку № 1 – Цілі освіти, прийняте Комітетом ООН з прав дитини (2001 р., 26 сесія).

1) У п. 2 Зауваження загального порядку № 11 наголошується, що *«право на освіту має життєво важливе значення. Воно по-різному класифікується: як економічне право, як соціальне право і як культурне право. Воно відноситься до всіх цих прав. Воно також у багатьох відношеннях є громадянським правом і політичним правом, оскільки посідає центральне місце у справі повного і ефективного здійснення цих прав. У цьому відношенні право на освіту резюмує в собі неподільність та взаємозалежність всіх прав людини».*

2) У Зауваженні загального порядку № 13 є декілька пунктів, зміст яких необхідно процитувати:

«1. Освіта одночасно є одним з прав людини і необхідним засобом для реалізації інших її прав. Однак при цьому освіта має не тільки практичне значення: високоосвічений і діяльний розум, здатний до вільного і різнобічного мислення, – одна з людських радощів і достоїнств».

«45. Існує тверда презумпція неможливості вжиття яких-небудь регресивних заходів у відношенні права на освіту або інших прав, передбачених Пактом».

Нарешті, найбільш повно відображає зміст та значення права на освіту прийняте Комітетом ООН з прав дитини Зауваження загального порядку № 1.

«1. Пункт 1 статті 29 Конвенції про права дитини має дуже важливе значення. Викладені в ньому цілі освіти, які були схвалені всіма державами-учасницями, заохочують, підтримують і захищають базову цінність Конвенції: притаманні кожній дитині людську гідність та її рівні і невід'ємні права. Всі вказані цілі, викладені у п'яти підпунктах статті 29 (1), прямо пов'язані з повагою до людської гідності дитини і здійсненням її прав, з урахуванням особливих потреб дитини в плані розвитку та її різноманітних здатностей, що

змінюються. Ці цілі включають цілісний розвиток повного потенціалу дитини (29 (1) a)), включаючи виховання поваги до прав людини (29 (1) b)), усвідомлення почуття своєї самобутності і приналежності до єдиного цілого (29 (1) c)), а також підготовку дитини до життя у суспільстві і забезпечення її взаємодії з іншими (29 (1) d)) і з оточуючою природою (29 (1) e)).»

«2. Стаття 29 (1) не лише додає до визнаного у статті 28 праву на освіту якісний аспект, що відображає права дитини і притаманну їй гідність, але й підкреслює необхідність забезпечення того, щоб освіта враховувала потреби й інтереси дитини і розкривало перед нею нові можливості, а також закликає до того, щоб процес освіти був заснований на тих принципах, які проголошені у цій статті. Освіта, на яку має право кожна дитина, покликана забезпечити дитину необхідними для життя навичками, розширити її можливості щодо користування всіма правами людини і сприяти розвиткові культури, яка враховує належні цінності в галузі прав людини. Мета освіти полягає в розвитку потенціалу дитини завдяки розвитку її навичок, властивостей до пізнання та інших властивостей, людської гідності, самоповаги і впевненості в собі. В цьому контексті поняття «освіта» виходить далеко за межі формальної шкільної освіти і охоплює широке коло життєвих ситуацій і процесів пізнання, які дозволяють дітям як індивідуально, так і в колективі розвивати свою особистість і жити повноцінним і таким, що приносить задоволення життям у суспільстві».

«9. Якщо у статті 28 наголошується на обов'язках держав-учасниць щодо створення систем освіти і забезпечення доступу до них, у статті 29 (1) підкреслюється індивідуальне і суб'єктивне право на конкретну якість освіти. У відповідності з положеннями Конвенції, в яких закріплюється важливе значення вжиття заходів з метою врахування найкращих інтересів дитини, у розглядуваній статті особлива увага приділяється також тому, щоб у центрі процесу освіти знаходилися інтереси дитини: у ній визнається той факт, що кожна дитина має унікальні особливості, інтереси, властивості і навчальні потреби...

Освіта має бути також спрямована на забезпечення того, щоб кожна дитина набувала основних життєвих навичок... До їх числа входять не лише вміння читати і писати, але й такі життєво важливі навички, як... розвиток творчих властивостей та інших властивостей, що дають дітям можливість йти по життю обраними ними шляхами».

«12. Зокрема, у статті 29 (1) наголошується на використанні цілісного підходу до освіти, що забезпечує досягнення того, щоб створювані можливості у сфері освіти забезпечували належний баланс між заохоченням фізичних, психічних, духовних та емоційних аспектів освіти, розвитком інтелектуальних, соціальних і практичних аспектів і заохоченням аспектів, що стосуються інтересів дітей та їх майбутніх потреб у дорослому житті. Загальна мета освіти полягає у максимальному розвитку властивостей і можливостей дітей повною мірою брати участь у житті вільного суспільства...».

«14. ... Здатність дитини до повноцінної і відповідальної участі у житті вільного суспільства може бути обмежено чи зведено нанівець не лише повним позбавленням доступу до освіти, але й незабезпеченням заохочення усвідомлення цінностей, визнаних у цій статті».

Література:

1. Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII «Про освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380.

2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043

3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042

Гуцелюк В.А.,

курсант н/г 201 ННІ № 3 НАВС,

Співак М.В.,

д.п.н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Теоретична концепція і практичне застосування гендерної рівності є ключовим поняттям сталого розвитку суспільства. У гендерній рівності не йдеться про проблему жінок, а про рівну участь

чоловіків та жінок у покращенні умов як їхнього власного життя, так і життя громади.

Поступ жінок та досягнення рівності між жінками та чоловіками є основою людських прав та умовою для досягнення соціальної справедливості, тому їх не можна розглядати окремо від проблеми жіноцтва. Ми вбачаємо у цьому єдиний спосіб побудови стабільного, справедливого суспільства. Повноваження жінок та гендерна рівність є реквізитами для досягнення політичної, економічної, культурної та соціальної безпеки усіх людей. Гендерна рівність посідає важливе місце у забезпеченні розвитку здорового суспільства та знаходиться у центрі економічного та соціального прогресу. Результати розвитку не можна максимізувати та підтвердити, не приділивши належної уваги потребам та інтересам жінок і чоловіків [1, с. 28].

У 2005 році було прийнято Закон «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Метою цього Закону є досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України [2].

Найбільш гострими серед проблем забезпечення можливостей для саморозвитку й самореалізації жінок в Україні є такі: обмежений доступ до влади і власності (зокрема, землі, кредитів); рівень жіночого представництва на найвищих державних посадах залишається низьким; жінка обмежена у сферах зайнятості – поширюється безробіття серед жінок, велика кількість жінок працює неповний робочий день, або за тимчасовими контрактами, що збільшує розрив у доходах жінок і чоловіків, звужує економічні можливості жінок і веде до їхнього збіднення; при цьому серед працівників з вищою освітою жінки складають 56%, їхнє службове та професійне просування обмежене; зростання жіночих захворювань; збільшення кількості неповних сімей, коли жінка залишається сама з дітьми; жінка працює на 4-6 годин на день більше, ніж чоловік, праця у домашньому господарстві не враховується як продуктивна; супутником жіночої нерівності є злидні та бідність; багатодітна сім'я в Україні ототожнюється з бідністю і навіть злиденністю; ледь не половина Європи вирішує сьогодні свої соціальні проблеми за рахунок українських наймичок; жінки найбільше потерпають від усіх

видів сексуального насильства, серед яких домашнє насильство, сексуальні домагання та сексуальна експлуатація, торгівля жінками, примушування до проституції; найбільш яскравим проявом наявної дискримінації жінки на ринку праці є співвідношення заробітної плати жінок і чоловіків; протягом 2000-2009 років гендерний розрив в середній заробітній платі чоловіків і жінок в Україні коливався на рівні 25–30%; в результаті пенсійної реформи жінка через 20 - 40 років отримуватиме пенсію, що дорівнюватиме лише 40 - 50% пенсії чоловіка [3, с. 7].

Відповідно до Звіту з глобального гендерного розриву за 2016 рік, представленого Світовим економічним форумом, Україна займає 69 місце за індексом гендерної рівності (у рейтингу серед 142 країн).

Індекс обчислюється на підґрунті статистичних даних щодо співвідношення нерівності між чоловіками та жінками (gender gap) у чотирьох важливих сферах: економічна участь і кар'єрні можливості, освіта, здоров'я і виживання, політичні права і можливості. У топ-10 країн за індексом гендерної рівності увійшли Ісландія, Норвегія, Фінляндія, Швеція, Ірландія, Руанда, Філіппіни, Швейцарія, Словенія та Нова Зеландія.

Порівнюючи ці дані з показниками минулих років, очевидно, що стан гендерної рівності в Україні погіршився. Так, найкращий результат Україна продемонструвала в 2006 році, посівши 48 місце. Тоді за деякими з чотирьох обчислювальних параметрів Україна наблизилась до позначки 1.00, що означає повну гендерну рівність в цій сфері. Досить суттєво позиції України також знизилися і протягом періоду з 2014 року (56 місце) по 2015 рік (67 місце) [4].

Згідно з дослідженням впливу жінок на політику Європейського Союзу «Women in decision making roles in European Union», опублікованого організацією OpenPolis у березні 2016 року, у парламентах 17 держав-членів ЄС представництво жінок – нижче 30%. В інших – кращий показник не перевищує 42 % (Швеція, в ній встановлений також гендерний паритет на рівні керівних кадрів Уряду). Ще дві країни – Франція та Словенія мають гендерне співвідношення в уряді 50:50. Дане дослідження також свідчить, що найчастіше жінки очолюють міністерства, пов'язані із соціальною політикою та працею (50 %), сім'єю, молоддю та спортом (43 %), освітою та культурою (40 %). Тим не менш, 14 % європейських міністрів юстиції і 7 % міністрів закордонних справ – це жінки. Серед інституцій ЄС третину жіночого складу має Європарламент та Єврокомісія (33 % та 37 % відповідно). Проте в Раді з питань

зовнішньої політики жінки становлять 10%, а в Раді з питань економіки та фінансів жінки-члени складають 8 % [4].

Сучасні реалії українського суспільства з огляду на політику рівних прав та можливостей жінок і чоловіків вимагають нової парадигми державної влади, яка має передбачити оптимальне використання людського ресурсу, зокрема його жіночої складової, тобто йдеться про гендерну паритетність у державному управлінні, що визначається як принцип рівноцінного представництва жінок і чоловіків у будь-яких владних структурах та органах місцевого самоврядування. На часі формування гендерно збалансованої системи кадрів, особливо керівного складу, в усіх органах державної влади, що спонукає до формування та реалізації дієвої гендерної політики.

Сутність гендерної політики в системі державної служби, на думку Воронько Л.О полягає в послідовному здійсненні конструктивних дій, спрямованих на утвердження гендерної рівності в органах державної влади, що передбачає: гарантування прав та свобод жінок і чоловіків та рівних можливостей у користуванні цими правами та свободами; створення однакових умов для самореалізації, розвитку лідерських якостей та набуття людиною соціального статусу відповідно до потреб, інтересів і здібностей жінки і чоловіка; визнання того, що мають бути враховані специфічні інтереси жінок і чоловіків під час розробки програм та проектів; справедливе ставлення до жінок і чоловіків та до оцінювання результатів їхньої діяльності; забезпечення однакових можливостей для жінок і чоловіків робити свій внесок у політичний, соціальний, економічний і культурний розвиток; гарантування прав щодо доступу чоловіків і жінок до розподілу економічних і соціальних ресурсів; сприяння розвитку партнерства між жінками і чоловіками на основі принципів демократії; створення передумов формування гендерно збалансованого державного кадрового апарату, особливо його керівного складу [5, с. 7-8].

Отже, гендерна рівність означає, що чоловіки та жінки мають однакові умови для реалізації своїх людських прав та однаковий потенціал для здійснення свого внеску у національний, політичний, економічний, соціальний, культурний розвиток, а також рівні права на користування результатами цього розвитку. Таким чином, гендерна рівність означає рівну оцінку суспільством подібного та відмінного між чоловіками та жінками, а також змінність ролей, які вони виконують, визнання рівності їх повноважень. Повноваження

для жінок і чоловіків означають можливість здійснення контролю над своїм життям: побудову особистих планів, набуття умінь та навичок, виховання самовпевненості, вирішення проблем та виховання віри у власні сили. Це не лише колективний, соціальний і політичний процес, а також і індивідуальний процес – і не лише процес, а й результат.

Література:

1. Дмитренко М. Й. Гендерна рівність як складова соціальної відповідальності / М. Й. Дмитренко // Вісник Черкаського університету. Серія : Історичні науки. - 2016. - № 1. - С. 28-32.

2. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 52, ст.561.

3. Дорожкіна І.В., Ковальчук В.В. Інформаційно-практичний посібник «Гендерна політика в місцевих громадах». Чернігів, 2010. – 56 с.

4. Про гендерну політику в Україні. Режим доступу: <http://gendercenter.sumdu.edu.ua/index.php/news/314-pro-hendernu-polityku-v-ukraini>

5. Воронько Л.О. Гендерна політика в системі державної служби: поняття і сутність. Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej16/txts/12VLOSPS.pdf>

Драган Д.М.,

курсант 203 н/г ННІ № 3 НАВС,

Співак М.В.,

д.п.н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ПОВНОВАЖЕННЯ УПОВНОВАЖЕНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Сучасний європейський поступ України зумовив перегляд багатьох гуманістичних цінностей, гендерна рівність стала одним з основних принципів розвитку повно цінного громадянського суспільства. Досконале правове регулювання гендерної

рівнозначності є пріоритетною актуальною задачею сучасної юридичної науки.

Тему запобігання домашньому насильству вивчали вітчизняні науковці і практики, серед яких: І. Ігнатенко, О. Гриньків, Н. Шамрук, М. Кузнецов, Н. Нестор та ін.

Запобігання домашньому насильству – система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на підвищення рівня обізнаності суспільства щодо форм, причин і наслідків домашнього насильства, формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у приватних стосунках, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед до постраждалих дітей, викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються [1].

За даними Мінсоцполітики, у 2013-2018 роках 90% тих, хто звертався щодо насильства в сім'ї до органів держави, – це були жінки, 8,5-9 % – чоловіки та 1-1,5 % – діти. У 2019 р. в Україні має запрацювати загальнодержавний кол-центр з проблем домашнього насильства, протидії торгівлі людьми та насильству стосовно дітей. Фахівці, що там працюватимуть, мають інформувати, скеровувати до поліції, соціальних служб, притулків, інших установ на місцевому рівні та надавати психологічні консультації [2].

Національна поліція України (поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [3]. До повноважень уповноважених підрозділів органів Національної поліції України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству належать:

- 1) виявлення фактів домашнього насильства та своєчасне реагування на них;

- 2) прийом і розгляд заяв та повідомлень про вчинення домашнього насильства, у тому числі розгляд повідомлень, що надійшли до кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, вжиття заходів для його припинення та надання допомоги постраждалим особам з урахуванням результатів оцінки ризиків у порядку, визначеному центральним органом виконавчої

влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спільно з Національною поліцією України;

3) інформування постраждалих осіб про їхні права, заходи і соціальні послуги, якими вони можуть скористатися;

4) винесення термінових заборонних приписів стосовно кривдників;

5) взяття на профілактичний облік кривдників та проведення з ними профілактичної роботи в порядку, визначеному законодавством;

6) здійснення контролю за виконанням кривдниками спеціальних заходів протидії домашньому насильству протягом строку їх дії;

7) анулювання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними домашнього насильства, а також вилучення зброї та боєприпасів у порядку, визначеному законодавством;

8) взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

9) звітування центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, про результати здійснення повноважень у цій сфері у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Уповноважені підрозділи органів Національної поліції України здійснюють повноваження у сфері запобігання та протидії домашньому насильству з урахуванням міжнародних стандартів реагування правоохоронних органів на випадки домашнього насильства та оцінки ризиків.

Поліцейські можуть проникати до житла особи без вмотивованого рішення суду в невідкладних випадках, пов'язаних із припиненням вчинюваного акту домашнього насильства, у разі безпосередньої небезпеки для життя чи здоров'я постраждалої особи [3].

Уповноважений підрозділ поліції бере на профілактичний облік кривдника з моменту виявлення факту вчинення ним домашнього насильства на встановлений законодавством строк і проводить з ним профілактичну роботу. Підставами для поставлення кривдника на профілактичний облік є: складений адміністративний протокол про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173-2 КУпАП; терміновий заборонний припис стосовно кривдника,

винесений працівником уповноваженого підрозділу поліції; отримання уповноваженим підрозділом поліції в установленому законом порядку інформації про видачу судом обмежувального припису кривднику; рішення суду про накладення адміністративного стягнення за адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173-2 КУпАП; відкриття кримінального провадження стосовно кривдника у зв'язку з вчиненням ним домашнього насильства чи насильства за ознакою статі; повідомлення установи виконання покарань про звільнення від відбування покарання кривдника, засудженого за вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі [4].

Отже, враховуючи викладене слід відзначити, що на органи Національної поліції покладено процедуру взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника з метою недопущення повторного вчинення домашнього насильства, забезпечення контролю за дотриманням кривдником тимчасових обмежень його прав та виконанням обов'язків, покладених на нього у зв'язку з учиненням домашнього насильства.

Література:

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству. Відомості Верховної Ради, 2018, № 5, ст.35.
2. Домашнє насильство в Україні – злочин, а не "любов". Жанна Безп'ятчук. BBC News Україна. Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-46832511>
3. Про Національну поліцію. Відомості Верховної Ради, 2015, № 40-41, ст.379.
4. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України. Наказ МВС від 25.02.2019 № 124.

Кожевніков В.О.,

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФІВ ЗА
ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КОНКУРЕНЦІЮ.
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИМІР**

Відповідно до пункту б) частини другої статті 255 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію) суд повинен встановлювати або, на вимогу особи щодо якої відомством з питань конкуренції накладено санкції за порушення антимонопольно-конкурентного законодавства, переглядати будь-які такі санкції чи зобов'язання.

Відповідно до Закону України «Про захист економічної конкуренції» Антимонопольний комітет України (далі – АМКУ) самостійно визначає розмір штрафних санкцій за порушення законодавства про захист економічної конкуренції в межах та порядку встановленому законом.

Як неодноразово підтверджує судова практика, зокрема, у справах № р.13/200-06-7383 та № 13/199-06-7382 Вищим господарським судом України вказано, що законодавство не відносить до повноважень господарських судів вирішення питань про зменшення розміру штрафу, накладеного Антимонопольним комітетом на суб'єкта господарювання за порушення вимог Закону України “Про захист економічної конкуренції”.

Аналогічна позиція викладена у постанові №15 Вищого господарського суду України, «Про деякі питання практики застосування конкурентного законодавства». Йдеться про те, що Закон України «Про захист економічної конкуренції» не містить норм, які надавали б господарському суду право зменшувати розмір (а відтак і суму) стягуваних штрафу та/або пені.

Відповідно до частини першої статті 59 Закону України «Про захист економічної конкуренції» підставами для зміни, скасування чи визнання недійсними рішень органів Антимонопольного комітету України є:

- неповне з'ясування обставин, які мають значення для справи;
- недоведення обставин, які мають значення для справи і які визнано встановленими;

невідповідність висновків, викладених у рішенні, обставинам справи;

заборона концентрації відповідно до Закону України "Про санкції"; порушення або неправильне застосування норм матеріального чи процесуального права.

Водночас, Угодою про асоціацію закріплено, що суд повинен бути наділений повноваженнями переглядати не лише законність самого рішення про накладення штрафу, але й переглядати розмір штрафних санкцій.

Такий підхід повною мірою відповідає статті 31 Регламенту Європейського Союзу № 1/2003 (**Council Regulation (EC) No 1/2003 of 16 December 2002 on the implementation of the rules on competition laid down in Articles 81 and 82 of the Treaty**) відповідно до якої Суд має необмежену юрисдикцію для перегляду рішень, якими Європейська комісія (відомство ЄС з питань конкуренції) наклала штрафні санкції, що полягає в наявності в суду права скасовувати, зменшувати або збільшувати накладений штраф.

Загалом, погоджуючись з необхідністю імплементації таких підходів у вітчизняне законодавство про захист економічної конкуренції, можливість збільшення судом розміру штрафу, що накладений органом з питань конкуренції, на нашу думку, не повною мірою корелюється з принципами диспозитивності українського судочинства.

Суд розглядає справи не інакше як за зверненням особи, в межах заявлених нею вимог (частина перша статті 14 Господарського процесуального кодексу України).

У цьому контексті слід визначити суб'єктів оскарження рішення АМКУ щодо накладання штрафу які можуть просити в суду збільшення розміру штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єктами, що наділені правом на судове оскарження рішень органів Антимонопольного комітету України повністю або частково є заявник, відповідач, третя особа.

Заявником є особа, яка подала заяву, подання про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Третьою особою є особа, залучена до участі у справі у зв'язку з тим, що рішення може суттєво зачепити її права та інтереси, охоронювані цим Законом. Про визнання третьою особою органами Антимонопольного комітету України приймається розпорядження, про що повідомляються особи, які беруть участь у справі.

Чи є належними суб'єктами судового оскарження розміру накладаного АМКУ штрафу заявник та треті особи? Вважаємо, що ні.

Відповідно до частини третьої статті 6 ГКУ відносини, що виникають в результаті оскарження рішень АМКУ за своєю правовою природою є організаційно-господарськими відносинами, що складаються між суб'єктами господарювання та суб'єктами організаційно-господарських повноважень у процесі управління господарською діяльністю.

Таким чином, оскарження рішення АМКУ є публічно-правовим спором, що складається між суб'єктом владних повноважень в особі АМКУ та суб'єкта господарювання щодо якого прийнято рішення про накладання штрафу, а тому надання іншим учасникам справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (заявнику, третім особам) права оскаржувати рішення АМКУ в частині збільшення розміру штрафу, на наш погляд, є недоречним.

Водночас, право цих осіб в судовому порядку оскаржувати рішення АМКУ на предмет їх його законності (в тому числі в частині правильності застосування норм матеріального права під час визначення розміру штрафних санкцій) може бути збережено.

Особи (зокрема, заявник, треті особи), яким заподіяно шкоду внаслідок порушення законодавства про захист економічної конкуренції, відповідно до частини першої статті 55 Закону України «Про захист економічної конкуренції» можуть звернутися до господарського суду із заявою про її відшкодування і захистити свої порушенні права та інтереси в приватно-правовому спорі.

Іншим питанням є межі дискреції АМКУ в частині визначення розміру штрафів та методологія визначення розміру штрафних санкцій за порушення конкурентного законодавства.

Відповідно до частини п'ятої статті 255 Угоди про асоціацію АМКУ затвердить та опублікує документ, в якому роз'яснюються принципи визначення будь-яких штрафних санкцій, що накладаються за порушення законодавства про конкуренцію.

На виконання цієї норми Антимонопольним комітетом України прийнято Рекомендаційні роз'яснення щодо визначення розміру штрафу у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (далі – Рекомендаційні роз'яснення).

Водночас, Рекомендаційні роз'яснення не є нормативно-правовим актом, вони не зареєстровані в Міністерстві юстиції, а тому їх застосування під час визначення розмірів накладених штрафів АМКУ не є обов'язковим, що підтверджується судовою практикою. .так,

наприклад, у справі №917/2711/15 за позовом ТОВ «Ліки Полтавщини» до Полтавського територіального відділення АМКУ про визнання недійсним рішення адміністративної колегії, суд першої інстанції не брав до уваги Рекомендаційні роз'яснення, зазначаючи, що даний документ не зареєстрований в Міністерстві юстиції та носить рекомендаційний характер.

Як зазначають представники адвокатської спільноти, основна причина такої ситуації очевидна – Рекомендаційні роз'яснення не мають юридичної сили нормативно-правового акту.

Зокрема, законотворці неодноразово вносили до Верховної Ради України законопроекти (наприклад, відкликаний станом на сьогодні законопроект 1194 від 29.08.2019) якими пропонувалося закріпити в законодавстві України про захист економічної конкуренції обов'язкове застосування Комітетом Методики розрахунку штрафів під час визначення їх розміру.

Аргументом цьому відповідно до пояснювальної записки є зменшення дискреції АМКУ в частині визначення штрафних санкцій та імплементація Угоди.

Дійсно, штрафи за порушення законодавства про захист економічної конкуренції є суттєвими для суб'єктів господарювання, адже можуть досягати до 10 % річного обороту компанії.

Слід зазначити, що законодавством ЄС, Єврокомісії порівняно з АМКУ надано не меншу дискрецію органу з питань захисту конкуренції в частині визначення штрафних санкцій.

Відповідно до пункту 30 для забезпечення ефективного стягнення штрафів, що накладаються на асоціації підприємств за порушення, які вони скоїли, необхідно встановити умови, на яких Комісія може вимагати сплати штрафу з членів асоціації, в якій вона знаходиться. При цьому Комісії слід враховувати відносний розмір підприємств, і, зокрема, становище малих і середніх підприємств.

Рекомендації Європейського Союзу щодо методології визначення штрафів за порушення антимонопольних правил No 1/2003 від 16.12.2002 (Guidelines on the method of setting fines imposed pursuant to Article 23(2)(a) of Regulation No 1/2003) є нормами м'якого права і Європейська комісія може відступати від них.

Пунктом 37 Рекомендацій ЄС прямо роз'яснено, що «в документі представлена загальна методологія встановлення штрафних санкцій, особливості конкретного випадку або необхідність досягти стримування в конкретному випадку можуть виправдати відхід від такої методології».

Таким, чином, закріплення Законом обов'язку АМКУ застосовувати власну Методику визначення штрафу для його розрахунку є доволі дискусійним питанням.

Разом з тим, Антимонопольний комітет в своєму рішенні повинен обґрунтовувати розмір накладених штрафів з урахуванням принципів закладених в законодавстві, власних рекомендаційних роз'яснень, обставин справи. Контроль за справедливістю, законністю і адекватністю накладених штрафних санкцій повинен здійсню

Висновки. З метою імплементації Угоди про асоціацію, наближення вітчизняних підходів в частині справедливого визначення та права на судове оскарження розміру штрафних санкцій за порушення антимонопольно-конкурентного законодавства до Регламенту ЄС 1/2003 вважаємо за доречне на законодавчому рівні надати суду повноваження переглядати за зверненням відповідача у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції розмір накладених АМКУ штрафних санкцій (виключно в сторону зменшення) з урахуванням обставин справи, законодавчо встановлених засад визначення штрафних санкцій.

АМКУ під час визначення розміру штрафу в конкретній справі може відходити від власних рекомендаційних роз'яснень якщо це вимагають обставини справи, при цьому аргументуючи таку позицію.

Котляр Н.В.,
слухач 5-В курсу ННІЗДН НАВС

АДМІНІСТРАТИВНЕ ЗАТРИМАННЯ ЯК ЗАГАЛЬНИЙ ЗАХІД АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИПИНЕННЯ

Україна є правовою, соціальною державою, в якій реалізація та захист прав і свобод громадян є можливим лише за умови забезпечення законності і правопорядку, неухильного дотримання основних прав і свобод людини, ефективної протидії правопорушенням та злочинам. Однак, неможливо забезпечувати права та законні інтереси громадян, не звертаючись з певними обмеженнями до осіб, які своєю поведінкою порушують встановлені законом норми. У більшості випадків, такі обмеження носять

примусовий характер. Одним із суворіших та ефективніших заходів адміністративного примусу є адміністративне затримання. Адміністративне затримання є загальним засобом адміністративного припинення, який полягає у тимчасовому обмеженні свободи пересування і місцезнаходження, застосовується в разі, коли інші заходи адміністративного припинення є неефективними для забезпечення належного виконання провадження в справі про адміністративне правопорушення та забезпечення притягнення правопорушника до відповідальності.

У теорії адміністративного права адміністративне затримання особи є одним із найпоширеніших заходів адміністративного примусу. У випадках, прямо передбачених законом України, з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу допускається адміністративне затримання особи.

Основним актом, в якому встановлено підстави та порядок застосування адміністративного затримання, є Кодекс України про адміністративні правопорушення. В ньому встановлено підстави, порядок, мета, строки адміністративного затримання та перелік посадових осіб, які уповноважені здійснювати затримання.

Підставою для адміністративного затримання особи є вчинення нею правопорушення, яке визначено в ст. 262 Кодексу про адміністративні правопорушення. Адміністративне затримання може застосовуватися за дрібне хуліганство, вчинення насильства в сім'ї, порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій, при поширюванні неправдивих чуток, вчиненні злісної непокори законному розпорядженню чи вимоги працівника поліції тощо.

Як самостійний захід адміністративного припинення, адміністративне затримання припиняє противоправну поведінку, а також використовується для отримання інформації про особу правопорушника. Метою застосування даного заходу є припинення правопорушень та забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення, а підставою – адміністративне правопорушення.

Адміністративне затримання – це захід адміністративного примусу, який полягає в тимчасовому позбавленні волі особи правопорушника в установленому законом порядку з метою припинення адміністративного правопорушення та забезпечення адміністративного провадження. Безумовно, підставою для адміністративного затримання є неможливість встановлення особи

на місці скоєння адміністративного правопорушення, а також необхідність з'ясувати обставини справи.

Законними підставами для адміністративного затримання особи є вчинення адміністративного правопорушення, а також у випадках, коли треба обов'язково скласти протокол про адміністративне правопорушення і його не можна скласти на місці вчинення правопорушення. Про вчинення адміністративного правопорушення складається протокол уповноваженою на те посадовою особою або представником громадської організації. Складання протоколу про адміністративне затримання особи, яка вчинила правопорушення, здійснюється відповідно до ст. 261 КУпАП.

Іншим важливим критерієм адміністративного затримання є термін затримання. Вітчизняне законодавство під загальним строком затримання правопорушників називає строк, визначений у ч. 1 ст. 263 КпАП, який не може тривати більш як три години. У виняткових випадках, у зв'язку з особливою потребою законами України можуть бути встановлені інші строки адміністративного затримання. Згідно зі ст. 29 Конституції України утримання під вартою, як тимчасовий захід може застосовуватись на строк не більше 72 годин. Надалі законність такого заходу повинна бути перевірена судом.

Строк адміністративного затримання обчислюється з моменту доставлення правопорушника для складання протоколу, а особи, яка була в стані сп'яніння, – з часу її витвердження.

Таким чином, адміністративне затримання як загальний захід адміністративного припинення – це примусове, тимчасове обмеження свободи особи, що здійснюється у випадку вчинення нею адміністративного проступку, уповноваженими державними органами в офіційному, чітко визначеному законодавством порядку. Адміністративне затримання полягає в припиненні, доставленні та утриманні особи в спеціально обладнаних для цього приміщеннях, з метою встановлення особи правопорушника, припинення противоправного діяння, складання протоколу, усунення негативних наслідків, попередження вчинення нових правопорушень.

Коханенко Д.О.,
курсант н/г 202 ННІ №2 НАВС,
Муратова Д.Б.,
к.ю.н, ст. викладач кафедри публічного управління та
адміністрування НАВС

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Одним із найважливіших показників демократичного розвитку країни є дотримання прав людини. Особливої уваги потребують неповнолітні, які є однією з найнезахищеніших верств населення, що обумовлює необхідність створення особливих умов для забезпечення та реалізації їхніх прав. Проблема правопорушень неповнолітніх є і залишається однією з актуальних проблем українського суспільства, яка потребує нагальної розробки та вирішення. У правовій науці багато уваги приділяється адміністративній відповідальності та особливостям її застосування щодо неповнолітніх.

Одним з різновидів юридичної відповідальності є адміністративна відповідальність. Підставою адміністративної відповідальності є адміністративне правопорушення. Як зазначає В.В. Коваленко, чинний КУпАП містить розділ 2 під назвою «Адміністративне правопорушення і адміністративна відповідальність», де у ст. 9 законодавець сформулював визначення адміністративного правопорушення, а щодо адміністративної відповідальності обмежився вказівкою на те що її мірою є адміністративне стягнення [1].

Адміністративна відповідальність – це застосування до осіб, які вчинили адміністративні проступки, адміністративних стягнень, що тягнуть обтяжливі наслідки майнового, морального, особистісного чи іншого характеру і накладаються уповноваженими на те органами чи посадовими особами на підставах і в порядку, встановлених нормами адміністративного права.

Суб'єктами адміністративних правопорушень є фізичні особи – громадяни і посадові особи. Серед суб'єктів адміністративних правопорушень вирізняються так звані спеціальні суб'єкти, а саме такі, які мають певні особливості щодо вчинення окремих адміністративних правопорушень або не несуть адміністративну відповідальність на загальних підставах.

До них належать зокрема неповнолітні, тобто усі особи у віці до 18-ти років. Чинне законодавство України осіб, які не досягли 14-го віку, називає малолітніми, а осіб у віці від 14-ти до 18-ти років – неповнолітніми.

Кодексом України про адміністративні правопорушення встановлено, що до адміністративної відповідальності притягаються особи, яким на момент скоєння правопорушення виповнилось 16 років [2].

Згідно із ст. 13 КУпАП до осіб віком 16-18 років, які вчинили адміністративні правопорушення, застосовуються відповідні заходи впливу. Адміністративна відповідальність неповнолітнього може настати тільки тоді, коли 16 років йому виповнилось саме до моменту вчинення протиправного діяння, а не до вирішення питання про притягнення його до адміністративної відповідальності.

Особливість адміністративної відповідальності неповнолітніх полягає в тому, що за вчинені ними правопорушення може бути застосоване обмежене коло адміністративних стягнень. Це пов'язано насамперед із фізичним і психічним станом неповнолітнього та формуванням і розвитком його особистості. З огляду на ці та інші обставини до неповнолітніх можуть бути застосовані такі заходи адміністративного стягнення: зобов'язання публічно або в іншій формі вибачитись перед потерпілим; попередження; догана або суворя догана; передання неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, або під нагляд педагогічному чи трудовому колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання.

У випадках, якщо неповнолітня особа несе адміністративну відповідальність на загальних підставах, заборонено застосування адміністративного арешту до неповнолітніх (ст. 32 КУпАП) [2].

Особливістю адміністративної відповідальності неповнолітніх доцільно визначити розгляд справ про адміністративні правопорушення неповнолітніх у районних, районних у містах, міських чи міськрайонних судах (суддями) (ст. 221 КУпАП) і тільки за місцем фактичного проживання неповнолітньої особи, що посилить виховний вплив на правопорушника.

Отже, скоєння адміністративного проступку неповнолітнім є обставиною, що пом'якшує відповідальність (ст. 34 КУпАП України). Пояснюється це тим, що неповнолітні загалом не мають стійкої психіки, достатнього життєвого досвіду, не завжди усвідомлюють шкоду від заподіяного, легко піддаються впливу інших осіб, особливо старших за віком, що часто стають організаторами або

підбурювачами правопорушень; враховується також, що неповнолітні легко піддаються виховному впливу і можуть виправитись без застосування до них жорстких заходів адміністративного стягнення.

Однак, істотним недоліком є відсутність у Кодексі України про адміністративні правопорушення процедури провадження за постановою із застосування вищевказаних заходів впливу щодо неповнолітніх. Для нормального функціонування системи правосуддя у справах про притягнення неповнолітніх до адміністративної відповідальності вона має включати в себе: врахування вікових особливостей неповнолітнього; юридичні гарантії захисту прав і законних інтересів неповнолітніх; повноту індивідуального соціально-психологічного дослідження особистості неповнолітнього; вибір індивідуального заходу впливу та його виконання.

Література:

1. Коваленко В.В. Курс адміністративного права : підручник // [Електронний ресурс] / В.В. Коваленко. – Режим доступу : pidruchniki.ws/1896080148173/pravo/

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Красилюк О.А.,

студентка групи 101 СМПД (магістратура) НАВС,

Лупало О.А.,

к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

Е-УРЯДУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ

Українське суспільство потребує розвитку демократичних засад публічного адміністрування, яке дозволить розвивати економічну могутність та незалежність держави, забезпечувати права і свободи громадян. Серед основних напрямів удосконалення публічного адміністрування можна назвати прискорення розбудови інформаційного простору, яке декларується у багатьох державних

нормативно-правових актах, концепціях, програмах та стратегіях розвитку, артикулюється на чисельних наукових та професійних заходах. Саме цей напрямок дасть змогу кожній людині повною мірою забезпечити свої інформаційні потреби, підвищити якість особистого життя та, в більш глобальній перспективі, покращить загальний рівень розвитку суспільства в цілому.

Аналізуючи світовий досвід у реформуванні державного апарату можна зробити висновки, що впровадження електронної форми управління сприяє не тільки модернізації державного апарату, а і налагодження співпраці між урядом та суспільством. Тому можна стверджувати, що електронне урядування виступає ефективною формою публічного адміністрування, в основі якої є ефективне використання інноваційних комп'ютерних технологій.

Постановою Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. № 492 «Про затвердження Положення про Державне агентство з питань електронного урядування України» створено Державне агентство з питань електронного урядування України, яке визначено центральним органом виконавчої влади, а його діяльність спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який реалізує державну політику у сферах інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства. Відповідно до Концепції розвитку електронного урядування в Україні, схваленою Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 року №649-р. «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» під електронним урядуванням розуміється форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян. [1]

Україна вже робить перші кроки для оптимізації та модернізації роботи Кабінету Міністрів України. На Урядовому порталі наразі доступні 118 електронних послуг, користування якими минулого 2018 року зросло втричі. За даними Державного агентства з питань електронного урядування - Україна має одні з найшвидших у світі темпів відкриття даних, більше 5 000 електронних документів щодня пересилається між державними органами. Надалі Державне агентство з питань електронного урядування України буде не тільки

створювати нові електронні сервіси, а й оптимізувати їх з огляду на життєві та бізнес-ситуації.

Але цього замало, подальший розвиток такого урядування без перешкод отримувати правдиву та актуальну інформацію про діяльність влади, забезпечить її прозорість, належний контроль за доцільністю використання бюджету. Завдяки електронному урядуванню розвиток малого та середнього бізнесу вийде на новий міжнародний рівень. Спрощення системи отримання документів та дозволів на підприємницьку діяльність неодмінно сприятиме підвищенню рівня економіки та покращенню життя населення.

Як і будь-яка інша система Е-урядування має свій арсенал позитивних та негативних аспектів, що пов'язані з особливими умовами для функціонування. Більш за все турбує питання у зв'язку з безпекою зберігання та обміну інформацією, кібербезпекою та неналежним чином надання послуг уповноваженими на те органами. Крім цього, вже на перших підготовчих етапах необхідно витратити велику суму бюджетних грошей на закупівлю необхідних технологій та програм, провести навчання серед державних працівників та дати можливість громадянам отримати безкоштовно необхідні знання. Тобто для того, щоб у майбутньому збільшити бюджет країни, необхідно вилучити великі кошти для технічного забезпечення електронного урядування.

Однак перспективи використання електронного урядування дозволяють використовувати його й на міждержавному рівні – через глобальні мережі за допомогою органів виконавчої влади національних держав. Ці мережі можуть існувати в рамках міжнародних інститутів, в рамках міжурядових угод різних видів і самі по собі, як спонтанні відповіді на необхідність взаємодії для координації політики та вирішення спільних проблем [2].

З огляду на це, на нашу думку доцільно розширювати межі електронного урядування з цією метою розпочати розробку концепції щодо електронного управління в органах місцевого самоврядування, можливості його застосування широкими верствами населення, звернути увагу на детальне закріплення механізмів реалізації на законодавчому рівні, з урахуванням позитивного досвіду європейських країн.

Також вважаємо за необхідне дослідити питання стосовно розширення мережі закладів, здатних надавати інформаційну підтримку населенню та їх подальше навчання. Потребує також удосконалення системи підвищення кваліфікації працівників органів

державної влади. Все це сприятиме зростанню попиту онлайн-послуг для населення [4].

Також для швидкого запровадження та використання послуг, які користуються найбільшим попитом серед громадян, доцільно розробити та систематизувати портал, який охоплює всі державні послуги. Водночас розпочати переговори з країнами європейського союзу з метою укладання міжнародних договорів для можливого обміну базами всіх онлайн-сервісів, які діють в країні, в частини об'єднання з державними органами інших країн для швидкого обміну даними та вдосконалення механізмів публічного адміністрування.

Література:

1. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження, Концепція Кабінету Міністрів України; від 20.09.2017 № 649 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250287124>

2. Slaughter A.-M. Global Government Networks, Global Information Agencies, and Disaggregated Democracy / A.-M. Slaughter // Harvard Law School, Public Law Working Paper No. 18, Princeton University – Woodrow Wilson School of Public and International Affairs. – 2001. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://papers.ssrn.com/abstract=283976>

3. Разметаева Ю.С. - електронне урядування в Україні та ЄС с проблеми євроінтеграції

4. Архипова Є. О. Електронне урядування як форма організації державного управління / Є. О. Архипова // Державне управління: удосконалення та розвиток: електронне наукове фахове видання. – 2015. – No 4. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=855>

Курята А.Л.,

студентка магістратури, група 101_СМПД_2019 НАВС,

Лупало О.А.,

к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ЩОДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ

Сьогодні інформація – це могутній владний ресурс. Це пов'язано з глобалізацією всесвітніх процесів, їх мобільністю та динамічним розвитком. У результаті цього розробляються нові підходи до організації суспільного життя та задоволення потреб громадян. Питанню електронного уряду приділяється велика увага серед країн Європейського Союзу. Тому і в Україні, зважаючи на затвердження Євроінтеграційних процесів, потрібно формувати ефективний електронний уряд.

По-перше, доцільно зазначити, що електронний уряд - це єдина інфраструктура міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадянами та суб'єктами господарювання [4, с. 62]. Таким чином, електронний уряд передбачає не лише електронних документообіг, але й підготовку управлінських рішень, здійснення контролю, питання коригування державних програм, а також надання всіх видів публічних послуг органами виконавчої влади за допомогою програмного забезпечення. Отже, передбачається сформувати потужний сегмент у межах інформаційного суспільства, орієнтований на повноцінну реалізацію сервісного складника (задоволення потреб членів громадського суспільства) [2, с. 170].

В своїх дослідженнях науковці пропонують напрацювання першочергових заходів з створення електронного уряду. Так, С. Оксентюк пропонує розпочинати роботу з:

- налагодження інформаційних комунікацій між органами державної влади, створення централізованих баз даних з технологіями розподіленої обробки даних для забезпечення електронного документообігу в усіх органах державної влади;

- забезпечення надання органами державної влади фізичним та юридичним особам послуг електронними засобами у доступній та зручній формі, без часових та просторових обмежень;

- сприяння розвитку електронного ринку товарів і послуг для забезпечення державних замовлень, організації тендерів, ефективності управління виробництвом та реалізацію товарів і послуг з метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників на міжнародному ринку;

- впровадження електронної демократії як форми забезпечення прозорості, довіри у відносинах між державою та громадянами, бізнесом, відкритості публічної адміністрації для громадського контролю;

впровадження системи електронного судочинства;

впровадження системи електронного голосування тощо. [4, с. 63]

Проте, можливості електронного уряду цим не обмежується, але економічне становище та готовність українського суспільства не дозволяють отримати швидкого результату в цьому напрямку. Так, О.Ю Чечель у своїх дослідженнях звертає на певні перешкоди, зокрема:

недостатній рівень інтегрованості України у світовий інформаційний простір унаслідок слабкого розвитку необхідної для цього матеріально-технічної бази;

брак фахових спеціалістів, особливо в державних органах влади, з міжнародної інформації та PR-технологій;

недостатня увага центральних органів державної влади до проблеми забезпечення позитивного міжнародного іміджу України загалом. [6, с. 78]

Логічно, що однією з проблем доцільно назвати недостатню обізнаність та можливості населення для роботи в електронному режимі. Переважній більшості населення потрібна практична допомога у користуванні сайтами та веб-порталами.

У цьому питанні є слушною думка В. М. Ємельянова та Є. В. Берсана, які наголошують, що для подолання подібних прогалин краще надати бібліотекам сучасне комп'ютерне обладнання та підготовлених працівників, перетворити бібліотеки у електронні бібліотечні центри, де на громадяни зможуть навчитися користуватися сучасними технологіями, зокрема навчатимуть громадян похилого віку, а також приблизно 40 % працездатного населення, яке не володіє основами користування комп'ютерами та інтернет-мережею [3, с. 13].

Незважаючи на зазначені та інші проблеми, в Україні поступово створюються необхідні передумови для розвитку електронного урядування. Так, серед актуальних державних проєктів електронного урядування можна виокремити такі:

Єдиний державний портал адміністративних послуг. Переведення адміністративних послуг в електронний вид.

Система електронної взаємодії органів виконавчої влади.

Міжвідомчий електронний документообіг.

Бази відкритих даних.

Електронні закупівлі – система Prozorro.

Електронна взаємодія державних інформаційних систем.

Інфраструктура електронної ідентифікації: електронний цифровий підпис та альтернативні механізми електронної ідентифікації (BankID, MobilID) [5, с. 40].

На жаль, в Україні реалізація державних проєктів електронного урядування найчастіше зводиться лише до наявності веб-сайту, який у першу чергу виконує тільки інформаційну функцію. Проте, шляхи вирішення цієї проблеми у нашій державі є. Варто звернути увагу на Концепцію розвитку електронного урядування в Україні, яка була схвалена в 2017 році. У цьому нормативно-правовому акті визначені шляхи підвищення ефективності управління шляхом розвитку електронного урядування та очікувані результати. Серед перших кроків передбачається «підвищення ефективності роботи органів влади і досягнення якісно нового рівня управління державою, що базується на принципах результативності, ефективності, прозорості, відкритості, доступності, довіри та підзвітності» [1].

Отже, зважаючи на усе вище викладене, можемо сформулювати такі шляхи вдосконалення роботи електронного уряду:

створення відповідної матеріально-технічної бази та запровадження її по всій території України;

аналіз та систематизація нормативно-правової бази з питань електронного урядування на предмет її актуальності, дієвості та досягнення стратегічних цілей. Затвердження єдиних правил та вимог до створення, ведення і функціонування державних електронних інформаційних ресурсів, які б відповідали загальноєвропейським стандартам;

навчання та підвищення кваліфікації фахових спеціалістів у галузі PR-технологій. Формування центрів для інформаційної освіти широкого кола громадян;

оснащення територіальних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування сучасним комп'ютерним та програмним забезпеченням. Створення швидкісної інтернет-мережі;

надійний захист персональних даних з метою зміцнення довіри до он-лайн середовища;

запровадження та активне використання міжнародних стандартів у сфері інформаційних технологій.

Література:

1. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня

2017 р. № 649-р // [Електронний ресурс] //Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-p>.

2. Бакірова А. А. Електронна держава: нова ефективність урядування: монографія/ А. А. Барікова. – Київ: Юрінком Інтер, 2016. – 224 с.

3. Ємельянов В. М. Проблеми та перспективи розвитку електронного урядування в Україні/ В. М. Ємельянов, Є. В. Берсан // Наукові праці Чорноморського державного університету ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». – 2016. – Вип. 269. – С. 11-17.

4. Оксентюк С. Електронний уряд як головна складова електронного урядування/ С. Оксентюк // Проблеми публічного управління та адміністрування на регіональному рівні. – 2019. – № 5. – С. 62-63.

5. Семенченко А. І. Електронне урядування та електронна демократія :навчальний посібник: у 15 ч. / за ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. – Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. – Ч. 2. – 72 с.

6. Чечель О. Ю. Розвиток інформаційного простору та Е-уряду в Україні / О. Ю. Чечель // Теорія та практика державного управління. – 2016. – Вип. 3. – С. 74-81.

Левицький І.Т.,

студент 2 курсу ННІ № 3 НАВС,

Матчук С.В.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ ЯК СУБЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Розвиток суб'єктів публічного права в сучасній Україні визначають зараз дві основні тенденції. По-перше, спостерігається трансформація ролі держави, яка розширює свою участь у суспільних зв'язках і виконує на сьогодні також функції місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства. По-друге, формується правосуб'єктність нових учасників публічно-правових зв'язків.

Суб'єкти адміністративно-правових відносин реалізують свої права і обов'язки не тільки індивідуально, а й колективно, об'єднуючи фізичних осіб та юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів. Колективна форма задоволення потреб громадян є звичайним у світовій практиці явищем. Це достатньо самостійні утворення, у справи яких держава, як правило, втручається найменшим чином. До таких утворень віднесено громадські об'єднання, які є невід'ємним елементом будь-якого демократичного суспільства. Їх соціально-політичне призначення і роль полягають насамперед у тому, що вони допомагають людям у повсякденному житті, звільняють особистість від необхідності самостійно вирішувати безліч проблем, відкривають широкі можливості для суспільно-політичної ініціативи народу та здійснення ним самоврядування.

Суб'єкти публічно-правових відносин у вузькому сенсі – це конкретні учасники окремих публічно-правових відносин, у яких вони у зв'язку з настанням відповідного юридичного факту безпосередньо перебувають на стадії реалізації належних їм відповідно до публічно-правових норм прав та обов'язків.

В юридичній літературі громадське об'єднання характеризується такими чинниками: по-перше, є виключно добровільним громадським формуванням, по-друге, формуванням, утвореним на основі єдності інтересів громадян, по-третє, формуванням, яке утворене громадянами для спільної реалізації прав і свобод, надних їм на законних підставах [1, с. 169].

Отже, громадське об'єднання – це суб'єкт публічного права, що характеризується такими юридичними ознаками: здатність бути носієм суб'єктивних прав та обов'язків (правоздатність); для цього суб'єкт права мусить володіти такими властивостями: відома зовнішня відокремленість; персоніфікація; здатність виробляти, виражати і здійснювати єдину волю, тобто свобода вибору суб'єктом права конкретного змісту своїх вчинків і здатність брати участь у правовідносинах (дієздатність); обов'язковість визнання суб'єктом права юридичними нормами. Отже, зміст категорії «громадське об'єднання – суб'єкт публічного права» можна охарактеризувати так: суб'єктами публічного права можуть бути стійкі колективи індивідів, яким властива єдність волі та мети, а також певна внутрішня організація; діяльність спрямована на забезпечення публічного інтересу; правосуб'єктність надається нормами публічного права;

фактичний склад підстави появи нового суб'єкта публічного права виражається у прийнятті державою рішення про його заснування або рішення про наділення відповідним правовим статусом, а також певною формою державної ідентифікації (реєстрацією чи іншим способом обліку); громадські об'єднання є носіями публічної функції. [2, с. 56-57].

Відповідно до чинного законодавства, а саме Закону України «Про громадські об'єднання» громадське об'єднання - це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів [3].

Громадські об'єднання утворюються і діють на принципах: добровільності; самоврядності; вільного вибору території діяльності; рівності перед законом; відсутності майнового інтересу їх членів (учасників); прозорості, відкритості та публічності.

Добровільність передбачає право особи на вільну участь або неучасть у громадському об'єднанні, у тому числі в його утворенні, вступі в таке об'єднання або припиненні членства (участі) в ньому. Самоврядність передбачає право членів (учасників) громадського об'єднання самостійно здійснювати управління діяльністю громадського об'єднання відповідно до його мети (цілей), визначати напрями діяльності, а також невтручання органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в діяльність громадського об'єднання, крім випадків, визначених законом. Вільний вибір території діяльності передбачає право громадських об'єднань самостійно визначати територію своєї діяльності, крім випадків, визначених законом. Рівність перед законом передбачає, що громадські об'єднання є рівними у своїх правах та обов'язках відповідно до закону з урахуванням організаційно-правової форми, виду та/або статусу такого об'єднання. Відсутність майнового інтересу передбачає, що члени (учасники) громадського об'єднання не мають права на частку майна громадського об'єднання та не відповідають за його зобов'язаннями. Доходи або майно (активи) громадського об'єднання не підлягають розподілу між його членами (учасниками) і не можуть використовуватися для вигоди будь-якого окремого члена (учасника) громадського об'єднання, його посадових осіб (крім оплати їх праці та відрахувань на соціальні заходи) [2].

Через свою соціальну природу громадські об'єднання не мають державно-владних повноважень, проте наділені деякими правами щодо реалізації виконавчої влади. Тому вони можуть бути учасниками різноманітних адміністративно-правових відносин. Головною відмінністю їх адміністративно-правового статусу від адміністративно-правового статусу державних структур є те, що у відносинах з іншими суб'єктами права і між собою ці формування виступають виключно від власного імені і не мають державно-владних повноважень [4, с. 16].

Таким чином, сучасні тенденції універсалізації й уніфікації права у сфері діяльності громадських об'єднань, які сформувалися й розвиваються в умовах глобалізації, досить виразно виявляються насамперед у намаганні виробити загальний підхід до проблеми формування адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань, при цьому зберігаючи своєрідність, відносну самостійність та техніко-юридичну відповідність механізму дії права, протилежних за характером джерел права романо-германської та англосаксонської сім'ї, завдяки чому забезпечити безперервні соціальні та правові комунікації й ефективні державно-правові зв'язки.

Література:

1. Колпаков В.К. Адміністративне право України / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
2. Соха С.І. Публічний статус громадських об'єднання в Україні: адміністративно-правовий аспект. – дис.. на здобуття наукового ступеня канд.юрид.наук за спец.: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Львів, 2016. – 233 с.
3. Про громадські об'єднання. Закон України (в ред. 22.07.2018 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - № 1. – ст.1.
4. Маланчук Т.В. Громадські об'єднання як учасники адміністративно-правових відносин у сфері роздрібно́ї торгівлі / Т.В. Маланчук // Правовий вісник Української академії банківської справи. – 2014. - № 2 (11). – с. 15-18.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Тривалий час у науковій літературі дискусійним було питання щодо інституту адміністративної відповідальності юридичних осіб. Протягом багатьох років існувала точка зору, згідно із якою суб'єктами адміністративної відповідальності є лише фізичні особи. Наразі й юридичні особи визнаються суб'єктами адміністративної відповідальності.

Адміністративну відповідальність за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі (за допомогою технічних засобів, що дають змогу здійснювати фотозйомку або відеозапис та функціонують згідно із законодавством про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах), несуть юридичні та фізичні особи, за якими зареєстровано транспортний засіб (ст. 14-2 КпАП).

Адміністративну відповідальність юридичних осіб, можна назвати самостійним видом адміністративної відповідальності. Вона дуже тісно пов'язана з адміністративною відповідальністю фізичних осіб. Так, наприклад, статтями 22–26 Закону України «Про виключну (морську) економічну зону України» встановлена відповідальність юридичних осіб за: – незаконну розвідку чи розробку природних ресурсів виключної (морської) економічної зони України, а так само створення штучних островів, будівництво установок і споруд, встановлення навколо них зон безпеки без дозволу спеціально уповноваженого органу України; – незабезпечення установок чи інших споруд, що знаходяться у виключній (морській) економічній зоні України. Суб'єктом правопорушення є особа, яка вчинила адміністративне правопорушення, в нашому випадку – юридична особа. При цьому призначення покарання юридичній особі не звільняє від адміністративної відповідальності за дане правопорушення винну фізичну особу.

Спочатку треба визначитися з поняттям «вина юридичної особи»]. Таке визначення не раз давалося в юридичній літературі. Для вирішення питання про те, чи є дії юридичної особи винними, необхідно визначити, чи є вони наслідком дій або бездіяльності фізичних осіб, що входять до її складу.

Як зазначає Зима О.Т вина юридичної особи – це суб'єктивне ставлення до проступку фізичних осіб, які входять до складу юридичної особи або перебувають з нею в іншому зв'язку (членство, право власності) і трудова діяльність або управлінські повноваження яких пов'язані з вчиненням протиправного діяння. Отже, необхідно визначити на законодавчому рівні поняття адміністративного правопорушення юридичної особи, закріпивши при цьому принцип вини юридичної особи у вчиненні адміністративного правопорушення, як обов'язкову умову притягнення її до адміністративної відповідальності.

Для порівняння можна привести Закон Республіки Словенія «Про проступки» № 163 від 12 грудня 2002 року передбачена відповідальність юридичної особи, її відповідальної особи та самостійного приватного підприємця та підприємця, який самостійно здійснює діяльність. Для прикладу, статтю 17 Закону Республіки Словенія «Про проступки» передбачено окремі санкції для фізичної та юридичної особи. Окрім того, для юридичної особи штраф значно більший за розміром. Як бачимо, в адміністративно-деліктному законодавстві західноєвропейських країн юридичних осіб визначено суб'єктами адміністративної відповідальності на законодавчому рівні. Для них встановлена окрема система стягнень.

Зазначимо, що юридична адміністративна відповідальність юридичної особи – це її обов'язок як самостійного учасника суспільних відносин завдати для себе певних негативних наслідків, які виражаються у формі адміністративних стягнень, що накладаються на юридичну особу, за скоєння нею адміністративного проступку, компетентними органами і посадовими особами від імені держави.

Отже, у питанні адміністративної відповідальності юридичних осіб далеко не все вирішено. Передусім, законодавчо не розроблена концепція відповідальності, не визначені принципи, види стягнень, які накладаються на юридичних осіб. Можливо, доцільно виділити окрему главу в КУпАП України про відповідальність юридичних осіб. Необхідно законодавчо визначити і закріпити положення, що стосуються адміністративної відповідальності юридичних осіб.

Оскільки даний інститут ще на етапі розробки та встановлення, необхідно розмежувати поняття суб'єктів юридичних осіб та фізичних осіб в адміністративній відповідальності для встановлення належних санкцій за адміністративні правопорушення.

Лукашук І.П.,

слухач 1 групи 4 курсу Рівненського відділення ННІЗДН НАВС

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ПОНЯТТЯ ТА МЕЖІ ДІЙ У ЗАКОНОДАВСТВІ

Однією з підстав настання адміністративної відповідальності є вчинений адміністративний проступок. Розкриття його поняття вимагає передусім приділити увагу загальнотеоретичному поняттю і ознакам адміністративного делікту.

Поняття адміністративного правопорушення наведено у ст. 9 КУпАП [1]. У ній зазначено, що адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність. Майже всі ознаки адміністративного проступку містяться у цій статті, виходячи із його визначення, а також в інших статтях, де такі ознаки конкретизуються (ст. ст. 1, 10, 11, 20 та інші).

З визначення, закріпленого у ст. 9 КУпАП, можна виділити такі ознаки адміністративного проступку, як протиправність, винність, дія або бездіяльність, об'єкт посягання та адміністративна караність. Розглянемо ті, щодо яких в юридичній літературі існують різні погляди.

Так, протиправність як ознака адміністративного проступку в юридичній літературі визначається по-різному: як цілеспрямовані вольові вчинки порушника, що спричиняють шкоду або збитки потерпілому на основі фізичного чи морального примусу; як заборону адміністративно-правовими нормами відповідного вчинку, що завдає шкоди чи загрожує небезпекою тощо. Суть протиправності полягає в тому, що конкретний вчинок визнається адміністративним проступком, якщо він передбачений як такий чинним адміністративним законодавством і порушує встановлені приписи. Для кваліфікації будь-якого діяння слід звертатися до спеціального закону, яким врегульовано правовідносини, на які посягнув проступок.

Адміністративна караність означає, що адміністративним проступком може бути тільки таке діяння, за яке в КУпАП передбачено адміністративну відповідальність. Водночас цю ознаку можна характеризувати, з одного боку, як потенційну можливість

застосування покарання, якщо правопорушення буде вчинене, а, з другого, – як реальне застосування заходів адміністративної відповідальності за вчинений проступок. Як зазначають деякі науковці, караність сприймається опосередковано через відсилання до заходів адміністративної відповідальності або до юридичних наслідків, що настають стосовно осіб, які вчинили адміністративний проступок. Вважаємо, що карається проступок, а не винна особа, до якої застосовується покарання. Тобто суть адміністративної караності полягає у тому, що за вчинення адміністративного проступку відповідальність тільки передбачена, що, в свою чергу, дає змогу віднести той чи інший протиправний вчинок до адміністративного проступку. А її настання залежить від низки обставин, які пов'язані із проведенням у справі адміністративного розслідування та прийняття за нею постанови в якій не обов'язково може йтися про накладення адміністративного стягнення. Ні розмір штрафу, ні повторність вчинення проступку не є визначальними для адміністративної караності. Тут має значення лише наявність відповідних норм Особливої частини КУпАП, які передбачають відповідальність за адміністративний проступок. У контексті зазначеного висновку слід зауважити, що не завжди адміністративна відповідальність за вчинення того чи іншого протиправного діяння міститься в законодавстві про неї, незважаючи на неодноразові «погрози» її настання у нормативно-правових актах, що забезпечують регулятивну функцію права. Закінчуючи розгляд даної ознаки адміністративного проступку, слід зауважити, що в деяких випадках її наявність не означає обов'язкового настання адміністративної відповідальності. Так, КУпАП містить норми, відповідно до яких не є адміністративним правопорушенням дія, яка хоч і передбачена законами, що встановлюють відповідальність за адміністративні правопорушення, але вчинена в стані крайньої необхідності, необхідної оборони, неосудності. Тобто факт правопорушення фіксується, але не настає відповідальність за цих обставин.

Ще однією ознакою адміністративних проступків є *об'єкт* їх посягання. В КУпАП він визначений шляхом перелічення основних суспільних відносин, на які такі проступки посягають, зокрема, на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління. На нашу думку, подібний перелік об'єктів посягання був найбільш характерний для радянського періоду дії КУпАП. З проголошенням незалежності сфера правоохоронної дії Кодексу значно розширилась, до неї включилися

непритаманні для радянського часу адміністративні правопорушення в сфері фінансів та господарської діяльності, реалізації виборчих прав громадян тощо. Навіть сучасне визначення адміністративного проступку не охоплює всі сфери їх здійснення, зокрема громадську безпеку, охорону природних ресурсів, транспорт і шляхове господарство, пально-енергетичний комплекс та багато інших. Тобто, йдеться про те, що відсутність хоча б однієї з ознак адміністративного проступку свідчить про відсутність його події взагалі. А отже, якщо протиправне діяння посягає на суспільні відносини, що не перераховані у ст. 9 КУпАП, то воно не може визнаватися адміністративним проступком. З урахуванням викладеного доцільно замінити визначену КУпАП конструкцію перелічення об'єктів посягання проступку загальним положенням про те, що такі діяння посягають на охоронювані адміністративним законодавством суспільні відносини. Тому, *адміністративним проступком* слід визнавати протиправну, винну (умисну або необережну) дію чи бездіяльність особи, яка завдає шкоди суспільним відносинам, що охороняються законодавством про адміністративні правопорушення.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] : Закон України від 7 груд. 1984 р. № 8073-Х. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. – Назва з екрана.

Маєва О.В.,

викладач-методист вокально-хорових дисциплін КДМШ № 23,

Волох О.К.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Наказ Міністерства культури України від 24.04.2019 р. № 352 «Про затвердження типових освітніх програм елементарного підрівня початкової мистецької освіти» [1] зводить права людини і громадянина на освіту та вільний і всебічний розвиток особистості і

підлягає скасуванню, оскільки суперечить Закону України «Про освіту», не відповідає статтям 13, 14 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р., а також статтям 28, 29 Конвенції ООН про права дитини від 20.11.1989 р.

Роль і значення мистецької освіти як для підростаючого покоління, так і власне для держави має своє нормативно-правове закріплення у відповідних законодавчих актах України.

Згідно Преамбули до Закону України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII «Про освіту» освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави. Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу [2].

Відповідно до ч. 2 ст. 2 Закону України «Про освіту» підзаконні нормативно-правові акти не можуть звужувати зміст і обсяг конституційного права на освіту.

Зазначене конкретизується у статті 3 цього Закону:

«1. Кожен має право на якісну та доступну освіту. Право на освіту включає право здобувати освіту впродовж усього життя, право на доступність освіти, право на безоплатну освіту у випадках і порядку, визначених Конституцією та законами України».

Освіта є державним пріоритетом, що забезпечує інноваційний, соціально-економічний і культурний розвиток суспільства. Фінансування освіти є інвестицією в людський потенціал, сталий розвиток суспільства і держави (ч. 1 ст. 5).

Одними з основних засад державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є: людиноцентризм; верховенство права; забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності; нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями; гуманізм (ч. 1 ст. 6).

За змістом частини 1 статті 14 Закону України «Про освіту» метою позашкільної освіти є розвиток здібностей дітей та молоді зокрема у

сфері культури, здобуття ними первинних професійних знань, вмінь і навичок, необхідних для їх соціалізації, подальшої самореалізації та/або професійної діяльності.

Водночас вказане є одним із завдань позашкільної освіти – у відповідності зі статтею 8 Закону України від 22.06.2000 р. № 1841-III «Про позашкільну освіту», – серед яких необхідно також зазначити:

- виховання громадянина України;
- вільний розвиток особистості та формування її соціально-громадського досвіду;
- виховання у вихованців, учнів і слухачів патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей Українського народу, а також інших націй і народів;
- створення умов для творчого, інтелектуального, духовного і фізичного розвитку вихованців, учнів і слухачів;
- задоволення освітньо-культурних потреб вихованців, учнів і слухачів, які не забезпечуються іншими складовими структури освіти;
- задоволення потреб вихованців, учнів і слухачів у професійному самовизначенні і творчій самореалізації;
- пошук, розвиток та підтримка здібних, обдарованих і талановитих вихованців, учнів і слухачів тощо [3].

Мистецька освіта відноситься до різновидів спеціалізованої освіти і спрямована на здобуття компетентностей у відповідній сфері професійної діяльності під час навчання у безперервному інтегрованому освітньому процесі на кількох або всіх рівнях освіти та **потребує раннього виявлення і розвитку індивідуальних здібностей (!)**.

Держава створює умови (!) для здобуття освіти мистецького спрямування, у тому числі в закладах спеціалізованої освіти всіх рівнів.

Мистецька освіта передбачає здобуття спеціальних здібностей, естетичного досвіду і ціннісних орієнтацій у процесі активної мистецької діяльності, набуття особою комплексу професійних, у тому числі виконавських, компетентностей та спрямована на професійну художньо-творчу самореалізацію особистості і отримання кваліфікацій у різних видах мистецтва (ч. 1, 2 ст. 21 Закону України «Про освіту»).

Мистецькі школи належать (згідно ч. 2 ст. 23 Закону України від 14.12.2010 р. № 2778-VI «Про культуру») до базової мережі закладів культури місцевого рівня. Відповідно, діяльність їх спрямована, як

закріплено у п. 1 ч. 1 ст. 1 вказаного Закону, на створення умов для забезпечення розвитку творчості людини.

Культура, як визначається далі у пункті 6 цієї ж статті, є сукупністю матеріального і духовного надбання певної людської спільноти (етносу, нації), нагромадженого, закріпленого і збагаченого протягом тривалого періоду, що передається від покоління до покоління, включає всі види мистецтва, культурну спадщину, культурні цінності, науку, освіту та відображає рівень розвитку цієї спільноти [4].

Зниження такого рівня об'єктивно свідчить про наявність процесів деградації, духовну кризу у суспільстві.

З цього приводу у Рекомендаціях парламентських слухань «Духовна криза суспільства і шляхи її подолання», схвалених Постановою Верховної Ради України від 20 квітня 2004 року № 1689-IV, було наголошено наступне:

«Для подолання глибокої системної кризи у всіх сферах життєдіяльності та формування гуманістично орієнтованого суспільства, в якому визначальними будуть свобода, соціальна справедливість, духовний розвиток, вільна праця, необхідно забезпечити інтенсифікацію духовно-інтелектуального потенціалу суспільства, пріоритетність розвитку культури, освіти...

Подолання духовної кризи в суспільстві повинно здійснюватися шляхом: забезпечення культурного і духовного розвитку особистості, виховання в дусі патріотизму і поваги до Конституції України; розвитку гуманістичної освіти, що ґрунтується на культурно-історичних цінностях народу, його традиціях і духовності; формування у дітей та молоді потреби та уміння жити в громадянському суспільстві, а також духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, трудової, екологічної культури» [5].

Запровадженими згідно Наказу № 352 Типовими освітніми програмами помітно скорочується кількість годин на всі основні навчальні дисципліни, що вкрай негативно відобразиться на рівні підготовки учнів мистецьких шкіл. У подальшому це фактично унеможливить вступ випускників музичних шкіл до закладів вищої мистецької освіти.

Література:

1. Наказ Міністерства культури України від 24.04.2019 р. № 352 «Про затвердження типових освітніх програм елементарного

підрівня початкової мистецької освіти» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mincult.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245480456

2. Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII «Про освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380.

3. Закон України від 22.06.2000 р. № 1841-III «Про позашкільну освіту» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 46, ст.393.

4. Закон України від 14.12.2010 р. № 2778-VI «Про культуру» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 24, ст.168.

5. Постанова Верховної Ради України від 20 квітня 2004 року № 1689-IV «Про Рекомендації парламентських слухань "Духовна криза суспільства і шляхи її подолання"» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 32, ст.397.

Мазур М.І.,

курсант 201 н/г ННІ №2 НАВС,

Муратова Д.Б.,

к.ю.н, ст. викладач кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ОСОБЛИВОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ ПАТРОНАТНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

Становлення України як правової демократичної держави відбувається в трансформаційних умовах, що призводить до якісних змін системи державного управління. Належна організація та діяльність патронатної служби, оптимальне правове регулювання компетенції та форм діяльності патронатної служби має суттєве значення для їх впливу на суспільні відносини, на формування та становлення громадянського суспільства та правової держави. У зв'язку з цим актуальним видається розгляд патронатної служби як складової частини загальної державної служби.

Перш за все, варто зазначити, що законодавчо визначення поняття «патронатна служба» відсутнє. Як свідчить аналіз, патронатна служба – це організація діяльності по забезпеченню виконання завдань та функцій державного політичного діяча. Патронатна служба (англ. patroning service; від лат. patronus — покровитель) — сукупність осіб, яких самостійно добирають та

приймають на посади згідно зі штатним розписом та категорією керівники державних органів та органів місцевого самоврядування [1, с. 309].

За визначенням О. Лазор, патронатні посади — це посади помічників, радників, консультантів, прес-секретарів та інші посади, передбачені штатним розписом для організаційного та інформаційноаналітичного забезпечення діяльності членів Кабінету Міністрів України та керівників органів державної влади [2, с. 95].

В свою чергу, патронатний службовець – це особа, яка служить в органах публічної адміністрації, відповідно до штатного розпису, та виконує завдання по забезпеченню діяльності організаційного та інформаційно-аналітичного характеру державного політичного діяча, що полягають у підготовці пропозицій, організації контактів із громадськістю та засобами масової інформації [3, с. 14].

В Україні патронатна служба (від лат. *patronatus* – стан або права патрона) є складовою частиною загальної державної служби [4, с. 461]. У свою чергу вона може складатися з помічника, радника, керівника пресслужби або інших посад, передбачених штатним розписом. Залежно від складності та кваліфікованості виконуваних обов'язків патронатна служба складається з різних посад як за своєю назвою, так і за своєю суттю.

Відповідно до ч. 1 ст. 92 Закону України «Про державну службу» від

10 грудня 2015 року до посад патронатної служби належать посади радників, помічників, уповноважених та прес-секретаря Президента України, працівників секретаріатів Голови Верховної Ради України, його Першого заступника та заступника, працівників патронатних служб Прем'єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів України, помічників-консультантів народних депутатів України, помічників та наукових консультантів суддів Конституційного Суду України, помічників суддів, а також посади патронатних служб в інших державних органах [5].

Особливість патронатної служби починається з прийняття на посаду, часу перебування на ній, обсягу покладених обов'язків і завдань та закінчується зі звільненням з посади, але досі багато питань у цьому напрямі чітко не врегульовані. Законом України «Про державну службу» (ч. 2-3 ст. 92) від 10 грудня 2015 року зазначається, що працівник патронатної служби призначається на посаду на строк повноважень особи, працівником патронатної служби якої він призначений. Виходячи з цього, патронатні службовці мають

особливий порядок прийняття на патронатну службу та її припинення.

Крім того, прийняття на посади патронатної служби здійснюється без проведення конкурсу. У разі потреби може встановлюватися випробування, а також проводиться стажування державних службовців з метою набуття практичного досвіду, перевірки професійного рівня і ділових якостей (працівники, які досягли пенсійного віку, до стажування не залучаються) [5].

В спеціалізованій літературі зазначається, що за своєю сутністю та характером виконуваних завдань патронатна служба хоча і є службою в державному органі, але суттєво відрізняється від державної служби.

Посади патронатних службовців, будучи державними посадами, мають свою специфіку порівняно з посадами державних службовців, які знаходячись на службі у державному органі у своїй більшості здійснюють управлінські функції, виконуючи на своїх місцях прямі завдання та функції держави [3, с. 17]. Посади патронатних службовців не повинні відноситись до категорій певних посад державної служби, а їх працівники – до державних службовців з присвоєнням рангів. Патронатні службовці обслуговують діяльність відповідного політичного діяча (посадовця), надають йому технічну, інформаційну допомогу, виступають радниками, експертами тощо. Це, однак, не дає змоги стверджувати, що вони, як усі інші державні службовці, виконують функції та реалізують повноваження відповідного органу. Відповідальність за свою діяльність такі особи несуть перед «патроном» – політичним діячем, а не перед державою. Сам політик визначає обсяг їх повноважень і відповідальності, функції [6, с. 115]. Тому, виходячи з вищенаведеного, доцільно, щоб відносини службовців патронатної служби, які вперше зараховані на службу в державні органи чи їх апарат, регулювалися трудовим законодавством, щоб вони виконували свої повноваження на основі трудової угоди (контракту).

Наявність специфічних, притаманних лише патронатній службі ознак, істотно відмінних від ознак державної служби, дає змогу зробити висновок про неможливість їх ототожнення. Водночас патронатна служба зорієнтована на забезпечення діяльності суб'єкта публічно-владної компетенції, переважно публічного діяча, що надає підстави для можливості розгляду її як різновиду публічної служби, враховуючи її ознаки. У сукупності все зазначене зумовлює потребу виваженого підходу з боку законодавця до врегулювання правових

засад патронатної служби із зосередженням їх в окремому законодавчому акті (за аналогією із засадами інших видів публічної служби), який зафіксував би визначення патронатної служби, перелік її посад, вимоги щодо службовців, умови вступу, кар'єру, обмеження, припинення, заохочення й відповідальність службовців та закріпив би специфіку патронатної служби як різновиду публічної служби, усунувши ті колізійні, проблемні питання, які існують на сьогодні в правовому регулюванні відповідних відносин, забезпечивши ефективне використання ресурсу відповідної служби [7, с. 74].

Таким чином, патронатна служба є необхідним і важливим елементом державного управління. Головний критерій виокремлення сутності патронатної служби полягає в її основному призначенні – професійно і компетентно реалізовувати функції державного управління у сфері організації та регулювання суспільних відносин. Особливості патронатної служби в Україні полягають у порядку відбору, призначення та звільнення з посад, порядку перебування на державній службі; терміну обіймання посад, у обов'язках і завданнях, що покладаються на працівників патронатної служби; а також безпосередньо залежать від специфіки діяльності керівника, при якому сформована патронатна служба.

Література:

1. Енциклопедія державного управління у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук. ред. колегія: Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. – К.: НАДУ, 2011. Т.6. – 524 с.
2. Лазор О.Д. Державна служба в Україні: навч. посіб. / О.Д. Лазор, О.Я. Лазор. — вид. 3-тє, допов. і перероб. – К.: Дакор, 2009. – 560 с.
3. Костилев О. І. Поняття та особливості діяльності патронатної служби та патронатних службовців / О. І. Костилев // Митна справа. – 2015. – № 2(2.2). – С. 14.
4. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко (гол.) та ін. – К. : Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1998. – Т. 4 : Н-П. – 720 с.
5. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 року (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43.
6. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. – Х. : Право, 2005. – 304 с.
7. Коломоєць Т. О. Патронатна служба за законодавством України: деякі дискусійні питання регламентації / Т. О. Коломоєць // Вісник

Максименко Д.О.,
курсант 202 н/г ННІ №2 НАВС,
Муратова Д.Б.,
к.ю.н, ст. викладач кафедри публічного управління та
адміністрування НАВС

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ БІЖЕНЦІВ

Поняття „біженець” виникло у правовому полі з часів Першої світової війни. Біженцями вважалися особи відповідного національного походження, які не користувалися захистом свого уряду і не мали іншого громадянства. Провідну роль у розширенні правового статусу біженців відіграла ООН з Управлінням Верховного комісара у справах біженців (УВКБ), у рамках якої 1947 р. була створена Міжнародна організація у справах біженців (МОБ). Основою діяльності УВКБ щодо встановлення правового статусу біженців і надання їм допомоги є Конвенція ООН 1951 р. та Протокол про статус біженців 1967 р., де під терміном „біженець” визнавалась особа, яка у результаті подій, що відбувалися до 1 січня 1951 р., і в силу цілком обґрунтованих побоювань, могла стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, громадянства, належності до конкретної соціальної групи або політичних переконань, перебувала поза межами країни своєї громадянської належності, не користувалася захистом цієї країни чи не бажала користуватися таким захистом внаслідок побоювань. На думку Грабар Н.М., існуюче визначення терміна „біженець” не повністю відповідає сучасним вимогам.

Питання, пов'язані з біженцями, регулюються Конституцією України, Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» [1], іншими нормативно-правовими актами, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» визначено порядок

регулювання суспільних відносин у сфері визнання особи біженцем, особою, яка потребує додаткового або тимчасового захисту, втрати та позбавлення цього статусу, а також встановлення правового статусу біженців та осіб, які потребують додаткового захисту і яким надано тимчасовий захист в Україні.

Біженець – особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

Додатковий захист – форма захисту, що надається в Україні на індивідуальній основі іноземцям та особам без громадянства, які прибули до України або перебувають в Україні і не можуть або не бажають повернутися до країни громадянської належності або країни попереднього постійного проживання внаслідок обставин, які загрожують їх життю, безпеці чи свободі.

Біженець не може бути висланий або примусово повернутий до країн, де його життю або свободі загрожує небезпека через його расу, віросповідання (релігію), національність, громадянство (підданство), належність до певної соціальної групи або політичні переконання, за виключенням осіб засуджених в Україні за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Статус біженця втрачається, якщо особа: 1) добровільно знову скористалася захистом країни громадянської належності (підданства); 2) набула громадянство України або добровільно набула громадянство, яке мала раніше, або набула громадянство іншої держави і користується її захистом; 3) добровільно повернулася до країни, яку вона залишила чи за межами якої перебувала внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань; 4) будучи особою без громадянства може повернутися в країну свого попереднього постійного проживання, оскільки обставини, за яких було надано статус біженця, більше не існують; 5) отримала притулок чи дозвіл на постійне проживання в іншій країні; 6) не може більше відмовлятися від користування захистом країни своєї громадянської

належності, оскільки обставини, на підставі яких особі було надано статус біженця, більше не існують [2].

Особа, якій надано статус біженця, має рівні з громадянами України права.

Сучасний адміністративно-правовий статус біженців у світі: порівняльно-статистична характеристика

Управління Верховного комісара ООН у правах біженців (УВКБ ООН) оцінює глобальну кількість біженців у 2017 році у 65,3 мільйона. З них 21,3 мільйона шукали притулку закордоном, більшість – у сусідніх країнах. У статистичному співвідношенні нині кожна 113 людина – біженець, шукач притулку чи внутрішньо переміщена особа. Багато-хто вже роками проживає в таборах для біженців.

Упродовж 2017-2018 р.р. майже 12,5 мільйона людей змушені були рятуватися втечею від насильства. Це в середньому 24 людини за хвилину. Кожний третій біженець шукав 2015 року притулку закордоном. Нові конфлікти, як-то конфлікт у Сирії, лише загострюють кризу, а давні конфлікти, приміром в Афганістані чи Сомалі, що тривають вже десятиліттями, і надалі змушують людей рятуватися та втікати, залишаючи свої домівки.

Більше половини всіх біженців у світі прибувають із трьох країн – із Сирії, Афганістану та Сомалі. До цього слід додати 5,2 мільйона біженцівпалестинців на Близькому Сході, якими опікується Близькосхідне агентство ООН для допомоги палестинським біженцям та організації робіт. Значна кількість конфліктів у світі робить примарними надії на швидке покращення міжнародної ситуації з біженцями. 2015 року лише близько 200 тисяч біженців змогли повернутися на батьківщину.

Нині найбільша увага ЗМІ прикута до більш ніж мільйона біженців та мігрантів із Африки та Близького Сходу, які торік прибули Середземним морем до Європи. Але більшість біженців спочатку вирушають до сусідньої з ЄС країни. Саме Туреччина стала країною, яка прийняла найбільшу кількість біженців. За нею йдуть Пакистан, Ліван та Іран. Утім, 86 відсотків усіх біженців шукають притулку у країнах, що розташовані на півдні земної кулі. Лише в Африці такі країни як Ефіопія, Кенія, Уганда, Демократична Республіка Конго та Чад прийняли мільйони біженців із сусідніх країн.

Утім, близько двох третин всіх біженців – це так звані внутрішньо переміщені особи, які шукають безпечного місця в межах своєї власної країни. До цього людей найчастіше спонукають збройні

конфлікти, що вирують у їхньому регіоні й точаться іноді роками, а це унеможлиблює їхнє повернення. УВКБ ООН зареєструвало 2015 року майже 41 мільйон внутрішньо переміщених осіб. У Ємені впродовж останнього року 2,5 мільйона людей стали внутрішньо переміщеними особами, це приблизно кожен десятий громадянин країни. У Колумбії число таких осіб сягає 6,9 мільйона, у Південному Судані – 1,8 мільйона. На тлі нинішнього конфлікту на Донбасі 1,6 мільйона людей залишили свої домівки, тікаючи від конфлікту, про що свідчать дані українського уряду. 2018 року 51 відсоток усіх біженців складали особи у віці менше 18 років. Неповнолітні біженці, згідно з конвенцією ООН про права дітей та із правилами УВКБ ООН, підпадають під дію особливого захисту. Близько 100 тисяч дітей та підлітків тікають до інших країн та регіонів самі або ж без супроводу своїх батьків. Неповнолітніми біженцями, яких ніхто з дорослих родичів не супроводжує, у Німеччині опікується відомство з захисту неповнолітніх, яке призначає для них законних опікунів.

Управління Верховного комісара ООН у справах біженців має мандат на захист біженців у всіх країнах світу. Крім того, до його обов'язків також входить стежити за тим, чи дотримуються права біженців та міжнародні угоди, такі як ухвалена в Женеві Конвенція про статус біженців. Очолює УВКБ ООН Верховний комісар ООН у справах біженців. Із 2016 року цю посаду обіймає італієць Філіппо Гранді. Співробітники УВКБ ООН працюють в 120 країнах, а штаб-квартира організації розташована в Женеві.

Література:

1. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від від 08.07.2011 № 3671-VI.

2. Біженець // Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л.М.Герасіна, В.Л.Погрібна, І.О.Поліщук та ін. За ред. М.П.Требіна. Х.: Право, 2015.

Марченко В.А.,

студент 1 курсу ННІ №3 НАВС,

Матчук С.В.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ: ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА

Революція Гідності та спричинені нею подальші події в Україні призвели до суттєвих змін в політичному та соціокультурному середовищах українського суспільства. Водночас, внаслідок цілої низки чинників, передусім зовнішньої агресії Російської Федерації проти України, проявилася кричуща неготовність державних структур ефективно реагувати на виклики та діяти в екстремальних умовах суспільного конфлікту, територіальної анексії та окупації частини української території. За такого перебігу подій вітчизняне громадянське суспільство продемонструвало вражаючу здатність до консолідації і мобілізації, зумівши створити дієву мережу громадських ініціатив та об'єднань, які взяли на себе вирішення найбільш гострих та невідкладних проблем, з якими українська спільнота не стикалася від часів здобуття державної незалежності 1991 р.: різнопланова допомога біженцям з окупованих територій, матеріально-технічне забезпечення військових, збір коштів та продовольства, закупівля медичного обладнання та медикаментів для поранених тощо [1, с. 4].

В Україні, благодійна діяльність - добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених законом цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара [2]. В свою чергу, благодійництво – це суспільне явище, котре полягає у добровільній безкорисливій моральній, матеріальній та організаційній допомозі нужденним, яку фізичні та юридичні особи надають на принципах верховенства права, законності, милосердя, моральності, гуманізму та взаємодопомоги у формі благодійності, меценатства та волонтерства.

Ст. 1 Закону України «Про волонтерську діяльність» визначено, що це - добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги. Така діяльність здійснюється за такими напрямками: надання волонтерської допомоги з метою підтримки малозабезпечених, безробітних, багатодітних, бездомних, безпритульних, осіб, що потребують соціальної реабілітації; здійснення догляду за хворими, особами з інвалідністю, самотніми, людьми похилого віку та іншими особами, які через свої фізичні, матеріальні чи інші особливості

потребують підтримки та допомоги; допомоги громадянам, які постраждали внаслідок надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру, дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, у результаті соціальних конфліктів, нещасних випадків, а також жертвам злочинів, біженцям, внутрішньо переміщеним особам; надання допомоги особам, які через свої фізичні або інші вади обмежені в реалізації своїх прав і законних інтересів; проведення заходів, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, збереженням культурної спадщини, історико-культурного середовища, пам'яток історії та культури, місць поховання; сприяння проведенню заходів національного та міжнародного значення, пов'язаних з організацією масових спортивних, культурних та інших видовищних і громадських заходів; надання волонтерської допомоги для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру; надання волонтерської допомоги Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях; сприяння уповноваженому органу з питань пробації у здійсненні нагляду за засудженими та проведенні з ними соціально-виховної роботи; надання волонтерської допомоги за іншими напрямками, не забороненими законодавством [3].

Волонтерство, вказує О. Проценко, є достатньо розповсюдженою практикою в сучасних суспільствах. В багатьох країнах воно інтегроване практично у всі сфери суспільного життя [4, с. 61]. Ми також підтримуємо точку зору Ю. Кривенко, яка підкреслює, що волонтерська діяльність є основою побудови та розвитку громадянського суспільства. Вона втілює в собі найшляхетніші прагнення людства – прагнення миру, своєї безпеки та справедливості для всіх людей [5, с. 41]. Т. Тарасенко підкреслює, що значущість та важливість цього виду діяльності визначають зміст трансформації світогляду громадян щодо власної ролі в житті суспільства й держави [6, с. 121].

Отже, для України, як і для всього світу, волонтерство є актуальним і важливим з різних причин. По-перше, зважаючи на значний вклад волонтерного сектору в соціально-економічний розвиток країн, в економіці, з'явився навіть новий термін «соціальний капітал», (це є вклад волонтерів в розвиток економіки країни) І таким чином, чим більш розвинений соціальний капітал в суспільстві, тим менше злочинів, міжнародних конфліктів, шкільних прогулів, і знову ж таки ти вищий рівень економічного зростання в країні. Вважається, що соціальний капітал є вагомим важелем в створенні сильного та активного суспільства. По-друге, як свідчить багаторічний досвід використання праці волонтерів, це ефективний спосіб вирішувати складні проблеми окремої людини, суспільства та довкілля, які часто виникають на ґрунті недостатньої турботи про суспільне благо. По-третє, волонтерство приносить у соціальну сферу нові, як правило, творчі та сміливі ідеї щодо вирішення найгостріших і найскладніших проблем. Тому саме завдяки йому безвихідні, на перший погляд, ситуації знаходять своє вирішення. По-четверте, волонтерство – це спосіб, за допомогою якого кожний представник суспільства може брати участь у покращенні якості життя. По-п'яте, це механізм, за допомогою якого люди можуть прямо адресувати свої проблеми тим, хто здатний їх вирішити.

Література:

1. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики : аналіт. доп. – К.: НІСД, 2015. – 36 с.
2. Про благодійність та благодійні організації. Закон України (в ред. 06.11.2016 р.) // Відомості Верховної Ради України – 2013. - № 25. – ст. 252.
3. Про волонтерську діяльність. Закон України (в ред. 31.08.2018 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 42. – ст.. 435.
4. Проценко О. Вологьєрська діяльність як фактор формування соціального капіталу особистості / О. Проценко // Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». – 2017. – Т. 38. – с. 61-67.
5. Кривенко Ю.В. Волонтерська діяльність: поняття та ознаки / Ю.В. Кривенко // Часопис цивілістики. – 2015. - № 20. – с. 41-44.
6. Тарасенко Т. Волонтерська діяльність як пріоритет державної молодіжної політики в Україні / Т. Тарасенко // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2016. – вип. 2 (29). – с. 121-129.

Марченко Д.Д.,
курсант 201 н/г ННІ №2 НАВС,
Муратова Д.Б.,
к.ю.н., ст. викладач кафедри публічного управління та
адміністрування НАВС

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА

Останнім часом кількість іммігрантів, які законним шляхом перебувають на території України збільшується. Це пов'язано із вдалими географічним місцезнаходженням, сприятливими кліматичними умовами, а також загальнодержавним напрямком України у європейське співтовариство, виходом на міжнародну торгову арену.

Даним особам, як і громадянам України, властива така особливість як здійснення адміністративних правопорушень. Наслідком таких діянь є адміністративна відповідальність. Отже, розглянемо взагалі, що таке адміністративна відповідальність, а також іноземець та апатриди.

Адміністративна відповідальність - це специфічне реагування держави на адміністративне правопорушення, що полягає в застосуванні уповноваженим органом або посадовою особою передбаченого законом стягнення до суб'єкта правопорушення.

Іноземець - особа, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав.

Апатриди - особи без громадянства, тобто особи, що не мають громадянства будь-якої держави, їхнє правове становище визначається законодавством держави перебування і, за деякими винятками, прирівнюється до правового статусу власних громадян.

Згідно зі ст.3 ЗУ «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі ж самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України.

До обмежень належать: іноземці та особи без громадянства не можуть обирати і бути обраними до органів державної влади, місцевого самоврядування; не можуть брати участь у референдумах;

не можуть мати статус державного службовця; не можуть входити до політичних партій; не можуть перебувати на військовій службі.

У статті 16 Кодексу про адміністративні правопорушення закріплена така норма: іноземці і особи без громадянства, які перебувають на території України, підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах з громадянами України.

Є підстави, які виключають адміністративну відповідальність. До таких підстав, згідно ст.17 Кодексу про адміністративні правопорушення належать:

1) крайня необхідність (ст.18 КУпАП - для усунення небезпеки, яка загрожує державному або громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, установленому порядку управління, якщо ця небезпека за даних обставин не могла бути усунута іншими засобами і якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернена шкода);

2) необхідна оборона (ст.19 КУпАП - при захисті державного або громадського порядку, власності, прав і свобод громадян, установленого порядку управління від протиправного посягання шляхом заподіяння посягаючому шкоди, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони. Перевищенням меж необхідної оборони визнається явна невідповідність захисту характерові і суспільній шкідливості посягання);

3) неосудність (ст.20 КУпАП - особа не могла усвідомлювати свої дії або керувати ними внаслідок хронічної душевної хвороби, тимчасового розладу душевної діяльності, слабоумства чи іншого хворобливого стану).

Також наявні певні особливості: тільки до іноземців та осіб без громадянства може застосовуватися примусове повернення та примусове видворення.

Отже, примусове повернення (ст.26 ЗУ «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»). Якщо їх дії порушують законодавство про правовий статус іноземців та осіб без громадянства за рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері міграції, органу Служби безпеки України або органу охорони державного кордону (стосовно іноземців та осіб без громадянства, які затримані ними у межах контрольованих прикордонних районів під час спроби або після незаконного перетинання державного кордону України), з подальшим повідомленням протягом 24 годин прокурору про підстави прийняття такого рішення.

Примусове видворення (ст. 30 ЗУ «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства») здійснюється, якщо особа здійснила адміністративне правопорушення та понесла адміністративну відповідальність. Таке рішення приймається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері міграції, органами охорони державного кордону або органами Служби безпеки України на підставі винесеної за їх позовом постанови адміністративного суду примусово видворити з України іноземця та особу без громадянства, якщо вони не виконали в установленій строк без поважних причин рішення про примусове повернення, або якщо є обґрунтовані підстави вважати, що іноземець або особа без громадянства ухилятимуться від виконання такого рішення, крім випадків затримання іноземця або особи без громадянства за незаконне перетинання державного кордону України поза пунктами пропуску через державний кордон України та їх передачі прикордонним органам суміжної держави.

Рішення про примусове видворення приймається уповноваженими на те органами з наступним повідомленням протягом 24 годин прокурора розміщує іноземців та осіб без громадянства у пунктах тимчасового перебування таких осіб, які незаконно перебувають на території України.

Відповідно до статті 31 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» забороняється примусово повертати і видворяти іноземців до країн:

1) де їх життю або свободі загрожуватиме небезпека за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань;

2) де їм загрожує смертна кара або страта, катування, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження чи покарання;

3) де їх життю або здоров'ю, безпеці або свободі загрожує небезпека внаслідок загальнопоширеного насильства в ситуаціях міжнародного або внутрішнього збройного конфлікту, чи систематичного порушення прав людини, або природного чи техногенного лиха, або відсутності медичного лікування чи догляду, який забезпечує життя;

4) де їм загрожує видворення або примусове повернення до країн, де можуть виникнути зазначені випадки.

Примусове повернення не застосовується до іноземців та осіб без громадянства, які не досягли 18-річного віку, до іноземців та осіб без

громадянства, на яких поширюється дія Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту».

Проаналізувавши особливості відповідальності іноземців та осіб без громадянства, ми дійшли висновку, що дані особи мають такі ж права і обов'язки, як і громадяни, за виключенням певних обмежень, що встановлюються Конституцією та Законами України.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Кодекс про адміністративні правопорушення// Відомості Верховної Ради Української РСР. - 1984. - № 51. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

3. «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»: Закон України. - Відомості Верховної Ради (ВВР) від 22.09.2011, № 3773-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>.

Мельник М.С.,

слухач магістратури ННІЗДН НАВС,

Співак М.В.,

д.п.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ І НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

В українській адміністративно-правовій науці дослідженням інституту адміністративних послуг і впровадженням міжнародних практик займалися Ю. Лозинський, В. Бриндак, О. Баклан, О. Ляшко, Я. Михайлюк, Ю. Жук та ін.

Вивчення зарубіжного досвіду забезпечення якості адміністративних послуг дозволяє окреслити наступні виклики, що постають перед органами влади України: переосмислення державними службовцями і працівниками органів самоврядування своїх функцій, виходячи з вимог, потреб і прагнень оновленого,

демократизованого і лібералізованого суспільства; необхідність запровадження електронних сервісів, які дають змогу замовляти та отримувати адміністративні послуги он-лайн [1,С.44].

Упродовж останніх десятиліть багато країн світу здійснюють поетапне формування такої системи державного управління, яка б стала близькою до потреб суспільства. Наша країна також взяла курс на побудову такої системи, першочерговим етапом якої є формування системи адміністративних послуг, які надаються приватним особам органами публічної влади. Оскільки процес становлення цієї системи в нашій державі й досі триває, беззаперечно корисним для нас є зарубіжний досвід надання адміністративних послуг органами публічної влади, вивчення якого дозволить виробити інноваційні шляхи удосконалення національної системи надання адміністративних послуг. Для цього пропонуємо звернутися до досвіду країн Європейського Союзу, а також інших країн світу, де надання публічних послуг є істотною складовою реалізації державно-владних повноважень органів публічної влади.

Узагальнення, систематизація та адаптація кращого європейського досвіду організації системи адміністративних послуг набувають підвищеної актуальності в контексті реалізації Україною стратегії євроінтеграції та виявленого значного відставання у даній сфері від країн-учасниць ЄС.

В основу розвитку системи адміністративних послуг у країнах ЄС покладено принципи ефективного управління у сфері суспільних послуг, основними з яких є: субсидіарність та пропорційність – передбачає наближення адміністративних послуг до споживачів та визначення найбільш доцільного рівня (місцевий, регіональний, національний або ЄС) їх надання; орієнтованість на споживачів – потреби громадян і підприємств визначають перелік і порядок надання адміністративних послуг; загальнодоступність – створення рівних можливостей на усіх рівнях для всіх громадян і компаній країн ЄС без будь-якої дискримінації; безпечність (конфіденційність) – органи управління повинні гарантувати недоторканність інформації, що стосується приватного життя громадян і конфіденційність даних, отриманих від суб'єктів підприємницької діяльності, використання зібраної інформації лише на задекларовані цілі; багатомовність – обов'язково враховується, оскільки без цього неможливо забезпечити дотримання у поліетнічному, багатомовному середовищі ЄС гарантованих прав і свобод, доступності, якості, багатосторонньої взаємодії в процесі надання адміністративних послуг;

адміністративна простота – спрощення процедур для громадян і підприємств з метою скорочення їхніх адміністративних витрат; прозорість – зрозумілість процесу та механізму ухвалення рішень щодо надання відповідних адміністративних послуг для їх одержувачів; сталість інформації – збереження цілісності, достовірності й точності інформації протягом тривалого періоду часу з використанням різноманітних форм документування процедур і рішень з адміністративних послуг; відкритість – готовність учасників до відкритого спілкування і розширення знань для вирішення пріоритетних проблем у сфері адміністративних послуг; обмін досвідом – органи управління повинні обмінюватись апробованими на практиці та ефективними концепціями, методами, процедурами надання адміністративних послуг; адаптивність – зосередження зусиль органів управління на впровадженні адміністративних послуг, здатних пристосовуватися у мінливому соціально-економічному середовищі, незалежно від місця їхнього надання та одержувача послуг; ефективність та результативність – забезпечення надання адміністративних послуг максимальній кількості підприємств і громадян із мінімальними витратами [2, С. 108-109].

Зазвичай регулювання надання адміністративних послуг здійснюється кодифікованими актами, що поширюють свою дію на весь спектр адміністративно-процедурних відносин, в тому числі на сферу адміністративних послуг. Наприклад, у Німеччині діє Закон про адміністративну процедуру, у Швеції прийнято Закон про державне управління, у Польщі – Кодекс адміністративного провадження, в Іспанії – Закон про нагляд за дотриманням якості послуг органів державної влади, у Португалії – Хартія дотримання якості при наданні державних послуг, в Австрійській Республіці діє Загальний закон про адміністративну процедуру, в Нідерландах – Акт з загального адміністративного права тощо.

Окрім того, окреме значення для правового регулювання надання адміністративних послуг у більшості держав – членів ЄС має законодавство, прийняте на локальному рівні. Адже кожний орган місцевого самоврядування забезпечує надання адміністративних послуг з врахуванням місцевих особливостей, що спрямоване на найоптимальніше задоволення потреб мешканців окремого муніципалітету [3, С. 115].

У країнах Європейського Союзу і Північної Америки органи публічної влади розробили та закріпили в нормативно-правових актах стандарти надання послуг ще у 90-х роках минулого століття.

Стандарти укладено на підставі принципів, закладених у хартіях – програмах модернізації державного управління, спрямованих на покращення якості публічних послуг, прийнятих на початку 90-років у Великій Британії, Франції, Бельгії, інших європейських країнах, США, Канаді тощо. Хартії містили опис послуг, стандарти, які застосовують у сфері надання певної послуги; критерії оцінювання якості послуг, механізми оскарження дій державних службовців [4].

Показовим прикладом для України зокрема в контексті реформи децентралізації, є досвід Польщі. У цій країні формування єдиної централізованої системи надання публічних послуг населенню пов'язане з адміністративно-територіальною реформою, яку було проведено в кінці 1990-х – у 2000-х роках, унаслідок чого організацію надання публічних послуг було покладено на органи територіального самоврядування. Європейський досвід засвідчує, що основним завданням органів місцевого самоврядування є організація надання публічних послуг для мешканців. Ці послуги поділяють на комунальні (енергія, водопостачання та каналізація, транспорт, утримання доріг, зелених насаджень тощо), соціальні (навчання, охорона здоров'я, соціальна допомога, безпека, культура, питання ринку праці тощо) й адміністративні [5, С. 388].

Універсами послуг почали створювати у Федеративній Республіці Німеччина також у 90-х роках ХХ ст., використовуючи досвід Нідерландів. У Німеччині визначили, що процес створення сервіс-центрів у малих містах відбувався швидше, ніж у великих, де таких офісів засновували більше ніж один. Оскільки ФРН є федеративною державою з гарантованим правом на місцеве самоврядування і тривалими традиціями в цій сфері, питання створення та організації роботи центрів надання публічних послуг вирішували власне муніципалітети. Практика такого впровадження є різноманітною, проте загальноприйнятим є ставлення до Управління з надання послуг як до візитної картки адміністрації (відображає її імідж у громадськості), тому що саме тут відбувається до 80 % контактів адміністрації з приватними особами. Саме тому створення Управління відбувалося в Німеччині незалежно від чисельності громади, оскільки вони є центральним місцем звернення громадян до адміністрації [5, С. 384-385].

Для кращого розуміння досвіду Канади у сфері надання адміністративних послуг необхідно взяти до уваги те, що Канада, як федеральна країна, має три чітко відокремлені рівні влади: федеральний, провінційний, муніципальний. Найбільша кількість

послуг надається на провінційному рівні, який можна порівняти з рівнем області в Україні.

Канадські провінції визначають повноваження для муніципалітетів. У Канаді не використовується термін «адміністративні послуги», але його найвідповіднішим поняттям є «публічні послуги» (або «урядові послуги»). Їх поділяють на «внутрішні» (уряд для уряду) та «зовнішні» (для громадян, бізнесу). Ці послуги враховують і те, яке українське законодавство визначає як власне «адміністративні» – регулятивні заходи (пов'язані з прийняттям рішень, видачею документів, реєстраційними діями), а також інші послуги (інформаційні, культурно-освітні, у сфері дозвілля тощо).

Владою Канади вже понад три десятиріччя значна увага приділяється проблематиці послуг. Нині ця тематика залишається однією з головних у порядку денному на усіх рівнях влади. У центрі уваги перебуває особа та її потреби. Особливістю державної політики Канади є надання пріоритетного значення створенню «інтегрованих офісів» (єдиних офісів), де громадяни можуть отримати широке коло публічних послуг. Тобто, різні рівні влади (федеральний, провінційний та муніципальний) намагаються об'єднувати свої зусилля при наданні послуг, зокрема, створюючи спільні офіси.

Нині загальними напрямками політики Канади у сфері послуг є: інтеграція баз даних (при цьому доступ до персональних даних клієнтів є захищеним законом і детально регламентується); інтеграція каналів доступу за послугами (один веб-сайт; один довідковий/контактний номер телефону; спільний офіс із надання послуг); спрощення процедур (зменшення розмаїття у формах заяв тощо); проактивна роль адміністрації (тобто, якщо особа, отримуючи одну послугу має право на інші послуги, то орган влади інформує її про ці права або ж сам виконує активні дії для надання наступних послуг) [6, С.61].

Отже, в усьому світі адміністративні (управлінські) послуги - це один із системоутворювальних елементів взаємовідносин держави або органів місцевого самоврядування з людиною. В адміністративному праві провідних країн Заходу (Сполучені Штати Америки, Франція, Англія тощо) правовий інститут адміністративних послуг є досить відпрацьованим, діє впродовж багатьох десятиліть і дає чітке уявлення про функцію демократичної держави відносно людини та суспільства. Сьогодні адміністративні послуги як сфера взаємовідносин держави та органів місцевого самоврядування з

громадянами набувають якісно нового змісту: людина все більшою мірою починає розглядатися як клієнт і споживач послуг, що надаються відповідними установами, у зв'язку з чим їх діяльність розглядається крізь призму задоволення потреб та конкретних запитів споживача. Тому вкрай важливо детально дослідити кращий зарубіжний досвід з метою адаптації певних його елементів до українських реалій.

Література:

1. Бриндак В. Запровадження досвіду розвинених країн щодо надання адміністративних послуг / В. Бриндак // Актуальні проблеми державного управління. - 2018. - Вип. 3. - С. 43-47.

2. Соколова Л. В. Реформування та нормативне регулювання у сфері адміністративних послуг в контексті наближення їх до європейських стандартів / Л. В. Соколова // Бізнес-навігатор. - 2016. - № 1. - С. 107-113.

3. Михайлюк Я. Б. Загальна характеристика правового регулювання надання адміністративних послуг в Європейському Союзі та Україні / Я. Б. Михайлюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. - 2015. - Вип. 34(2). - С. 113-117.

4. Джига Т. В. Проблемні питання децентралізації адміністративних послуг в Україні : аналіт. записка. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1797/>. – Назва з екрана.

5. Білик Л. Л. Особливості функціонування системи надання адміністративних послуг у зарубіжних країнах / Л. Л. Білик // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. - 2018. - № 2. - С. 382-394.

6. Жук Ю. М. Надання адміністративних послуг населенню: зарубіжний аспект / Ю. М. Жук // Ефективність державного управління. - 2016. - Вип. 1-2(1). - С. 59-68.

Миرونюк Т.О.,

студентка магістратури, група 101_СМПД_2019 НАВС,

Лупало О.А.,

к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ

Зміна сучасної парадигми публічного управління на більш відкриту, динамічну модель, яка сприяє утвердженню нових підходів, цінностей, потреб суспільства, методів та процедур зумовлює потребу у вивченні нових концепцій щодо управління та з'ясування їх відповідності реаліям і тенденціям, які притаманні сучасному розвитку українського суспільства. Проведений з цією метою аналіз наукових досліджень свідчить, що публічне управління у взаємодії з іншими галузями набуває нових ознак та характеристик, яке у своїй сукупності вже прийнято називати публічним адмініструванням. Один з засновників науки публічного адміністрування В. Вільсон писав, що «мета адміністративної науки полягає в тому, щоб визначити, по-перше, що уряд повинен належним чином робити, а по-друге, яким чином здійснювати цю діяльність ефективно і з найменшими фінансовими та енергетичними витратами»[1]. Тому за своєю природою різнопланових завдань предметна сфера публічного адміністрування окреслюється такими основними поняттями як держава, політика, публічне управління й влада. Це дозволяє визначити адміністрування як комплекс універсальних дій завдяки яким застосовуються організаційні, технічні та правові заходи, а також способи впливу для формалізації, регламентації, розпорядництва, контролю і забезпечення досягнення запланованої цілі (мети). Для цього необхідна сучасна організація документообігу і діловодства, а також інформаційне забезпечення процесів управління. Саме тому державна реєстрація виступає важливим засобом врегулювання суспільних відносин і важливим елементом публічного адміністрування. В умовах електронного врядування система державних реєстрів виступає невід'ємною складовою інформаційного суспільства. Саме недоліки правового забезпечення інформації з державних реєстрів призводять до порушення прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб. Зокрема, запобігання рейдерських захоплень підприємств, отримання неправомірних прав і пільг, втрати прав власності.

Центральною проблемою сучасної теорії публічного адміністрування є те, що вона впливає з кількох розрізнених підходів до питання своєї сутності. Кожен з них пропонує різні типи організаційних структур і має окремих прихильників, зокрема при управлінському підході теорія публічного адміністрування

орієнтується на продуктивність, ефективність економічної діяльності. Науковці, які підтримують правовий підхід щодо публічного адміністрування, орієнтуються на дотримання належної правової процедури, захисту прав людини та рівноправності. Незважаючи на різність підходів публічне адміністрування включає діяльність виконавчої гілки влади, органів місцевого самоврядування і передбачає виконання таких управлінських функцій, як планування, організація, координація, контроль, мотивація та інші.

Таким чином у публічному адмініструванні реєстрація займає важливе місце в організаційному та правовому сенсі. Як правову категорію реєстрацію можна виділити як самостійний правовий інститут у галузі адміністративного права. Своєю сутністю реєстрація передбачає необхідність фіксації фактів, явищ, відомостей чи певних матеріальних об'єктів, яка визначена нормативно-правовими актами України. При цьому нормами адміністративного права визначається відповідний суб'єкт владних повноважень, якому надано право державної реєстрації в межах встановлених функцій, а також закріплюється процесуальна регламентація реєстраційних дій; обов'язковість здійснення реєстраційних дій; настання юридичних наслідків за невиконання вимог держави щодо здійснення реєстраційних дій; наявність відповідного державного реєстру.

Водночас, у Великій юридичній енциклопедії визначено, що державна реєстрація – це письмовий запис або фіксація іншим чином фактів, явищ, відомостей чи певних матеріальних об'єктів з метою їх державного обліку та контролю, засвідчення дійсності і надання їм законного (легітимного) статусу [3, С.992]. Таким чином, автори виділяють більше уваги на організаційну сторону управлінської діяльності та наголошують на перевазі проведенню організаційних заходів, направлених на здійснення публічного адміністрування (управління).

Висновки. Вищевикладене дає можливість сформулювати певні висновки щодо наукового розуміння державної реєстрації в публічному адмініструванні.

У загальнонауковому розумінні реєстрація – це механізм внесення інформації у певний реєстр з метою ведення обліку та надання йому законної чинності (легітимності).

З одного боку, реєстрація як правова категорія є насамперед правовим інститутом адміністративного права; здійснюється суб'єктами публічної адміністрації в межах правової форми діяльності, необхідної для фіксації фактів, явищ, відомостей чи

певних матеріальних об'єктів шляхом офіційного внесення інформації до певного державного реєстру з обов'язковістю дотримання захисту персональних даних.

З іншої сторони, державна реєстрація виступає функцією адміністративної діяльності публічної адміністрації, що здійснюється шляхом здійснення певних організаційних заходів. Отже, публічне адміністрування у сфері державної реєстрації в Україні – це адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації із внесення вагомої для держави і суспільства інформації у певний державний реєстр з метою обліку та надання йому законної чинності (легітимності), що здійснюється на основі реалізації норм адміністративного права в процесі здійснення виконавчо-розпорядчої (управлінської) та контрольної діяльності.

Література:

1. Wilson Woodrow/ the study of Administration/ Political Science Quarterly 2.June 1887.

2. Про затвердження порядку здійснення контролю у сфері державної реєстрації : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.12.2016 № 990. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249617674>

3. Великий енциклопедичний юридичний словник / за редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. – К. : ТОВ «Вид-во «Юридична думка», 2007. – 992 с.

Немикін М.С.,

курсант 2-го курсу ННІ № 3 НАВС,

Савранчук Л.Л.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ТА ДИСЦИПЛІНИ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ

Звернення громадян є найважливішим способом забезпечення законності та дисципліни в публічному адмініструванні та знаходить своє відображення у вигляді юридично оформленої вимоги громадянина або групи громадян до публічної влади.

Право на звернення є важливим конституційно-правовим засобом захисту та однією з гарантій дотримання прав і свобод громадян та полягає у можливості відстоювання своїх прав і законних інтересів, відновлення їх у разі порушення, участі в управлінні державними та суспільними справами та можливістю впливу на поліпшення роботи органів публічної адміністрації.

Отже, звернення громадян до органів публічної адміністрації мають важливе значення у забезпеченні постійного зв'язку між державою та громадянином, у вирішенні життєво важливих проблем окремої людини і суспільства в цілому, реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина в процесі побудови демократичної, соціальної, правової держави.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 р. [1] зверненням громадян це викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги.

Звернення адресуються органам або посадовим особам, до повноважень яких належить вирішення порушених питань і повинно містити прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина, суть порушеного питання, зауваження, пропозиції, заяви чи скарги, прохання чи вимоги і підписано заявником (заявниками) із зазначенням дати. Воно може бути усним (викладеним громадянином і записаним посадовою особою на особистому прийомі) чи письмовим, надісланим поштою або переданим громадянином. Оформлене без дотримання цих вимог звернення повертається заявникові з відповідними роз'ясненнями не пізніше як через десять днів від дня його надходження [2, с. 35].

Громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів, та скаргою про їх порушення.

Звернення адресуються тим органам державної влади та місцевого самоврядування, підприємствам, установам, організаціям незалежно від форм власності, об'єднанням громадян або посадовим особам, до повноважень яких належить вирішення порушених у зверненнях питань [3, с. 125].

Отже, захищаючи свої законні права та свободи, громадяни звертають увагу компетентних органів на порушення законодавства, і таким чином захищають існуючі в державі та суспільстві правовідносини.

Для кожного виду звернень встановлено особистий порядок розгляду і форми реагування. Так, розгляд пропозицій (зауважень) є обов'язковим. Органи, що їх розглянули, повинні повідомити громадянина про результати розгляду. Що стосується заяв (клопотань), то їх адресати зобов'язані: а) об'єктивно і вчасно розглядати їх; б) перевіряти викладені в них факти; в) приймати рішення відповідно до чинного законодавства; г) забезпечувати їх виконання; д) повідомляти громадян про наслідки їх розгляду [4, с. 20].

Відповідь за результатами розгляду заяв (клопотань) в обов'язковому порядку дається тим органом, який отримав ці заяви і до компетенції якого входить вирішення порушених у заявах (клопотаннях) питань, за підписом керівника або особи, яка виконує його обов'язки. Рішення про відмову в задоволенні вимог, викладених у заяві (клопотанні): а) доводиться до відома громадянина в письмовій формі; б) доводиться з посиланням на законодавство; в) доводиться з викладенням мотивів відмови; г) доводиться з роз'ясненнями порядку оскарження прийнятого рішення [5, с. 50].

Таким чином, інститут звернень громадян нерозривно й органічно пов'язаний з формуванням громадянського суспільства, оскільки дає можливість урізноманітнити канали інформації, досягти результату через об'єднуючі людей ідеї, підвищення ролі партій, суспільних рухів, неурядових організацій, профспілок, засобів масової інформації. Разом з цим інститут звернень громадян може розглядатися як єдина форма участі громадськості у соціально-економічних, політичних процесах.

Отже, звернення як юридичний інститут є одним із засобів захисту прав громадян, що дає змогу запобігати порушенням, зловживанням, негативним впливам, своєчасно усувати дестабілізуючі наслідки; є ефективним засобом комунікації між державою і громадянами, що слугує дійовим каналом впливу, за допомогою якого громадяни можуть у той чи інший спосіб впливати на рішення органів публічної адміністрації та брати активну участь у процесі їх прийняття й реалізації.

Література:

1. Про звернення громадян: Закон України від 02 жовт. 1996 р. // ВВР України, 1996. № 47. Ст. 256.
2. Котляревська Г. Методичні питання класифікації звернень громадян до органів влади. Юридична Україна. 2010. № 5. С. 34-39.
3. Загуменник В. І., Проценко В. В. Державне управління та виконавча влада в Україні: навч. посіб. Київ. Поліграфіст. 2015. 295 с.
4. Романова Н. Конституційні права громадянина на звернення та інформацію. Фінансовий контроль. 2013. № 7. С. 20-21.
5. Стрельников А. Робота зі зверненнями громадян. Секретарь-референт. 2010. № 5. С. 50-54.

Ніжнік Е.В.,

курсант 2-го курсу ННІ № 3 НАВС,

Савранчук Л.Л.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Громадський контроль є головною функцією громадянського суспільства та здійснюється громадськими організаціями і окремими громадянами, що однією з головних ознак громадянського суспільства та демократичної держави в цілому. Народ країни, який виступає в Україні джерелом влади, є головним «владним органом». Тобто, виходячи з цього, можна стверджувати, що народ, тобто громадяни України, має право здійснювати управління державними справами на всіх рівнях безпосередньо або ж через своїх представників [1, с. 198].

З прийняттям закону України «Про Національну поліцію» громадський контроль за діяльністю Національної поліції України, вперше, отримав чітке законодавче врегулювання. Аналізуючи зміст вищезазначеного закону, можна дійти висновку, що законодавець при розробці проекту закону розумів громадський контроль як можливість отримання звіту про діяльність підрозділу поліції, можливість висунення резолюції недовіри керівнику територіального підрозділу поліції, а також різні форми взаємодії

поліції і населення [1, с. 196]. Отже, закон не дає чіткого тлумачення поняття громадського контролю, та ще й ототожнює поняття контролю та взаємодії з населенням.

На нашу думку, громадський контроль за діяльністю органів Національної поліції повинен передбачати комплекс заходів (моніторинг та експертизу), спрямований на отримання об'єктивної інформації про діяльність органів поліції як громадськими організаціями, так і окремими громадянами.

Відповідно до ст. 86 Закону України «Про Національну поліцію» визначає, що з метою інформування громадськості про діяльність поліції керівник поліції та керівники територіальних органів поліції раз на рік готують та опубліковують на офіційних веб-порталах органів поліції звіт про діяльність поліції [2]. З огляду на зміст зазначеної статті, варто зазначити, що в даному випадку про здійснення контрольних функцій не йдеться зовсім. Отримання інформації від органів державної влади, органів місцевого самоврядування можливе і відповідно до інших законів України. Такими законами є закони України «Про звернення громадян» [3], «Про доступ до публічної інформації» [4] тощо.

Отже, додаткове закріплення в Законі України «Про Національну поліцію» норми стосовно можливості отримання інформації від органів та підрозділів поліції не є важливим. Нагальним питанням є потреба у законодавчій регламентації самого процесу отримання інформаційних звітів від керівництва поліцейських підрозділів. На жаль, на сьогоднішній день, формальні відповіді на запити та номінальні звіти не відповідають вимогам здійснення громадського контролю за діяльністю поліції.

Об'єктивною інформацією, яка відкрито доступна для населення, можна назвати тільки ту, яка відображає реальну картину дійсності, незалежно від чиєїсь особистої думки чи оцінки. В поліції до такої інформації можна віднести дані про стан злочинності, кількість розкритих та нерозкритих злочинів, кількість зареєстрованих звернень громадян та кількість офіційно прийнятих рішень стосовно реагування на такі звернення [1, с. 200]. Таким чином, на сьогоднішній день, більшість звітів діяльності органів Національної поліції та оприлюдненої інформації залишається суб'єктивними. Так, суб'єктами такого контролю можуть бути і пересічні громадяни, і громадські організації.

Відмітимо, що існує достатньо розповсюджена форма контролю громадян за діяльністю поліції – оприлюднення інформації про

незаконні дії в мережі Інтернет, шляхом завантаження відеоматеріалів з незаконними діями поліцейських. Таку інформацію не можна вважати повністю достовірною, але як ефективний та дієвий метод підвищення довіри населення до діяльності поліції пропонується створення окремого Інтернет-ресурсу, в якому громадяни зможуть завантажувати відеоматеріали з порушенням. Цей ресурс повинен постійно аналізуватися службами моніторингу в підрозділах поліції, і на основі отриманої інформації корегувати методи та способи впливу на працівників підрозділу [1, с. 201]. Таким чином, можна визначити поняття *«громадського контролю за діяльністю поліції»* як комплекс заходів, які здійснюються громадянською (органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, громадянами), що спрямовані на збирання, накопичення та аналіз інформації про діяльність працівників поліції.

Отже, контроль є основою законності та дисципліни всіх державних структур, в тому числі і органів Національної поліції, та, в часи зміни влади, необхідно максимально акцентувати увагу на важливості контролю з боку громадянського суспільства здійснюючи удосконалення його правової регламентації.

Література:

1. Ключко А.М. Громадський контроль за діяльністю поліції в Україні. Вісник НУЦЗУ. Серія: Державне управління. Вип. 1(6), 2017. С. 194-201.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Урядовий кур'єр. 2015. № 146.
3. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 47. Ст. 256.
4. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939- VI. Офіційний вісник України. 2011. № 10. Ст. 446.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Олейко А.М.,
студент 5 курсу, групи 4-КА ННІЗДН НАВС,
Співак М.В.,

д.п.н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

Одним із найважливіших кроків на шляху до євроінтеграції та впровадження загальноєвропейських стандартів прав людини є реалізація конституційних змін, спрямованих на удосконалення нормативно - правових основ функціонування механізму держави, тобто становлення демократичної держави, в якій пануватиме верховенство права, а тому і здійснення реформування правоохоронних органів, оскільки перешкодою у розбудові демократичної та правової держави в Україні є, відверто, низький рівень професіоналізму службових осіб, які виконують функції держави [4].

Одночасно, в процесі реформування правоохоронної системи, міжнародні правозахисні організації вимагають від держави захищати права, свободи і законні інтереси громадян, сприяти їх відновленню у випадку порушення, адже права людини є непорушними і не можуть бути обмежені ні за яких умов, а лише спеціально уповноваженими на те органами держави та лише у випадку відповідності до закону [5, с.106].

Для реалізації конституційно закріплених прав та свобод людини, кожна держава повинна мати налагоджений соціально-правовий механізм забезпечення прав і свобод людини – систему засобів і чинників, що забезпечують необхідні умови поваги до всіх основних прав і свобод людини, які є похідними від її гідності. Разом з тим, можна виділити завдання механізму соціально-юридичного забезпечення прав людини – це охорона, захист, відновлення порушених прав, а також формування загальної і правової культури населення, а у разі порушення прав особи без їх відновлення, а також юридичної відповідальності з боку правопорушника, правові гарантії механізму захисту прав людини не можуть вважатися такими, що повністю здійснилися.

Повага до демократичних принципів, прав людини та основоположних свобод, як визначено в Гельсінському заключному акті Ради безпеки та співробітництва в Європі, Паризькій хартії для нової Європи та в інших відповідних документах щодо захисту прав людини, а також повага до принципу верховенства права повинні стати фундаментом зовнішньої та внутрішньої політики нашої держави.

На працівників правоохоронних органів покладається обов'язок охороняти та захищати права людини, незалежно від її походження, майнового та іншого стану, расової та національної належності, громадянства, віку, статі, мови та освіти, ставлення до релігії, політичних та інших переконань. Цей обов'язок закріплюється Конституцією України (ст.3), законами та підзаконними нормативно правовими актами, що становлять правову основу діяльності працівників правоохоронних органів, до яких відноситься Національна поліція України, яка у своїй діяльності керується принципами верховенства права, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства та безперервності [1].

Правоохоронну діяльність в різних формах та різних за обсягом пропорціях здійснюють органи виконавчої, законодавчої та судової влади. Відповідно до Конституції України до системи забезпечення конституційних прав і свобод людини і громадянина належать фактично всі органи державної влади: Верховна Рада України (ст.85, 92); Президент України (ст.106,107); Уповноважений Верховної Ради України з Прав людини (п.17 ст.85); Кабінет Міністрів України, Центральні та місцеві органи виконавчої влади (ст.113-116); Конституційний Суд України (ст. 147-150); Органи Прокуратури (ст. 121-123); Органи правосуддя (ст. 124-129).

Проте для одних правоохоронна діяльність є лише однією з багатьох видів діяльності(наприклад для ВРУ та Президента України), тоді як інші(ОВС, СБУ,Прокуратура) – саме з цією метою і створюються і називаються правоохоронними органами.

Загалом, права і свободи людини – це формально-визначені, юридично гарантовані можливості користуватися соціальними благами, офіційна міра можливості поведінки людини в державно-організованому суспільстві. В основі поваги до прав людини лежать основи конституціоналізму, тобто влада діє на підставі закону і в межах закону, а також правової, соціальної і демократичної держави, які забезпечують втілення поваги, гідності і захисту прав кожного члена суспільства.

У нашій державі, на превеликий жаль, відсутня справжня повага до людини, її прав та свобод. Тому, забезпечення належного дотримання прав і свобод людини у правоохоронній діяльності – проблема, ще поки не вирішена остаточно у нашій державі.

Поліція в Україні має діяти виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами

України, а вказані вище обмеження щодо прав і свобод громадян виступають в якості необхідних умов діяльності поліції саме для збереження дотримання прав і свобод людини і відповідно несуть загрозу їх обмеження з боку поліцейських.

З точки зору провідних вчених-конституціоналістів форми обмеження прав і свобод в державі можуть бути різними: заборона на певний варіант реалізації права чи свободи, тобто встановлення поведінки(відносна заборона); заборона на реалізацію права в цілому(абсолютна заборона); втручання(втручання) в право(свободу) уповноважених державних органів(характеризується активними діями державних органів і пасивною поведінкою особистості); обов'язок; відповідальність [5,с. 107].

Тому для забезпечення прав та свобод людини в діяльності Національної поліції повинен бути присутній адміністративно-правовий механізм забезпечення цих прав.

Зокрема, в Академічному тлумачному словнику української мови під «механізмом» розуміється внутрішня будова, система чогонебудь; сукупність даних процесів, з яких складається певне явище [9, ст. 695].

Слід погодитись із тим, що осмислення слова «механізм» передбачає :

1. складність його внутрішньої будови;
2. системність, узгодженість, організацію його елементів (компонентів);
3. здатність до динаміки, визначеного цілеспрямованого функціонування;
4. його схильність до самоорганізації або зовнішнього управління.

Необхідно звернути увагу на розмежування таких категорій, як «механізм правового регулювання» та «механізм реалізації захисту прав громадян», якщо ми ведемо мову саме про захист прав людини в діяльності Національної поліції України.

Адміністративно-правовий механізм забезпечення прав і свобод громадян являє собою спосіб організації відповідної поліцейської діяльності, а також наділення уповноважених представників правоохоронного органу необхідним обсягом прав і обов'язків.

Адміністративно-правове забезпечення прав громадян діяльності органів Національної поліції маємо розглядати, як здійснюване державою впорядкування за допомогою адміністративно-правових норм у сукупності із адміністративно-правовими засобами суспільних

відносин з метою юридичного закріплення, охорони, реалізації і розвитку права громадян. Адміністративно-правове забезпечення прав громадян знаходить своє практичне значення у функціонуванні адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян.

В адміністративно-правовій літературі механізм адміністративно-правового регулювання визначають як сукупність адміністративно-правових засобів за допомогою яких здійснюється вплив на відносини, що виникають при здійсненні виконавчих функцій держави [6, с. 68]; сукупність правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин [7, с. 64]. До адміністративно-правових засобів науковці, зазвичай, відносять: норми права, правові відносини, акти реалізації прав та обов'язків, іноді акти тлумачення норм адміністративного права.

Отже, адміністративно-правовий механізм забезпечення прав і свобод громадян – це система адміністративно-правових засобів, що спрямовані на врегулювання суспільних відносин, що існують у партнерській взаємодії органів Національної поліції і громадян.

Можна зазначити, що адміністративно-правовий механізм за змістом значно ширший, ніж механізм адміністративно-правового регулювання. Загалом, механізм державно-правового забезпечення прав і свобод особистості є комплексом окремих механізмів, які складають певну систему: механізм правового регулювання суспільних відносин; механізм дії права, що включає механізм реалізації, охорони та захисту прав і свобод громадян, гарантії забезпечення діяльності даного механізму, юридичної відповідальності.

Слід зауважити, що відповідно до ч.2 ст.29 Загальної Декларації прав людини під час здійснення своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлено законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві. Взагалі, обмеження прав і свобод людини допускається виключно для виконання завдань поліції в рамках застосування поліцейського заходу [8].

Відповідно до ст.29 ЗУ «Про Національну поліцію», поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до Закону про

Забезпечення, використання покладених на поліцію повноважень. Водночас, поліцейський захід повинен бути законним, необхідним, пропорційним і ефективним, а також важливо, що здійснення заходів, що обмежують права і свободи людини має бути негайно припинені, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування [3].

Разом з тим, у ст.30 ЗУ «Про Національну поліцію», зазначено, що поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходи реагування на правопорушення, які визначені в КУпАП – заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення [3].

Отже, виходячи з вищезазначеного, ми дійшли висновку, що права та свободи людини виходять із притаманної будь-якій людині людської гідності. Згідно із ст.1 Загальної Декларації з прав людини – «всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах. Вони наділені розумом, совістю і повинні діяти у відношенні один до одного в дусі братерства», а також відповідно ст.3 Конституції України – «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю», а також відповідно ст. 21-22 Конституції України права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними, вони не є вичерпними.

У підсумку важливо сформулювати, що саме правоохоронним органам, зокрема Національній поліції України в державі належить особлива роль реалізації функціонування адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод людини і громадянина, тому сьогодення вимагає від працівників органів поліції високого морального і культурного рівня, належного освітнього рівня, досконалого знання не тільки НПА та їх правильного застосування, а й міжнародно-правових документів, що стосується діяльності правоохоронних органів і забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Література:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30, ст. 141 (зі змінами № 2680-VIII від 07.02.2019, ВВР, 2019, № 9, ст.50).
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Відомості Верховної Ради Української РСР 1984, додаток до № 51,

ст.1122 (поточна редакція - Редакція від 22.08.2019, підстава - 2612-VIII).

3. Про Національну поліцію України. Закон України, Відомості Верховної Ради, 2015, № 40-41, ст.379.

4. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності: навч. Посібник / Кол. Авт.; за ред. д.ю.н., доц. В.О. Боняк. – Дніпро: Дніпроп. Держ. Ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017,- 224 с

5. Комзюк М.А. Обмеження особистості свободи громадян за адміністративним правом // Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності ОВС України: зб. Матеріалів наук.-практ. Конф. (м. Харків, 15 квітня 2015 р.) / МВС України, Харків. Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2015.с. 106-112.

6. Адміністративне право України: основні поняття: навчальний посібник./ за заг. Ред.. І.П.Голосніченка, Київ, 2005.232с.

7. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: навч. Пос. Київ: Атіка, 2008. 624 с.

8. Загальна Декларація Прав Людини. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

9. Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – URL: <http://sum.in.ua/>

Папулов Б.Є.,

курсант 201 н/г ННІ №2 НАВС.

Муратова Д.Б.,

к.ю.н., ст. викладач кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ОСОБЛИВОСТІ МІЛІТАРИЗОВАНОЇ СЛУЖБИ ЯК ВИДУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Слід розпочати з визначення поняття державної служби так як мілітаризована служба є видом державної служби.

Державна служба може бути розглянута в декількох аспектах:

- соціальному, тобто державна служба як соціальна категорія — це професійне здійснення за дорученням держави громадсько-корисної діяльності особами, які обіймають посади в державних організаціях;

- політичному — як діяльність з реалізації державної політики, досягнення відпрацьованих усіма політичними силами державно-політичних цілей і завдань у суспільстві і державі;

- соціологічному — це практична реалізація функцій держави, компетенції державних органів;

- правовому — юридичне встановлення державно-службових відносин, при реалізації яких і досягається практичне виконання посадових обов'язків, повноважень службовців і компетенції державних органів.

Щодо поняття державної служби в Україні необхідно зазначити, що відповідно до ст. 1 Закону України «Про державну службу» під нею необхідно розуміти публічну, професійну, політично неупереджену діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави.

Разом з тим необхідно зазначити, що в теорії адміністративного права існує набагато більше визначень ніж їх пропонує український законодавець.

До ознак державної служби можна зарахувати такі :

Є різновидом державної, суспільно-корисної діяльності; — здійснюється на професійній основі особами, які обіймають посади в державних органах;

Спрямована на практичне виконання завдань та функцій держави;

За виконану роботу державні службовці отримують заробітну плату.

Державна служба здійснюється на професійній основі. Такий порядок обумовлюється необхідністю забезпечення неперервної, компетентної діяльності державних організацій. Правовий інститут державної служби складають норми конституційного, трудового, цивільного, фінансового та інших галузей права. Вони регламентують правовий статус державних службовців, у тому числі й порядок проходження державної служби, види заохочень і відповідальності службовців, обмеження, пов'язані з прийняттям і проходженням державної служби, підстави припинення державної служби. Адміністративно-правові норми, які регламентують питання державної служби, складають частину цього інституту і є самостійним інститутом адміністративного права.

Також визначають адміністративно-правовий статус державних службовців системи публічного управління відповідно до Закону України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р. [1] Виходячи з принципу поділу влад, вирізняється державна служба в органах

законодавчої, виконавчої та судової влади. Залежно від специфіки сфер державної діяльності до державної служби належать державні службовці, що працюють в апараті органів прокуратури, судів, дипломатичної служби, митного контролю, Служби безпеки, внутрішніх справ і т. д.

Виходячи з цього ми можемо перейти до відомого поділу державної служби на цивільну та мілітаризовану.

Мілітаризована служба характеризується особливим призначенням і завданнями, спеціальним порядком формування і проходження служби, спеціальними вимогами щодо професійної підготовки.

Особливими характеристиками мілітаризованої служби є:

Здійснення охоронної функції, що полягає в охороні і захисті законності та правопорядку, територіальної цілісності та безпеки держави, захисті життя і здоров'я громадян;

Можливість застосування примусу (легальне застосування насильства); наявність чіткої системи субординації, суворої ієрархії особового складу, обов'язковості наказів.

Крім того, при прийнятті на мілітаризовану службу, як правило, визначено жорсткіші вимоги щодо: віку, стану здоров'я, фізичної підготовки тощо. Також службовці мілітаризованої служби мають спеціальні зовнішні атрибути (форму одягу, зовнішні відзнаки), їм присвоюють спеціальні звання.

В Україні до мілітаризованої служби відносять військову державну службу - у Збройних Силах України, Службі безпеки України та правоохоронну (воєнізовану) державну службу - в органах внутрішніх справ (Національній поліції), державній прикордонній службі тощо.

Саме на мілітаризовану службу покладається виконання широкого спектру функцій держави, пов'язаних із забезпеченням дуже важливих складових елементів національної безпеки. Зокрема, передусім йдеться про воєнну безпеку, державну, правову, інформаційну та деякі інші. Разом із тим від ефективного забезпечення названих видів безпеки буде залежати рівень забезпеченості всіх інших складових національної безпеки, у тому числі й таких, як екологічна, економічна, продовольча.

Наведене дає змогу стверджувати про важливість та пріоритетність ефективного функціонування такої складової інституту державної служби, як мілітаризована служба. У цьому контексті слід зазначити, що забезпечення належної організації та функціонування мілітаризованої служби передбачає вжиття цілого

комплексу заходів різної спрямованості як з боку держави, так і суспільства, у тому числі й у сфері забезпечення правового статусу тих суб'єктів, що проходять названий вид служби. Для того, щоб чітко визначитися з особливостями розуміння мілітаризованої служби як виду державної служби, слід проаналізувати основні доктринальні підходи як до державної мілітаризованої служби, так і до правового статусу осіб, що її проходять.

Грунтуючись на загальних підходах до поняття державної служби, можна дати характеристику такого її виду, як служба мілітаризована. Так, до ознак мілітаризованої державної служби можна віднести такі. По-перше, мілітаризована державна служба обумовлена необхідністю виконання державою особливих охоронних завдань. По-друге, змістовним елементом мілітаризованої державної служби є як можливість, так і реальне застосування примусу. По-третє, мілітаризована державна служба здійснюється зі зброєю в руках, «озброєними групами людей». По-четверте, вступ на мілітаризовану державну службу обумовлений низкою спеціальних вимог до того, хто на неї вступає, – віком, станом здоров'я, фізичною підготовкою, моральними якостями. По-п'яте, мілітаризована державна служба ґрунтується на найбільш авторитарному варіанті відносин влади і підпорядкування, суворій ієрархії керівного та підпорядкованого особового складу. По-шосте, службовці мілітаризованої державної служби мають специфічний правовий статус, спеціальні пільги, притягуються до відповідальності в особливому порядку, насамперед – до адміністративної і матеріальної юридичної відповідальності

Слід зазначити, що особливості мілітаризованої служби, зафіксовані у доктринальних джерелах, повинні знаходити своє відбиття і в легальних дефініціях. Проте у чинному законодавстві така специфіка майже не висвітлена. Так, у ч. 1 ст. 59 Закону України «Про Національну поліцію» надано визначення служби у національній поліції: служба в поліції є державною службою особливого характеру, яка є професійною діяльністю поліцейських з виконання покладених на поліцію повноважень. У ч. 2 цієї статті йдеться про те, що час проходження служби в поліції зараховується до страхового стажу, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби.

Отже ми можемо вважати, що у визначенні служби у національній поліції не повною мірою висвітлено особливості мілітаризованої служби і не вказано про специфіку статусу осіб, що її проходять, лише

зазначається, що така служба є державною й має особливий характер, а про те, в чому полягає такий характер, не сказано.

Стосовно цього більш вдалим є визначення такого різновиду мілітаризованої служби, як військова служба, що надано у ч. 1 ст. 2 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу». Зокрема, у цьому нормативно-правовому приписі вказується, що військова служба є державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України, іноземців та осіб без громадянства, пов'язаній із обороною України, її незалежності та територіальної цілісності. Час проходження військової служби зараховується громадянам України до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби.

У цьому визначенні до тих характеристик мілітаризованої служби, що було наведено у Законі України «Про Національну поліцію» (ст. 59), додається вказівка про те, що особи, які її проходять, повинні бути придатними до такої служби за станом здоров'я та віком. Крім того, у цьому визначенні більш чітко вказуються завдання, що постають як перед такою службою, так і особами, які її проходять. Проте такі вказівки можна було б закріпити й у ст. 59 Закону України «Про Національну поліцію»[2], оскільки до стану здоров'я та віку поліцейських у Законі також висунуто відповідні вимоги.

Отже, на підставі викладеного можна стверджувати про наявність суттєвої специфіки мілітаризованої служби. Водночас остання, хоч і є різновидом державної служби, але має відмінні особливості, які, зокрема, безпосередньо пов'язані зі специфікою адміністративно-правового статусу осіб, що її проходять. З огляду на це при визначенні мілітаризованої служби як виду державної служби слід ґрунтуватися на розумінні специфіки правового статусу осіб, що проходять мілітаризовану службу.

Виходячи з цього, адміністративно-правовий статус осіб, що проходять мілітаризовану службу, можна визначити як урегульовану нормами адміністративного права сукупність прав, свобод, обов'язків та законних інтересів спеціальних службовців, які є придатними до проходження мілітаризованої служби у відповідних підрозділах за станом здоров'я, віком і моральними якостями та здійснюють професійну діяльність, спрямовану на виконання важливих конституційно значущих оборонних, охоронних та захисних завдань і функцій держави з можливістю застосування примусу, при реалізації яких обов'язковим елементом є наявність жорстких субординаційних

адміністративно-правових відносин із суб'єктами публічно-правового адміністрування.

З огляду на викладене, а також беручи до уваги наведені законодавчі та доктринальні положення, можна дати таке визначення мілітаризованій службі. Мілітаризована служба є державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я, віком і моральними якостями спеціальних суб'єктів – службовців, пов'язаній із виконанням важливих конституційно значущих оборонних, охоронних та захисних завдань та функцій держави з можливістю застосування примусу.

Література:

1. Закон « Про державну службу» від 10 грудня 2015 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст.43).

2. Закон України «Про Національну поліцію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

Рибак О.О.,

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРКИ НА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ

Національне антикорупційне бюро України (далі – Національне бюро) новостворений державний правоохоронний орган, на який відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» [3] (далі – Закон) покладено попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових. Водночас з метою постійного контролю атмосфери дотримання вимог антикорупційного законодавства України, стандартів поведінки, рівня належного виконання службових обов'язків працівниками Національного бюро у його складі функціонує Управління внутрішнього контролю.

Так, п. 3 ч. 2 ст. 27 Закону [3] Управління внутрішнього контролю Національного бюро має, зокрема обов'язок проведення перевірок працівників Національного бюро на доброчесність.

Всього за час функціонування Управлінням внутрішнього контролю проведено 51 перевірка на доброчесність працівників Національного бюро, при цьому 2 з них виявились з негативним результатом (4% від загальної кількості проведених перевірок) [1].

Наведена статистика вказує на необхідність вдосконалення підстав та порядку проведення перевірки на доброчесність Управлінням внутрішнього контролю Національного бюро.

Підстави та порядок проведення перевірки на доброчесність працівників Національного бюро врегульовано у р. VII Положення про Управління внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України, затвердженого наказом Директора Національного бюро від 11.05.2018 № 98 [2].

Перевірка на доброчесність здійснюється Управлінням шляхом збирання та обробки даних про працівника Національного бюро, які можуть свідчити про його моральні, ділові та професійні якості, зобов'язання, що можуть тією чи іншою мірою впливати на виконання ним посадових обов'язків, об'єктивності та неупередженості під час прийняття рішень, а також шляхом моделювання ситуацій, у яких можлива недоброчесна поведінка працівника Національного бюро (далі – моделювання ситуації).

Моделювання ситуації здійснюється з дозволу Керівника Управління внутрішнього контролю на підставі службової записки працівника Управління, який отримав інформацію, що свідчить про можливість недоброчесної поведінки працівника Національного бюро.

Під час моделювання ситуацій допускається використання працівниками Управління внутрішнього контролю спеціальних речей і документів, у тому числі спеціально виготовлених, залучення Управлінням працівників підрозділів Національного бюро та добровільної допомоги інших осіб.

За результатами перевірки на доброчесність готується доповідна записка на ім'я Директора Національного бюро, в якій відображаються зміст проведених заходів, їх результати та пропозиції Управління.

Негативні результати перевірки на доброчесність можуть бути підставою для проведення службового розслідування та притягнення працівника Національного бюро до дисциплінарної відповідальності.

Моделювання ситуацій з метою притягнення працівника Національного бюро до кримінальної або адміністративної відповідальності заборонено. Результати моделювання ситуацій не можуть бути підставами для початку кримінального провадження та провадження у справі про адміністративне правопорушення, доказами під час проведення досудового розслідування та у суді.

Отже, підставою для проведення перевірки на доброчесність конкретного працівника Національного бюро є службова записка працівника Управління внутрішнього контролю, який отримав інформацію, що свідчить про можливість недоброчесної поведінки працівника Національного бюро. З огляду на вказане Управління проводить виключно цільові, а не випадкові перевірки на доброчесність, здійснення яких вимагає належного обґрунтування. Водночас слід зазначити, що вказане формулювання не виключає сваволі з боку працівників Управління внутрішнього контролю, які керуючись неприязними відносинами з певними працівниками Національного бюро, які могли скластися під час виконання інших службових обов'язків вказують завідомо неправдиву інформацію про можливість недоброчесної поведінки конкретного працівника.

З огляду на викладене доречним є, на нашу думку, підставою для проведення перевірки на доброчесність працівників Національного бюро визначити інформацію про можливість недоброчесної поведінки конкретного працівника Національного бюро, що надійшла до Управління телефоном, поштовим зв'язком, на електронну адресу, встановлена працівником Управління у ході службового розслідування, здійснення досудового розслідування чи у ході оперативно-розшукової діяльності та оформлена відповідною службовою запискою з підтверджуючими документами.

Крім того, викликає суттєві зауваження процедура проведення перевірки на доброчесність. Так, замість проведення перевірки на доброчесність виключно шляхом моделювання ситуацій, у яких можлива недоброчесна поведінка працівника Національного бюро, вказаним нормативним документом пропонується альтернатива – шляхом збирання та обробки різноманітних даних про працівника Національного бюро, тоді як на нашу думку, це має бути підготовча стадія до проведення перевірки на доброчесність.

Література:

1. Звіти про роботу Національного антикорупційного бюро за 2015-2018 роки. URL: <https://nabu.gov.ua/reports> (дата звернення: 18.06.2019).

2. Положення про Управління внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України: наказ Директора Національного антикорупційного бюро України № 98 від 11.05.2018. URL: <https://nabu.gov.ua/nakaz-pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-upravlinnya-vnutrishnogo-kontrolyu-nacionalnogo> (дата звернення: 18.06.2019).

3. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України № 1698-VII від 14.10.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.

Солодчук І.М.,
слухач 5-В курсу ННІЗДН НАВС

ФОРМИ ДОБРОВІЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

На сьогоднішній день в Україні триває процес демократичних реформ, центральне місце серед яких займає процес реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади на засадах децентралізації, який передбачає наділення представницьких органів територіальних громад більшим обсягом повноважень щодо управління місцевими справами. Ухвалення Кабінетом Міністрів України у квітні 2014 р. Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні стало новим поштовхом для подальшої децентралізації публічного управління шляхом визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

З метою реалізації зазначеного Верховна Рада України прийняла два закони: «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та «Про співробітництво територіальних громад». Таким чином, законодавець пропонує два варіанти забезпечення конституційного права територіальних громад на об'єднання своїх ресурсів для вирішення питань місцевого значення – добровільне об'єднання територіальних громад або їх співробітництво на договірній основі, що в перспективі дозволить створити муніципалітети з потужними фінансово-економічними ресурсами.

Починаючи з 2014 року активно відбувається об'єднання територіальних громад. Так, станом на 01 жовтня 2018 року в Україні їх загальна кількість становить 648. Основним чинником, що наштовхує громади до об'єднання є отримання більшого фінансування від держави на розвиток своїх територій в межах бюджетної децентралізації. Проте, не слід забувати про так і не вирішені проблеми, що може поставити під сумнів отримані результати.

Так, найбільш нагальною проблемою є не прийняття, на сьогоднішній день, проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) 2015 р., який має бути головною опорою здійснюваної реформи. Правовою основою добровільного об'єднання громадян виступає лише спеціальний закон – ЗУ «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Недоліки містить і процедура добровільного об'єднання територіальних громад, зокрема, громадське обговорення, яке є однієї з важливих стадій у процесі вивчення та розгляду пропозиції щодо утворення об'єднаної територіальної громади. Імперативною вимогою Закону є проведення такого обговорення протягом 30 днів з дня надходження пропозиції, її документально оформленої реєстрації та взяття на контроль її належного розгляду відповідно до вимог Закону. Проте, як показує практика, одним з основних приводів звернень до суду є порушення під час проведення таких громадських обговорень, а саме не прийняття рішення про затвердження Порядку проведення громадського обговорення пропозицій щодо добровільного об'єднання територіальних громад. Закон також передбачає можливість підтримки добровільного об'єднання територіальних громад на місцевому референдумі, але відсутність законодавства про місцевий референдум може поставити під сумнів легітимність прийнятих в майбутньому рішень про об'єднання, адже думка громадян в цьому випадку є обов'язковою.

Прийняття Закону України «Про співробітництво територіальних громад» (далі – Закон), конкретизувавши форми співробітництва (делегування виконання завдань, утворення спільного комунального підприємства та спільного органу управління), надав потужний імпульс для розвитку такої форми співпраці. Попри те, що співробітництво громад може покращити якість послуг, вирішити проблеми дефіциту фінансових, матеріальних та людських ресурсів, воно містить ряд недоліків. Так, стаття 5 Закону регламентує стадію ініціювання співробітництва. Ініціаторами можуть бути сільський, селищний, міський голова, депутати відповідної ради та члени територіальної громади в порядку місцевої ініціативи. Проте, в законі не передбачено процедуру погодження такого ініціювання з боку територіальних громад в інтересах якої мають діяти її представницькі органи. Це означає, що думка членів громади на стадії ініціювання співпраці не враховується, за винятком, якщо вони не виступають його ініціатором.

Недостатньо врегульованим є надання висновку виконавчими органами місцевої ради, на підставі якого місцева рада приймає рішення про надання згоди на організацію співробітництва. Так, відповідно до ч. 3 ст. 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» у сільських радах, що представляють територіальні громади, які налічують до 500 жителів, за рішенням відповідної територіальної громади або сільської ради виконавчий орган ради може не створюватися. У цьому випадку функції виконавчого органу ради (крім розпорядження земельними та природними ресурсами) здійснює сільський голова одноособово. В такому разі, сільський голова може здійснювати значний суб'єктивний вплив на процес прийняття рішення про надання згоди на організацію співпраці місцевою радою, який може суперечити інтересам відповідної територіальної громади. Виникає питання і щодо терміну, упродовж якого виконавчий комітет повинен надати висновок, а місцева рада – рішення про надання згоди на організацію співробітництва чи відмову у наданні такої згоди з моменту отримання відповідного висновку її виконавчого комітету.

Степанова Д.Р.,
студентка групи 101 СПР_БПМС_2019 НАВС

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ІНСТИТУТУ ПРИМИРЕННЯ СТОРІН В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

В основі адміністративно-правового спору лежить конфлікт, який виникає між фізичними та юридичними особами, а з іншого боку, і органами публічної влади. На сьогоднішній день в адміністративному законодавстві присутній такий правовий інститут, як примирення сторін. Але не має ретельного та науково-теоретичного обґрунтування та застосування цього процесуального інституту в Україні. Тому цей правовий інститут потребує дослідження, та навіть знаходження деяких шляхів удосконалення судової системи в цьому напрямі.

Проблему даного інституту досліджували такі вчені, як В. Бевзенко, Д. Проценко, Л. Сало, О. Сидельников, Г. Ткач, Л. Юхтенко. Інститут примирення сторін - це потужний механізм, який може забезпечити реальну дієвість принципу процесуальної економії часу, а також забезпечити економію коштів.

Адміністративне судочинство будується на принципах рівності учасників процесу, змагальності та їх диспозитивності, а також передбачається право сторін на їх примирення, але судова практика показує, що в судах адміністративної юрисдикції рідко застосовується інститут примирення сторін [1].

На кожній стадії та в будь-якій інстанції є встановлені на рівні КАС України норми, за якими суд зобов'язаний надати можливість сторонам примиритися. А саме Ст.190 КАС України передбачає, що сторони можуть повністю або частково врегулювати спір на основі взаємних поступок. Суддя під час проведення попереднього судового засідання (ст.185 КАС України) роз'яснює сторонам можливість щодо примирення, а під час судового розгляду (ст.187 КАС України) лише з'ясує, чи не бажають сторони примиритися. Ст.190 КАС України передбачає, що сторони можуть примиритися протягом усього часу судового розгляду або заявити клопотання про надання їм часу для примирення [2].

У ст. 294 КАС України зазначено про можливість примирення на стадії апеляційного розгляду адміністративної справи. У свою чергу ст. 219 КАС України регулює питання примирення сторін під час

касаційного провадження. Також можливе примирення сторін у процесі виконання судового рішення (ст. 262 КАС України) [1].

Ще одна проблема під час застосування інституту примирення в адміністративних справах зумовлюється насамперед тим, що обов'язковою стороною в спорі є суб'єкт владних повноважень - орган державної влади чи місцевого самоврядування, який через свої повноваження жодним чином не може погодитися на взаємні поступки з другою стороною спору.

На думку, В.М.Бевзенка, примирення між сторонами в адміністративній справі унеможливує здійснення правової оцінки рішень, дій чи фактів бездіяльності суб'єктів владних повноважень, захисту, відновлення чи визнання порушених (оспорюваних) суб'єктивних прав, свобод, законних інтересів публічного характеру. Це сприятиме приховуванню фактів прийняття, а саме вчинення суб'єктом владних повноважень рішень, дій чи бездіяльності, які не відповідають умовам, передбаченим КАС України [1].

Втім не варто виступати за категоричну відмову від застосування інституту примирення сторін в адміністративному судочинстві, а на противагу всьому що було сказано вище потрібно доцільно визначити у КАС України ті категорії справ, де можливо застосувати процедуру примирення. Це мають бути справи, які будуть стосуються індивідуальних адміністративних актів, тобто ті, які поширюються на конкретну особу чи на визначене коло осіб. Якщо говорити про оскарження нормативних адміністративних актів, то справа повинна бути розглянута по суті. Судове рішення має містити в собі обґрунтування законності або незаконності рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень. Також процедура примирення не повинна суперечити публічному інтересу, і в КАС України має бути стаття, у якій будуть чітко передбачені вимоги, яким би мала відповідати угода про примирення. Наразі незрозумілою залишається форма та навіть назва такої угоди. Одні сторони укладають угоди про примирення, а інші мирові угоди.

Варто зазначити, що дієвим інститут примирення сторін буде лише тоді, коли суд дійсно ґрунтовно оцінюватиме умови примирення на предмет законності.

Проаналізувавши судову практику, можна зробити висновок, що ключовим завданням держави у сфері правосуддя є саме проведення дієвої судової реформи, яка забезпечила б належний захист прав і свобод громадян, інтересів юридичних осіб у судовому порядку. Проте розглянувши суди різних інстанцій варто зауважити, що

адміністративні суди відповідально ставляться до обов'язку про перевірку умов примирення на предмет законності [3; 4].

Примирення сторін обов'язково повинно бути компромісним характером, бо в разі відсутності взаємних поступок буде мати місце не примирення, а відмова від позову позивачем чи визнання позову відповідачем. А примирення можливе лише тоді, коли кожна сторона поступається своїм інтересом задля урегулювання спору.

Хотілось би звернути увагу на українсько-канадський проект який має назву «Суддівська освіта - для економічного зростання», у межах якого пілотні суди України та учасники судових процесів уже змогли відчутти позитивні сторони запровадження в суді досудового врегулювання спору за допомогою судді. Щоправда, сторони не дуже часто погоджувалися на експеримент щодо проведення переговорів із досудового врегулювання спору за допомогою судді, і ставилися до нього насторожено. Проте навіть незначний досвід свідчить про корисність такої процедури для створення незалежного й справедливого суду та відновлення довіри суспільства до судочинства [5, с.88].

Варто звернути увагу і на Рекомендації Ради Європи в галузі адміністративного судочинства та адміністративного права. Відповідно до цієї Рекомендації інститут примирення сторін буде дієвим, якщо: передбачати можливість судового контролю під час примирення сторін, передбачити дотримання принципів рівності та безсторонності, передбачити забезпечення сторін у спорі відповідною інформацією про можливість використання процедури примирення, забезпечувати незалежність і безсторонність судді [4].

Проаналізувавши норми КАС України, можна стверджувати, що статті, які регулюють інститут примирення сторін, цілком відповідають Рекомендаціям Ради Європи в галузі адміністративного судочинства та адміністративного права. Доповнюючи все вищесказане, можна зробити висновок, що інститут примирення сторін в адміністративному судочинстві повинен діяти. Те, що цей інститут доволі рідко застосовується в Україні, напевно, на сьогоднішній день є проблемою більше на рівні інтелектуальності, а не на рівні законодавчого врегулювання. Також потрібно звернути увагу на те, що в адміністративному судочинстві повинен більш частіше застосовуватися правови й інститут примирення сторін.

Література:

1. Бевзенко В. М. Примирення в адміністративному судочинстві України: спадок цивільного процесуального законодавства чи дієвий засіб врегулювання публічно-правових спорів? / URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/3971/%C1> (дата звернення : 23.10.2018)

2. Кодекс адміністративного судочинства України: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення : 23.10.2018)

3. Гевко В.В. Реформа українського правосуддя : очікування та ризику /В.В.Гевко// Вісник Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. 2013 р. №4 С.35-38

4. Рекомендації Ради Європи в галузі адміністративного судочинства та адміністративного права : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/7442A47E](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/7442A47E)
BOB374B9C2257D8700495F8B (дата звернення : 23.10.2018)

5. Юхтенко Л. Р. Процедура примирення в адміністративному судочинстві: дискусійні аспекти доцільності застосування / URL : http://yurvisnyk.in.ua/v6_2014/16.pdf (дата звернення : 23.10.2018)

Стефанова Г.Г.,
студентка 4 курсу ННІ № 1 НАВС

ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ СЛІДЧОГО ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Для успішного виконання завдань забезпечення належного правопорядку і громадської безпеки у державі має бути високий рівень підготовленості працівників Національної поліції до ефективних дій у штатних та екстремальних ситуаціях. Діяльність працівників поліції у надзвичайних умовах вимагає відповідних вмінь і особливих навичок.

Незважаючи на численні спроби знайти загальні підходи, в працях дослідників існує багато визначень особистості, що пов'язано з багатозначністю цього поняття. Точку зору, згідно з якою особистість – це людина, яка є носієм певних якостей, поділяє багато дослідників, особливо психологів, але щодо якостей, які є визначальними, існують різні думки. Так, для В.М. Мясичева – це відношення, для К.К. Платонова – свідомість, для Л.І. Божович – позиції та мотиви тощо [1, с. 235].

Дефіцит часу, невизначеність ситуації, різноманітність завдань, які необхідно розв'язувати, висока відповідальність за наслідки здійснюваних дій та рішень, що приймаються, висока ймовірність підпадання під інтенсивний негативний психологічний (часто й фізичний) тиск – усе це чинники екстремальності, які висувають певні вимоги до особистості кожного працівника органів внутрішніх справ. Працівники Національної поліції як суб'єкти правоохоронної діяльності перебувають у стані тривалого протистояння з конфліктуючими сторонами, що, безумовно, не може не позначитися на психологічній, організаційно-тактичній і технічній готовності до дій в умовах конфлікту [2, с. 180].

Саме за специфікою професійної діяльності слідчий зобов'язаний спілкуватися з різними категоріями людей, діапазон поведінки яких проявляється по-різному: від урівноваженого сприйняття ситуації до відкритих проявів агресії. Тому вміння виявляти причини протиріч, передбачати конфліктні ситуації, керувати поведінкою людей, що беруть участь в конфлікті, стримувати свої емоції, адекватно реагувати на конфлікт є важливими професійними якостями поліцейських.

До особистості слідчого висувається ряд вимог: по-перше, велика кількість інформації, що надходить, потребує не тільки ефективного сприймання, але й вирішення багатьох мислительних завдань, пов'язаних із визначенням причетності інформації до розслідуваної події; по-друге, участь в огляді місця події спеціалістів, понятих, інших осіб вимагає від слідчого організаційних якостей, здібності встановлення міжособистісних контактів, підтримання взаємодії; по-третє, несприятливі об'єктивні (погодно-кліматичні, часові, соціальні, технічні та ін.) та суб'єктивні (особистісні) умови огляду надають діяльності екстремального, психологічно напруженого характеру, що вимагає значної мобілізації інтелектуальних та вольових зусиль [3, с. 27-28].

Найбільш важливими професійними та особистісними якості слідчого є: професійна спостережливість, пам'ять, мислення; наполегливість та цілеспрямованість; розвинені комунікативні здібності; здатність до саморегуляції поведінки [3, с. 51].

На думку Казміренко Л.І., в структурі особистості слідчого розрізняються чотири основні компоненти: рівень моральних якостей та принципів, що розкриваються домінуючою системою цінностей; рівень інтелектуально-пізнавальних якостей (тип мислення, уявлення, спостережливість тощо); характерологічні якості (ініціативність, наполегливість, об'єктивність тощо);

психофізіологічні якості (емоціональність, витривалість, уважність, тривожність, темперамент, тип нервової діяльності).

Досить часто слідчий має справу з протидією розслідуванню – умисною діяльністю, спрямованою на перешкодження процесу розслідування злочинної діяльності і встановлення істини. Ця протидія може бути безпосередньою або опосередкованою, коли вплив на правоохоронні органи здійснюється через третіх осіб. В основному протидія реалізується через механізм міжособистісного спілкування [3, с. 87-88].

Зокрема можуть поширюватися неправдиві чутки навколо розслідуваної події, організуються пікетування, демонстрації. Одночасно підключаються корумповані зв'язки на різноманітних рівнях. Слідчий у таких ситуаціях перебуває під психологічним та посадовим тиском, матеріали кримінальної справи набувають розголосу, а злочинці – одержують необхідну інформацію про хід розслідування. Захисник використовується також як канал інформації про стан ходу розслідування, а також як суб'єкт, що безпосередньо протидіє ефективному проведенню слідчих дій [3, с. 89].

Таким чином, професіограма особистості слідчого становить багаторівневу ієрархічну структуру, в якій відображені індивідуальні та особистісні якості та навички співробітників Національної поліції, які реалізуються ними в професійній діяльності. Проте, для належного виконання завдань, що стоять перед ними, є не лише високий рівень підготовленості цих працівників до ефективних антикорупційних дій, який досягається розвитком їх особистих навичок, а й набір певних моральних якостей та принципів, що допоможуть працівникові утриматися від бажання отримувати неправомірну вигоду під час виконання своїх обов'язків.

Література:

1. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: підручник. – Київ : 1995. – 304 с.
2. Ващенко І.В. 2002. Конфлікти: сучасний стан, проблеми та напрямки їх вирішення в органах внутрішніх справ: монографія. / Ващенко І. В. – Харків : ОВС, 2002. – 256 с.
3. Андросюк В.Г., Казміренко Л.І. Професійна психологія в органах внутрішніх справ. Загальна частина. Курс лекцій. – Київ : Українська академія внутрішніх справ, 1995. – 111 с.

Стрельченко К.А.,
студент магістратури НАВС

ОСОБЛИВОСТІ ТЕЛЕМЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Одним із кращих та перспективних способів підвищення рівня медичного обслуговування як показує міжнародний досвід, що розширення можливостей щодо доступності та якості медичних послуг населенню, особливо для тих груп, що проживають на сільських територіях, є запровадження телемедицини.

Телемедицина (від грец. tele - дистанція, лат. meder - лікування) вважається напрямком медицини, а саме, комплекс дій, технологій та заходів, що застосовуються при наданні медичної допомоги, з використанням засобів дистанційного зв'язку у вигляді обміну електронними повідомленнями (у випадках, коли відстань є критичним чинником) [1, с. 45].

За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), телемедицина – це метод надання послуг з медичного обслуговування там, де відстань є критичним фактором.

Законопроект «Про телемедицину» (№ 10196 від 14.03.2012 р.) визначає її як комплекс організаційних, фінансових і технологічних заходів, що забезпечують надання дистанційної консультаційної медичної послуги, за якої пацієнт або лікар, що безпосередньо проводить обстеження та/або лікування пацієнта, отримує дистанційну консультацію іншого лікаря з використанням телекомунікацій.

Цілю телемедицини є поліпшення здоров'я населення шляхом забезпечення рівного доступу до медичних послуг належної якості. Предметом телемедицини є обмін за допомогою телекомунікацій і комп'ютерних технологій всіма видами медичної інформації. При цьому даний процес обміну характеризується видом переданої інформації й способом її передачі. Функціями телемедицини є клінічні, організаційно-адміністративні, превентивні, навчальні, наукові. Основними завданнями телемедицини є забезпечення надання медичної допомоги пацієнту, коли відстань є критичним чинником її надання та сприяння підвищенню якості допомоги та оптимізації процесів організації та управління охороною здоров'я [1].

В Україні телемедицина вперше була застосована у 1935 році в м. Львові, коли професор Мар'ян Франке та професор Вітольд Липинський організували постійне використання телеелектрокардіографії (теле-ЕКГ). Відповідно до публікації у виданні *Polska Gazeta Lekarska* (№ 27, 1937 рік, с.15): «Протягом 2 останнього років у відділенні інфекційних захворювань (Державного загального шпиталю у Львові, сучасна Львівська обласна клінічна лікарня) систематично проводилися телеелектрокардіографічні обстеження. Хворі перебували у відділенні, а результати обстежень серця передавалися на 500 метрів в Інститут патології. Обстеження ці виконувалися разом із професором Франке» [1, с. 33].

До телемедичних послуг належать дистанційні медичні консультації, консилиуми, контроль фізіологічних параметрів організму пацієнта, проведення діагностичних і лікувальних маніпуляцій, обмін результатами обстеження пацієнта, інші медичні послуги, а також медичні відеоконференції, відеосемінари, відеолекції, що здійснюються у вигляді обміну електронними повідомленнями з використанням телекомунікацій.

Сьогодні телемедицина стає важливою галуззю в обміні професійним досвідом, сфері медичного обслуговування людей, дистанційному навчанні, підвищенні рівня кваліфікації медичних працівників без відриву від діяльності на основному місці роботи.

Отже, система організації надання медичної допомоги має базуватися на загальнонаціональному, стандартизованому, юридично, економічно, клінічно та етично обґрунтованому використанні комп'ютерних, електронно-інформаційних та телекомунікаційних технологій для об'єднання всіх лікувально-профілактичних закладів України різних форм власності та для реалізації державної політики в галузі охорони здоров'я.

Література:

1. Владзимирський А. В. Телемедицина в системі менеджменту та організації охорони здоров'я. Навчальний посібник Рекомендовано Центральним методичним кабінетом з вищої медичної освіти МОЗ України як навчальний посібник для лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти (протокол № 2 від 26.20.2011 засідання науково-методичної Комісії з медицини Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України). — Донецьк: ТОВ «Цифрова друкарня», 2012. — 468 с.

2. Владзимирський А. В., Стадник О. М., Карліньска М. Перше застосування телемедицини в Україні: Мар'ян Франке та Вітольд Ліпінські // Укр.ж.телемед.мед.телемат.-2012.-иТ.10, № 1. - С.18-26.

Фазан В.М.,
курсант 203 н/г ННІ № 3 НАВС,

Співак М.В.,
д.п.н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ДРІБНЕ ХУЛІГАНСТВО: ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЙ ТА ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Реформування законодавства, яке встановлює адміністративну відповідальність, ставить перед собою за мету досягнення поступового формування раціонального механізму забезпечення прав, свобод та інтересів осіб, які беруть участь у процесі притягнення до адміністративної відповідальності, зокрема осіб, стосовно яких ведеться провадження, а також формування загального стану законності, забезпечення правопорядку у суспільстві.

Проблеми, що виникали під час притягнення до адміністративної відповідальності були предметом наукових пошуків у роботах О.М. Бандурки, А.С. Васильєва, В.К. Колпакова, М. А. Самбор.

На думку переважної більшості вчених, дрібне хуліганство є одним із найнебезпечніших адміністративних правопорушень. По-перше, воно найбільш поширене у соціальному середовищі. Про що говорять останні статистичні дані за 2018 рік : АР Крим – 2; Вінницька – 2111; Волинська – 1306; Дніпропетровська – 4142; Донецька – 2106; Житомирська – 1981; Закарпатська – 1319; Запорізька – 1218; Івано-Франківська – 1719; Київська – 1551; м.Київ – 1216; Кіровоградська – 844; Луганська – 525; Львівська – 1602; Миколаївська – 1133; Одеська – 6395; Полтавська – 1457; Рівненська – 2112; Сумська – 947; Тернопільська – 1099; Харківська – 1664; Херсонська – 1925; Хмельницька – 1744; Черкаська – 1214; Чернігівська – 751; Чернівецька – 2162; Всього по Україні – виявлено 44245 [1].

По-друге, у кримінологічній теорії його розглядають як «початкова школа» злочинності, особливо насильницької. По-третє,

дрібне хуліганство – це засіб виявлення особою своєї явної неповаги до оточуючих та суспільства в цілому. Відповідно до положень ст. 173 КУпАП дрібне хуліганство - це нецензурна лайка в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян [2].

Щодо об'єктивної сторони складу дрібного хуліганства, то можна зазначити, що хуліганські дії завжди мають активний характер і не можуть виявлятися у формі бездіяльності. Диспозицією ст. 173 КУпАП обумовлено, що до діянь, які кваліфікуються як дрібне хуліганство, належать: а) нецензурна лайка в громадських місцях; б) образливе чіпляння до громадян; в) інші подібні дії.

Найбільш поширеною формою дрібного хуліганства, безумовно, є нецензурна лайка у громадських місцях. Це одна з грубих форм неповаги до громадської моральності, непристойні висловлювання, один із найогидніших різновидів словесної брутальності. Однак на практиці за нецензурну лайку, якщо вона не пов'язана із скандалом або дебошем, винні притягуються до відповідальності порівняно рідко. Відповідно до цього у правовій літературі справедливо зазначається, що незалежно від того у зв'язку з якими обставинами особа висловлює своє роздратування у формі нецензурної лайки, вона скоює проступок, за який підлягає відповідальності в адміністративному порядку.

Звичайно, словесне хуліганство не загрожує життю та здоров'ю людей, проте використання нецензурних слів виявляє, перш за все, грубе, образливе ставлення до оточуючих. Воно, знижуючи рівень людського спілкування, завдає морального зиску суспільству, шкоду духовному самопочуттю людей, затьмарює настрій та ображає їх людську гідність, породжує зневажання етикою та мораллю.

Іншою формою цього правопорушення є образливе чіпляння до громадян. Чіпляння – це докучлива поведінка, пов'язана з діями щодо ображення, які зневажають честь і гідність людини та утискають чію-небудь волю, причому у грубій розв'язній манері. Це може бути: хапання за одяг, насильницьке утримання за руки, демонстративний зрив головного убору, навмисне загороджування виходу або проходу, вимога дати цигарку або пускання в обличчя диму від неї, утримання дівчини з непристойною пропозицією та інші подібні дії. Для всіх подібних випадків характерним є ігнорування волі та бажання оточуючих, прагнення нав'язати свою волю, а точніше – свавілля.

У законі немає вичерпного переліку протиправних дій, які можна кваліфікувати як дрібне хуліганство. І це не випадково, оскільки

конкретні прояви цього правопорушення надзвичайно різноманітні. Таке розмаїття законодавець назвав терміном «інші подібні дії». До поняття «інші подібні дії» слід віднести такі прояви дрібного хуліганства, як: насильницьке вторгнення в громадські місця всупереч забороні певних осіб, покликаних слідкувати за порядком; безпідставне порушення спокою громадян телефонними дзвінками, лихослів'я по телефону; співання нецензурних пісень, розповідання вульгарних анекдотів групам людей; вигуки, свист під час демонстрації кінофільмів; гвалт, крики з хуліганських мотивів біля вікон громадян у нічний час; публічне справляння природних потреб у невідведених для цього місцях; поява у громадському місці в оголеному вигляді; самовільне без потреби зупинення комунального транспорту; нанесення непристойних малюнків на тротуари, стіни, паркани, двері чи вчинення написів нецензурного змісту; неправдиве повідомлення про смерть родичів, знайомих, якщо це не потягло тяжких наслідків; грубе порушення черг, яке супроводжується ображенням громадян та проявом неповаги до них; знищення або пошкодження з хуліганських мотивів якогось-не-будь майна у незначних розмірах; зривання афіш, плакатів, газет, оголошень зі стендів; умисна (з бешкетництва) швидка їзда на автомобілях та мотоциклах по калюжах поблизу тротуарів, зупинок, інших місць скупчення людей тощо [3, с. 232].

Способи вчинення хуліганських дій, що посягають на моральність, вельми різноманітні: слово, жест, руйнування, підпал, шумові ефекти тощо.

Суб'єктом адміністративної відповідальності за дрібне хуліганство є фізична осудна особа, що на момент скоєння правопорушення досягла 16-річного віку. Суб'єктивна сторона дрібного хуліганства полягає у неповазі до суспільства, у прагненні показати свою зневагу до існуючих правил і норм поведінки в суспільстві, самоутвердитися за рахунок приниження інших осіб, протиставити себе іншим громадянам, суспільству, державі. Умисний прояв винним явної неповаги до оточуючих – головний момент, що визначає зміст і сенс поведінки хулігана. За відсутності такого мотиву не може бути дрібного хуліганства.

У відповідності до ч. 2 ст. 277 КУпАП справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 173 КУпАП, розглядаються протягом доби з дня одержання органом (посадовою особою), правомочним розглядати справу, протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи.

Література:

1. Відомості про виявлені адміністративні правопорушення за ст. 173 КУпАП, в розрізі областей, України, за січень-вересень 2018 р. Запит від 21 листопада 2018. https://dostup.pravda.com.ua/request/statistichni_dani_za_dribnie_khu
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.
3. Кравченко А.І., Колодочка О.Є. Актуальні питання законодавчого визначення дрібного хуліганства. http://pap.in.ua/6_2017/69.pdf

Філіпенко А.С.,

к.ю.н., доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 1 Донецького юридичного інституту МВС України

ЗАГАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Реформування правоохоронної системи України поставило завдання реформування системи інформаційної діяльності, яка формувалася в системі МВС України протягом останніх 20 років. Для оптимізації адміністративно-правового регулювання й забезпечення діяльності підрозділів Національної поліції саме інформаційні технології створюють додаткові можливості. Швидка передача великих обсягів даних і досить складна обробка цих даних у стислі часові проміжки сприяють впровадженню складніших способів організації управління, що дає можливість підняти ефективність роботи підрозділів Національної поліції України, що зрештою відбивається на зростанні довіри населення до правоохоронної системи взагалі.

Правова організація інформаційного забезпечення діяльності органів Національної поліції України повинна враховувати специфічні особливості, властивості, форми, правові аспекти інформації, бути здатною забезпечити функціонування правоохоронної системи в умовах реформи, створювати умови для підвищення ефективності діяльності поліції.

В науковій літературі та нормативно-правових актах поряд з термінами «інформаційно-аналітичне забезпечення» та

«інформаційно-аналітична робота» досить часто вживаються терміни часто вживаються терміни «інформаційне забезпечення», «аналітичне забезпечення», «аналітична робота».

Зокрема, Є.Д. Лук'янчиков розглядає інформаційне забезпечення як загальний метод організації тієї чи іншої діяльності. Разом з тим, це процес, пов'язаний з отриманням (збиранням), переробкою, використанням та збереженням інформації, яка відображає реальні явища, події, факти тощо [1, с.111].

Для повноцінного дослідження особливостей інформаційного забезпечення діяльності органів та підрозділів Національної поліції України, перш за все, доцільним буде з'ясування вихідних понять в цій сфері, а саме: мети та змісту інформаційного забезпечення, завдань інформаційного забезпечення.

Отже, визначальною метою системи інформаційного забезпечення органів Національної поліції України є всебічна інформаційна підтримка практичної діяльності підрозділів та виконання завдань з профілактики правопорушень та боротьби із злочинністю, на основі комплексу нормативно-правових, організаційних, технічних, програмних та інших заходів.

Зміст інформаційного забезпечення діяльності органів Національної поліції складають знання про стан злочинності, оперативну обстановку. Джерелами такої інформації служать: адміністративне, кримінальне, кримінально-процесуальне законодавство, підзаконні акти, юридична література; довідкові і криміналістичні обліки.

Основними завданнями інформаційного забезпечення діяльності органів Національної поліції України: постійне її поповнення необхідною інформацією; своєчасне її забезпечення достовірними даними; збирання, обробка відомостей про стан та результати роботи об'єктів управління для подання цієї інформації до вищих органів; аналітична обробка інформації, яка необхідна для прийняття управлінських рішень.

Функції інформаційного забезпечення діяльності органів Національної поліції можна поділити на підготовчі та основні. Так, підготовчі функції включають: фіксацію первинних даних; збирання первинних даних; збереження первинних даних. Основними функціями є: пошук та обробка інформації; оформлення та розмноження підсумкової інформації; передача підсумкової інформації зацікавленим особам.

На загальнодержавному рівні основними завданнями щодо інформаційного забезпечення органів Національної поліції України визначаються наступні:

- визначення потреб органів та підрозділів НПУ нових інформаційних технологіях та базах даних;
- розробка типових проектів та стандартів інформаційного забезпечення НПУ;
- визначення та реалізація державної політики, здійснення державного керівництва впровадженням нових інформаційних технологій у сфері управління НПУ;
- організація міжнародного співробітництва у галузі обміну інформацією щодо боротьби з правопорушеннями;
- здійснення безпаперового документообігу;
- удосконалення статистичної звітності стосовно функціонування НПУ;
- розробка нормативно-правових актів з питань інформаційного забезпечення адміністративної системи держави, її органів.

На наш погляд, інформація повинна використовуватися оптимально, тому кожній службі, кожному співробітнику органів Національної поліції необхідно мати лише певний її обсяг. Недостатність, а також надлишок інформації однаково шкідливі. Велике значення має цільовий характер накопичення інформації з урахуванням функцій системи управління. Бажана і можлива розробка переліків ("наборів") інформації для органу внутрішніх справ в цілому, для кожної його служби, а також спеціально для розв'язання типових ситуацій. Подібні переліки можуть забезпечити необхідний для глибокого аналізу мінімум інформації та звільнити інформаційний фонд від надлишкових та непотрібних відомостей.

Література:

1. Лук'янчиков Є.Д. Методологічні засади інформаційного забезпечення розслідування злочинів: монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2005. - 360 с.

Ціглес Б.,
студент 1 групи 1 курсу денного навчання ННІ №3 НАВС,
Лупало О.А.,
к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та
адміністрування НАВС

ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСАД ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ (ІСТОРИКО- ПРАВОВІ АСПЕКТИ)

Корупція в Україні є надзвичайно складною проблемою, вона «просочилася» в усі сфери суспільних відносин та стала однією з причин кризи українського суспільства. При цьому доцільно зазначити, що вона постійно завдає значної шкоди державному устрою, функціонуванню державного апарату, підриває авторитет нашої держави на міжнародному рівні, порушує права людини, демократію та призводить до ряду інших проблем, які потребують виправлення.

Незважаючи на те, що нині існує ціла низка наукових праць і публікацій, корупційна проблематика вивчається здебільшого в контексті проведення окремих досліджень з питаннями пов'язаних з політичними, правовими, економічними та соціальними наслідками запобігання корупції. Тому питання корупції потребує системного вивчення в публічному управлінні як стримуючого фактору соціально-економічних реформ. У зв'язку з цим, одним з кроків до розв'язання цього питання доцільно розглянути зазначену проблему в історико-правовому аспекті формування національного антикорупційного законодавства.

Україна підписала та ратифікувала Угоду про створення групи держав по боротьбі з корупцією (GRECO) від 05 травня 1998 року. Але, варто зазначити, що серед перших законів, які було прийнято за роки незалежності вважається, Закон України «Про боротьбу з корупцією» від 05 жовтня 1995 року № 356/95-ВР, який визначив загальні підходи до протидії цьому соціальному явищу. Зрозуміло, що закон не став правовим інструментом протидії корупції та потребував подальшого вдосконалення. Зокрема, до осіб, які були відповідальні за вчинення корупційних правопорушень, не було віднесено Президента України, а основний вид відповідальності був – адміністративний.

18 жовтня 2006 року було ратифіковано Кримінальну конвенцію про боротьбу з корупцією від 27 січня 1999 року № EST173, відповідно до якої Україна зобов'язалась проводити у невідкладному порядку узгоджену кримінальну політику, спрямовану на захист суспільства від корупційних правопорушень, включаючи ухвалення відповідних нормативно-правових актів і вжиття превентивних заходів. Для вдосконалення заходів боротьби з корупцією Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 07 квітня 2011 року № 3206-VI, який значно розширив перелік осіб відповідальних за корупційні правопорушення, а також визначено перелік суб'єктів, які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції. Варто наголосити, що цей перелік розкрито достатньо повно, включаючи не лише контролюючі органи, а й органи, які займаються координацією, організацією заходів та правового регулювання, запобіганню вчиненню корупційних правопорушень.

Серед заходів, які спрямовані на запобігання та протидії корупції, то у Законі України «Про запобігання і протидії корупції» було визначено й додаткові обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування; отриманням подарунків тощо.

Отже, якщо попередній Закон був спрямований в основному на здійснення заходів репресивного характеру (встановлення відповідальності за порушення вимог Закону), то Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» зосереджено на механізмах, спрямованих на запобігання виникненню корупції.

Але визначені заходи запобігання корупції вимагали більш кардинальних результатів відповідно до подій які відбувалися в українському суспільстві. Саме на основі цього у жовтні 2014 року було запроваджено так звана «антикорупційну реформу». Мова йде про систему законів України, спрямованих на протидію злочинності та корупції, а саме: «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки» № 1699VII; «Про Національне антикорупційне бюро України» № 1698VII; «Про запобігання корупції» № 1700VII (набрав чинності 26 квітня 2015 року); «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб та публічних діячів» № 1701VII. Крім того, Указом Президента України № 808/2014 від 14 жовтня 2014 року створено Національну раду з питань антикорупційної політики як дорадчий орган при

Президентові України, діяльність якого спрямована на повноцінне й ефективне виконання ним своїх конституційних повноважень у зазначеній сфері.

Зазначеними законодавчими актами внесені зміни, які стали жорсткішими та вимогливішими до діяльності службовців у сфері публічного адміністрування, а коло суб'єктів, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції» було більш чітко визначено.

Але українське суспільство знову не побачило ефективної діяльності створених державних органів. Серед причин такого стану науковці та практичні працівники вважають непрофесійне та неефективне керівництво роботою Національного агентства, яке в результаті дискредитувало діяльність створених в Україні антикорупційних органів. Крім цього, було визнано відсутність належного правового регулювання та можливості цілеспрямованого управлінського впливу, чіткого визначення статусу та функцій уповноважених органів з питань запобігання та виявлення корупції в органах влади, забезпечення їх достатньої незалежності.

Водночас негативну оцінку отримали «конфліктні» заходи Національного агентства, які створювали штучні перешкоди для діяльності Національного антикорупційного бюро України, зокрема шляхом обмеження доступу до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, висунення вимог для розслідування злочинів незаконного збагачення та декларування недостовірних відомостей.

У результаті ефективність деяких правових норм Закону України «Про запобігання корупції» було знецінено. Зокрема, серед основних недоліків вважається надмірна забюрократизованість, складність процедур звернення громадян за призначенням соціальної допомоги чи наданням соціальних послуг.

Перед суспільством знову постало питання удосконалення чинного законодавства з метою подальшого зниження рівня корупції та підвищення суспільної довіри до антикорупційних органів шляхом вдосконалення інституційного механізму запобігання корупції. Зокрема, необхідність удосконалення структури управління Національного агентства з питань запобігання корупції на ефективнішу, посилення спроможності та гарантій незалежності Національного агентства, створення належної законодавчої основи для функціонування підрозділів з питань запобігання та виявлення

корупції в органах влади, виправлення окремих недоліків регулювання, що містяться в Законі України «Про запобігання корупції», зокрема в частині вимог фінансового контролю, та інших законодавчих актах.

Ми вважаємо, що запропоновані зміни та доповнення до чинного законодавства, які запропоновані проектом Закону України «Про внесення мін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції» дозволять суттєво посилити інституційні механізми запобігання корупції, зокрема: змінити форму урядування Національного агентства з питань запобігання корупції з колегіальної на одноосібну. Голову Національного агентства призначатиме на посаду Кабінет Міністрів України відповідно до подання конкурсної комісії за результатами відкритого конкурсного відбору. Крім цього, запропоновані доповнення до Закону України «Про запобігання корупції» дозволять забезпечити гарантії незалежності Голови Національного агентства, зокрема, шляхом визначення вичерпного переліку підстав для дострокового припинення його повноважень, які не передбачають можливості політично мотивованого звільнення, а також дозволять Голові Національного агентства створювати територіальні органи.

Чекотун О. О.,

слухач 101 СМПД ННІ №1 НАВС,

Лупало О.А.,

к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК СИСТЕМНЕ СУСПІЛЬНЕ ЯВИЩЕ: ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ

Як об'єктивна реальність управління – це суспільне явище, яке притаманне всім країнам на будь-яких етапах розвитку людської цивілізації. Управління як суспільне явище характеризується багатоаспектністю, що зумовлює наявність спеціальних наукових і навчальних визначень цього поняття. Водночас, варто зазначити, що вони не є суперечливими. Різноманітність цих понять залежить від кута зору, під яким розглядає управління той чи інший автор, а також

від пріоритетності обраного аспекту. Тому узагальнення існуючих загальних визначень поняття управління доцільно здійснити в межах виокремлених підходів:

1. Загальнонаукового: організація діяльності відповідно до вимог об'єктивних законів; наука і практика керівництва організаціями; наука і мистецтво, в якому поєднується об'єктивне й індивідуальне; організація і реалізація цілеспрямованих впливів; організація та координація діяльності з використання ресурсів з метою досягнення бажаного результату; механізм, що реалізує систему інтересів усіх учасників виробництва: суспільних, колективних, індивідуальних.

2. Функціонального: цілеспрямована координація суспільного відтворення; планування, організація, мотивація праці і контроль; планування, організація, управління персоналом, мотивація та контроль; цілеспрямований вплив на колективи людей з метою організації та координації їх діяльності.

3. Процесуального: процес діяльності, прийняття і реалізація управлінських рішень; процес або форма діяльності, що передбачає керівництво певною групою людей при орієнтації її на досягнення мети організації; особистий вплив керівника на поведінку інших для досягнення тієї чи іншої мети (тобто пошук відповідних управлінських рішень, їх реалізація і контроль ефективності);

4. Суб'єктно-об'єктного: упорядкування, регулювання будь-якої системи в умовах мінливості внутрішнього середовища; цілеспрямована взаємодія між суб'єктом і об'єктом в системі управління, що виступає елементом організації процесу досягнення мети, вирішення завдань; усвідомлена діяльність людей, спрямована на створення оптимальних умов функціонування об'єкта; діяльність органів і кадрів управління щодо впливу на керований об'єкт за допомогою обраних методів для досягнення поставленої мети [2].

З кінця ХХ ст. у вітчизняній науковій літературі з проблем державного управління та політології набувають поширення такі поняття як публічне управління й публічне адміністрування. Під публічністю варто розуміти таку властивість управління як відкритість для громадськості, зв'язок з певною територіальною спільнотою людей, орієнтація на суспільні інтереси [2].

У літературі можна знайти багато різних визначень публічного адміністрування та публічного управління. У глосарії Програми розвитку ООН знаходимо твердження про те, що термін «публічне адміністрування» має два тісно пов'язаних значення: 1) цілісний державний апарат (політика, правила, процедури, системи,

організаційні структури, персонал тощо), який фінансується за рахунок державного бюджету і відповідає за управління і координацію роботи виконавчої гілки влади та її взаємодію з іншими зацікавленими сторонами в державі, суспільстві та зовнішньому середовищі; 2) управління та реалізація різних урядових заходів, що пов'язані з виконанням законів, постанов та рішень уряду та управління, що пов'язане з наданням публічних послуг [1].

У вузькому розумінні публічне адміністрування пов'язане із виконавчою гілкою влади і розглядається як:

- професійна діяльність державних службовців, яка включає всі види діяльності, спрямовані на реалізацію рішень уряду [1];
- вивчення, розробка та впровадження напрямів урядової політики;
- міждисциплінарна академічна сфера, що базується на теорії та концепціях економіки, політичних наук, соціології, адміністративного права, менеджменту [1].

У широкому сенсі під публічним адмініструванням розуміють всю систему адміністративних інститутів із ієрархією влади, за допомогою якої відповідальність за виконання державних рішень спускається зверху донизу.

Тобто публічне адміністрування пов'язане із трьома сферами влади – законодавчою, виконавчою і судовою. Так, Ф.Нігро та Л.Нігро визначають це поняття як: “скоординовані групові дії в державних справах, що: 1) пов'язані із трьома гілками влади – законодавчою, виконавчою і судовою – та їх взаємодією; 2) мають важливе значення у формуванні державної політики та є частиною політичного процесу; 3) значно відрізняються від адміністрування у приватному секторі; 4) пов'язані із численними приватними групами та індивідами, які працюють у різних компаніях та громадах” [1]. Широке розуміння поняття «публічне адміністрування» в сучасній вітчизняній науковій літературі відповідає поняттю “державне управління” [1].

Предметом публічного адміністрування виступає процес досягнення національних цілей та інтересів шляхом організації діяльності суб'єктів публічної сфери, у тому числі законодавчих, виконавчих і судових органів та органів місцевого самоврядування.

Принципи публічного адміністрування тісно пов'язані із його суттю. Класичними є принципи, виділені Г.Б. Петерсом:

- принцип територіальності; підставою для виокремлення органів та встановлення їх компетенцій є територіально- адміністративний поділ держави, а головною проблемою – децентралізація управління;
- принцип мериторичності (той, що стосується суті, змісту): полягає у визначенні типових процедур і вмінь, які складають сутність публічного адміністрування;
- принцип об'єктності: полягає у концентруванні органів публічного адміністрування навколо визначених об'єктів діяльності, а всередині організації – концентрації за таким принципом працівників. Основним завданням є забезпечення потреб визначених суспільних груп;
- принцип функціональності: полягає у поділі завдань між суб'єктами публічного адміністрування з метою реалізації чіткої визначених цілей [2].

Література:

1. Сакун Л.М. Опорний конспект лекцій. Кременчуцький Національний Університет імені Михайла Остроградського. "ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ". Кременчук, 2012.
2. Тимцуник В.І. Публічне адміністрування. Навчальний посібник. КИЇВ, 2013.
3. Абраменко П.О. Публічне адміністрування: методичні вказівки до практичних, семінарських занять і самостійної роботи студентів / П.О. Абраменко / Харк. нац. аграр. ун-т. – Х.: ХНАУ, 2014. – 39 с.

Щур Д.О.,

курсант 2 курсу факультету №1 підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Донецького юридичного інституту МВС України

ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ЦЕНТРАЛЬНОГО ОРГАНУ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

У процесі історичного розвитку державна влада стала публічним гарантом забезпечення цілісності суспільства, що закономірно вважають її стійкою властивістю. У будь-якій країні вона ґрунтується

на принципі стримування та противаг, що за тривалий період існування переконливо засвідчив свою ефективність. Виконавча влада завдяки управлінській діяльності втілює в життя рішення законодавчої влади. Водночас державне управління є однією із функцій держави, на реалізацію якої спрямоване законодавство кожної країни [1, с. 73].

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження завдань і функцій Національної поліції України склали наукові праці вітчизняних і зарубіжних фахівців з адміністративного права, теорії держави і права, конституційного права, інших галузевих правових наук, зокрема Мінка Т.П., Старицька О.О., Польський О.Ю., Олефір В.І., Черній В.В., Шпак Т.С. та ін.

Згідно з п. 1 ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію» та ст. 1 Положення про Національну поліцію, Національна поліція є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України [2].

Після ліквідації міліції та створення нового центрального органу виконавчої влади під назвою «Національна поліція» відповідно змінилося і законодавство, що регламентує діяльність нового правоохоронного органу. Перш за все слід виділити, основний закон, який регламентує діяльність Національної поліції – Закон України «Про Національну поліцію». Також до основних законодавчих актів, що регламентують діяльність Національної поліції також слід віднести Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України «Про безоплатну правову допомогу» та інші нормативно-правові акти. Підзаконні нормативно-правові акти, де визначено правовий статус Національної поліції, патрульної служби Національної поліції (Положення Про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 №877; Положення Про патрульну службу: Наказ МВС України від 02.07.2015 № 796). Повноваження патрульної служби в адміністративній діяльності (Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376 та Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395) [3].

Закон України «Про Національну поліцію» виділив основні завдання поліції, до яких відносяться перш за все надання поліцейських послуг у сферах: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства та держави; 3) протидії злочинності; 4) у межах, визначених законом, – послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [2].

Принципам діяльності Національної поліції присвячений другий розділ ЗУ “Про Національну поліцію України”. Національна поліція здійснює свою діяльність за такими принципами: дотримання прав і свобод людини, законність та верховенство права, політична нейтральність, відкритість та прозорість, взаємодія з населенням на засадах партнерства, безперервність. Ці принципи дають змогу визначити Національну поліцію як неупереджену гілку виконавчої влади.

Підсумовуючи все вище зазначене, можна зробити висновки, що політичні, правові, соціально-економічні, що відбуваються в українському суспільстві, стали тим самим підґрунтям для реформування системи МВС України, як наслідок, таких перемін є створення нової Національної поліції України як деполітизованого органу виконавчої влади, що служить суспільству та єдиним критерієм оцінювання його діяльності є рівень довіри населення.

Література:

1. Старицька О. О. Проблемні питання довіри до державної влади в сучасній Україні [Електронний ресурс] / О.О. Старицька // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 1 (181). – С. 71–75. – Режим доступу: http://pgpjourn.kiev.ua/archive/2011/01_2011.pdf. – Назва з екрана.

2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/card/580-19>. – Назва з екрана.

3. Адміністративна діяльність Національної поліції. Підручник // Авт. колектив (В.А. Глуховець – керівник). – К.: ДДУВС. 2017. – 248 с.

Яровий К.В.,

ад'юнкнт третього року навчання відділу докторантури та
ад'юнктури НАВС

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ІЗ СУБ'ЄКТАМИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Міжнародний досвід свідчить про те, що у багатьох зарубіжних країнах світу не всі види правоохоронні функцій виконують державні органи.

Наприклад, механізм взаємодії правоохоронних органів з іншими державними органами у США, Великобританії, Франції, Польщі, Чехії проходить у тісній співпраці із громадами. Залучення громадськості та державних служб щодо попередження правопорушень та забезпечення публічного порядку та безпеки є реалізація практики community policing. За допомогою реалізації даної практики забезпечується партнерство поліції з іншими державними службами у сфері протидії злочинності та забезпечення громадського порядку.

На думку вітчизняних вчених зазначена система взаємодії повинна бути реалізована в Україні. На їх думку, це забезпечить достатньо високий рівень ефективності взаємодії Національної поліції України (далі – НПУ) з іншими суб'єктами публічної адміністрації під час вирішення складних питань та прийняття невідкладних рішень [1, с. 37].

Головним пріоритетом під час взаємодія поліції та інших органів влади Великобританії визначено громадську безпеку. Крім цього, дії суб'єктів направлені на протидію насильству та порушенням громадського порядку, протидію статевим злочинам, забезпечення безпеки публічних заходів, забезпечення безпеки на дорогах, виявлення злочинів на ґрунті расової, національної та релігійної невідомості [2].

Таким чином, реалізація зазначеної системи взаємодії між поліцією та іншими органами влади Великобританії дає змогу діяти згуртовано та досягти мети.

На відміну від системи взаємодії Великобританії у Польщі основними напрямками взаємодії органів поліції з іншими державними органами є:

1) постійний обмін інформацією про загрози безпеці осіб, власності та громадському порядку, що виникають на відповідній території;

2) організація системи зв'язку між поліцією та стражею, що бере до уваги місцеві потреби та можливості і забезпечує підтримання постійного зв'язку між підрозділами поліції та стражі;

3) координація розміщення поліцейських служб та стражі із урахуванням загроз, що виникають на даній території;

4) спільне здійснення заходів із забезпечення порядку та безпеки у місцях значного скупчення людей, проведення масових культурних, розважальних та спортивних заходів, а також в інших публічних місцях;

5) організація спільних навчань поліцейських та гмінних стражників;

6) обмін інформацією у галузі нагляду та реєстрації технічних засобів реєстрації подій у публічних місцях [3].

Треба зазначити, що досвід Польщі є досить близьким по відношенню до системи взаємодії в Україні. Зазначене пов'язане з адміністративно-територіальною реформою у Польщі, яка направлена на формування нової системи взаємодії між поліцією та органами місцевого самоврядування відбувалось та розширенням повноважень останніх.

У Франції відповідно Кодексу внутрішньої безпеки взаємодія правоохоронних органи (Національної поліція та Національної жандармерії) з іншими державними органами відбувається на підставі укладеної угоди між суб'єктами. В рамках цієї угоди передбачається обмін інформацією у сфері протидії правопорушенням та забезпечення громадської безпеки, особливості участі представників національної поліції та інших державних органів в охороні публічних заходів, забезпечення громадського порядку та безпеки, забезпеченні безпеки дорожнього руху тощо [4].

Таким чином, зазначена система взаємодії забезпечує неупередженість та професійність у виконанні ними своїх обов'язків.

Однак, треба зазначити, що антитерористичної діяльності міжнародних та регіональних організацій у деяких країнах світу направлена на забезпечення національної безпеки держави та територіальної оборони за допомогою підтримки міжнародної співпраці.

Зарубіжний досвід показав, що деякі країни світу під час ситуація, яка зараз склалась на сході України прибігають до радикальних та

невідкладних дій, а саме шляхом проведення національної антитерористичної операції за участі в ній миротворчих сил Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) та спеціальних підрозділів країн-партнерів.

Таким чином, на підставі вищевказаного, можна зробити наступні висновки, що доцільним видається впровадження в Україні досвіду американській моделі міжвідомчого партнерства з метою забезпечення більш тісної взаємодії НПУ з іншими суб'єктами публічної адміністрації для формування комплексних рішень із попередження правопорушень та забезпечення публічної безпеки у тому числі у зоні проведення операції Об'єднаних сил.

Література:

1. Бугайчук К.Л. Зарубіжний досвід організації взаємодії поліції з органами місцевого самоврядування в контексті децентралізації державної влади : наук.-метод. рек. / К.Л. Бугайчук, В.А. Гузь, І.О. Святокум, В.В. Чумак – Харків : Харк. нац. ун-т. внутр. справ, 2015. – 44 с.

2. Edinburgh Local Policing Plan 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.scotland.police.uk/assets/pdf/142349/edinburgh/216185/217030/217034?view=Standard>.

3. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU19971230779&type=3>

4. Code général des collectivités territoriales. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEX T000006070633>.

Яцюк Т.В., курсант 2-го курсу ННІ № 3 НАВС

Савранчук Л.Л.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

**СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
НЕПОВНОЛІТНІХ**

Проблема адміністративної відповідальності неповнолітніх вчинення правопорушення є досить актуальною в правовій науці, оскільки вона пов'язана із завданням виховання підростаючого покоління та попередження правопорушень серед неповнолітніх. Протиправний шлях неповнолітнього залежить від оточуючого середовища, від неналежного виховання підростаючого покоління як у сім'ї, так і в школі та інших навчально-виховних закладах. Тому, вчасне та достатнє реагування на вчинення неправомірних вчинків неповнолітніми повинно здійснюватись батьками, вчителями та іншими особами, відповідальними за виховання дітей. Але, на жаль, на сьогоднішній день профілактичні заходи, які застосовує держава не приносять бажаних результатів.

Враховуючи різні характеристики неповнолітніх, як біологічні і психологічні, так і соціальні, закон передбачає особливості притягнення їх до адміністративної відповідальності. У ст. 24-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення зазначені чотири заходи виховного характеру, що можуть застосовуються до неповнолітніх за вчинення адміністративних проступків, такі як: 1) зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого; 2) попередження; 3) догана або сувора догана; 4) передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за їх згодою, а також окремих громадян на їх прохання [1].

О. В. Горбач пропонує визначити протиправні діяння неповнолітніх осіб віком від 14 до 16 років як такі суспільно небезпечні діяння, що за своїми об'єктивними ознаками збігаються з адміністративними проступками і виражають зневажливе ставлення неделіктоздатних підлітків до суб'єктивних прав інших осіб та суспільних інтересів, що охороняються державою, за які не настає юридична відповідальність, але не виключається можливість застосовування до винних осіб інших заходів правового характеру.

Також потрібно зазначити, що специфічною ознакою адміністративної відповідальності неповнолітніх є можливість її перекладення ("трансмісії") на інших осіб. Юридичний склад деяких адміністративних правопорушень, що вчиняються неповнолітніми, має комплексний характер, тобто складається фактично з двох самостійних юридичних фактів, які у своїй сукупності утворюють обов'язкову ознаку об'єктивної сторони – діяння (це дії або бездіяльність батьків та дії неповнолітніх) [2, с. 8, 9].

Таким чином, можна зазначити, що адміністративні заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх є заходом адміністративно-правового примусу, що застосовується до правопорушника з метою виховання (виправлення) правопорушника.

Заходи впливу для неповнолітніх – це, як і адміністративні стягнення, заходи адміністративної відповідальності. Їх поєднують такі ознаки: а) основна ціль застосування – виховання (виправлення) порушника; б) підставою їх застосування є вчинення адміністративного проступку; в) застосовуються тільки стосовно деліктоздатної особи; г) спільний процесуальний порядок їх застосування (накладається органами адміністративної юрисдикції у порядку провадження у справах про адміністративні правопорушення). Але як два різні види заходів адміністративної відповідальності, вони мають також певні відмінності: а) застосування адміністративного стягнення тягне за собою виникнення стану, коли особа вважається такою, що протягом року притягувалася до адміністративної відповідальності, застосування ж заходів впливу для неповнолітніх таких правових наслідків не породжує; б) елемент кари більш притаманний адміністративним стягненням, аніж заходам впливу для неповнолітніх; в) заходи впливу для неповнолітніх застосовуються лише як заміна адміністративних стягнень [3, с. 199].

Таким чином, відмітимо ознаки адміністративно-правових заходів, що застосовуються до неповнолітніх. По-перше, адміністративні примусові заходи мають чітко виражений виховний характер. По-друге, це можливість застосування до неповнолітніх не тільки правових, а й інших заходів впливу, таких, як передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за їх згодою, а також окремих громадян на їх прохання. По-третє, ці примусові заходи застосовуються не тільки до неповнолітнього правопорушника, а й до його батьків.

Висновки. Отже, адміністративна відповідальність неповнолітніх – це реакція з боку судових органів на діяння неповнолітніх осіб, що проявилися в порушенні ними, встановлених законом правил поведінки та виражається в застосуванні до винних осіб засобів впливу у вигляді позбавлення особистого або майнового характеру.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.

2. Горбач О. В. Адміністративна відповідальність неповнолітніх, батьків або осіб, які їх замінюють: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. К., 2006. 16 с.

3. Продаєвич В. О. Заходи адміністративного впливу, що застосовуються до неповнолітніх: поняття та місце в системі заходів адміністративного примусу. Університет. наук. записки. 2006. № 2. С. 195–199.

Яценко Т., магістр студент 1 групи ННІ №3 НАВС,
Лупало О.А., к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного
управління та адміністрування НАВС

ЩОДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО- ПРАВОВИХ ЗАСАД ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства корупція перетворилась на одну з головних загроз національній безпеці та демократичному розвитку держави. Негативний вплив цього соціального явища відчувається на всі сфери політичного та соціально-економічного розвитку суспільства. Особливої актуальності набуває дане питання в умовах реалізації євроінтеграційного курсу України. Адже, високий рівень корупції, визнаний як на міжнародному експертному рівні, так і керівництвом держави, призвів до того, що ця проблема вийшла за межі внутрішньої політики України та отримала негативну оцінку міжнародних партнерів. Як свідчать дані Альтернативного звіту з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики [1], Закону України «Про засади антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегія) на 2014–2017 роки», так і не став ефективним інструментом запобігання корупції. Однак, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, а також НАЗК не зробили належних висновків. Швидше навпаки. З 1 січня 2018 року в Україні мали б набрати чинності нові засади щодо Антикорупційної стратегії державного будівництва до 2020 року, а також державна програма з

їх реалізації, проте цього досі не ухвалено. Оцінка результатів реалізації антикорупційної політики та звітування про стан реалізації антикорупційної політики належно не було здійснено. Підготовлені НАЗК проекти національних доповідей щодо стану реалізації засад антикорупційної політики були неповними, односторонніми та необ'єктивними, не відображали глибокого аналізу стану запобігання корупції у різних гілках влади, не відображали динаміку змін корупційної поведінки і форм корупційних діянь.

У зв'язку з цим всі заходи запропоновані у проекті закону громадськістю та міжнародними експертами було оцінено негативно. Даний проект Закону взагалі не містив правових норм і повністю складався з констатації тих чи інших фактів (обставин), пояснень і приписів про необхідність проведення певних заходів. Деякі з запропонованих положень не були заходами щодо протидії корупції, інші положення мали декларативний характер. Відтак конституційність запропонованого законопроекту була сумнівною. В результаті профільний парламентський комітет рекомендував Верховній Раді України відхилити зазначений законопроект.

Як доречно зазначає В. Галуцько, антикорупційна політика України повинна стати постійною складовою частиною державної політики. Антикорупційні заходи повинні мати цілісну узгоджену систему правових, організаційних, управлінських заходів, які мають поширюватися на всі сфери діяльності держави та ґрунтуватися на науковому розумінні природи корупції, аналізі причин, що сприяють її існуванню відповідно до розвитку суспільних відносин у державі [1, с. 88].

Проведений аналіз свідчить, що не було забезпечено належним чином і координацію антикорупційної політики: Національному агентству з питань запобігання корупції бракувало конкретних повноважень для реалізації відповідної функції, а Національна рада з питань антикорупційної політики при Президентові України у 2016–2018 роках практично не здійснювала своїх повноважень. Жодного разу не переглядалась Державна програма щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015–2017 роки. Отже, майже два роки в Україні фактично відсутня ефективна стратегія протидії корупції, яка б враховувала гостроту проблеми та актуальність ситуації.

У зв'язку з зазначеним необхідно визначити та затвердити засади антикорупційної стратегії на новий етап, який би визначив

першочергові заходи із запобігання та протидії корупції та створив основу для подальшого проведення реформи у цій сфері.

Першочергово, на нашу думку, доцільно оцінити спроможність у такому складі виконувати свої повноваження спеціальними суб'єктами протидії корупції. НАЗК, яке наділене потужними функціями, зокрема, перевіркою декларацій чиновників, виявлення конфлікту інтересів, фінансуванням політичних партій, розробкою антикорупційної стратегії та низки інших важливих повноважень потребує посилення як кадрового забезпечення, так і наділення його більш ефективними повноваженнями.

Чітко визначити прозорий та ефективний продаж майна неплатоспроможних підприємств через прозорі електронні аукціони. Адже великий відсоток розкрадання державних коштів і майна здійснюється саме через державні підприємства та їх неналежне управління.

Потребує суттєвого вдосконалення судова гілка влади. Для відновлення справедливості та довіри громадян України потрібен прозорий конкурс при наборі суддів, зокрема, шляхом включення в вищу кваліфікаційну комісію суддів і вищу раду правосуддя громадських та міжнародних експертів під час обрання на посади. Також правоохоронним органам потрібно демонструвати невідворотність покарання суддів за вчинення корупційних правопорушень.

Визначити порядок персональної відповідальності посадових осіб за стан запобігання корупції в підпорядкованих органах. Зокрема, Прем'єр-міністр повинен відповідати за прозорість діяльності міністрів, які повинні звітувати йому про свої доходи, дотримання ними правил етичної поведінки. І, в разі, виявлення вчинення міністром корупційного правопорушення також нести персональну відповідальність.

Література:

1. Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики / О. В. Калітенко, Д. О. Калмиков, І. Б. Коліушко та ін.; за заг. ред. М. І. Хавронюка. К. : Москаленко О. М., 2019. 366 с.

2. Галунько В. Державна політика України в сфері боротьби з корупцією. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Серія ПРАВО. №35. Частина II. Том 2. С. 86-88.

3. Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» від 14.10.2014 року № 1699-VII // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1699-18>

Миронова А.С.

здобувач вищої освіти 203 н/г ННІ №1 НАВС,

Скорик В.О.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

СУЧАСНИЙ СТАН КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Корупція на протязі тривалого часу була і залишається однією з глобальних проблем світової спільноти. На сучасному етапі розвитку українського суспільства корупція є однією з найгостріших проблем, оскільки це негативне явище фактично охопило всі сфери нашого життя: політику, управління, економіку і безпосередньо медицину.

Роль сфери охорони здоров'я неможливо не оцінити: вона забезпечує країні приріст здорового населення, підвищує рівень життя в країні, забезпечує зростання продуктивності праці, оскільки кожному громадянину України держава гарантує рівне і безкоштовне право на охорону здоров'я і медичну допомогу (відповідно до ст. 49 Конституції) [1], тому актуальним є дослідження обраної теми.

Багато науковців та юристів працювали над питанням адміністративно-правового забезпечення у сфері охорони здоров'я, серед них В.Б. Авер'янова, О.В. Балуєва, Я.М. Буздуган, З.С. Гладун, Л. С. Григорович, С. О. Козулінова, Н. П. Кризиної, Р. Р. Ларіної, А. О. Монаєнко та інші. Вчені зазначають, що сама корупція, як і антикорупційна політика, має суттєві історичні, територіальні та географічні відмінності, від розуміння яких залежить і результативність прийнятих антикорупційних заходів [2]. Тому метою роботи є з'ясування поняття «корупція» як соціально-правового явища у сучасній Україні, а також її особливостей у сфері медицини. Для досягнення цієї мети необхідно:

1) визначити поняття “корупція”, “корупційне правопорушення” як правове явище;

- 2) зазначити види корупції в сфері медицини;
- 3) розкрити сутність проблем, що тягне за собою даний вид корупції;
- 4) навести приклади прояву корупційних діянь у сучасній медицині.

Існує безліч поглядів на визначення змісту поняття «корупція». До прикладу: корупція – це зловживання владними повноваженнями та службовим становищем з метою отримання власної вигоди. [5,с.31] Або більш точно визначення, запропоноване М. І. Мельником. Під корупцією він розуміє правопорушення, яке полягає у неправомірному використанні особою, уповноваженою на виконання функцій держави, офіційно наданої їй влади, посадових повноважень, відповідних можливостей з метою задоволення особистих інтересів чи інтересів третіх осіб (корупційні діяння), а також в інших діях, які створюють умови для вчинення корупційних діянь [3,с. 48]. Хоч корупційні правопорушення як адміністративні проступки не включені до Кодексу України про адміністративні правопорушення, проте конкретні склади корупційних правопорушень зазначені в 13-ій главі даного законодавчого акту (зокрема ст.172-4 – 172-9) [4].

Що стосується корупції у сфері медицини, можна виділити наступні види:

- розкрадання і розтрата коштів, виділених на охорону здоров'я, а також доходів, які були отримані за рахунок платежів споживачів медичних товарів, послуг;
- продажність у сфері державних закупівель;
- махінації в платіжних системах, які виражаються у підробці квітанцій, рахунків; виставлення незаконних рахунків страховим компаніям, підробка страхових документів;
- махінації в системі поставок лікарських засобів; в наданні медичних послуг;
- урахування фіктивних пацієнтів («мертвих душ»);
- розвиток власного бізнесу за рахунок медичних установ,
- вимагання незаконної винагороди за офіційно безкоштовні послуги;
- підкуп співробітників, регулюючих органів і медичних працівників,
- фальсифікація даних про результати клінічних випробувань лікарських препаратів [6, с.24-29].

На сьогоднішній день, всі ці види зустрічаються в нашій країні, при цьому говорити слід не про окремі різновиди корупції, а про цілі

корупційні напрямки діяльності в сфері охорони здоров'я. В Інституті урології Національної академії медичних наук України 27 серпня 2019 року відбулася гучна корупційна справа. Пацієнти «добровільно» виплачують у благодійний фонд кошти за безоплатні операції, лікування і навіть маніпуляції, які проводять медсестри. Суми сягають від 2000 до 50000 гривень. Засновником Благодійного фонду є Оксана Соломаха, а керівником – Анна Снопкова, які відхиляють будь-які звинувачення. Хворі змушені мінімум тричі за час лікування викладати круглі суми. Причому оплата кожної статті витрат начебто і не обов'язкова, але рамки процесу такі, що інакше вчинити пацієнт просто не може. Винні за браком доказів залишаються без покарання.[8]

Також прикладом може послугувати справа Олега Котенко, якого 03. 10.2019 затримали на хабарі в \$ 22 000. Олег Котенко - завідувач відділення трансплантації та хірургії печінки Національного інституту трансплантології ім. Шалімова, зажадав ці гроші за проведення операції на печінці. За словами прес-секретаря столичної прокуратури Надії Максимець, близько 840 тисяч доларів США були вилучені з банківського рахунку лікаря-трансплантолога, затриманого на хабарі. З урахуванням всіх обшуків загальна сума отриманих коштів становить близько 1 млн доларів США" [7]. Не зважаючи на те, що лікарю-хабарнику загрожує до 10 років в'язниці, Голосієвський Суд обрав підозрюваному домашній арешт в нічний час, що є нікчемним покаранням у даній справі.

Про не менш цікаву корупційну ситуацію стало відомо 19 вересня 2019 року. Національний інститут раку закупив медичне обладнання на 32 мільйони гривень. Переможця обирали з двох фірм, які мають одну засновницю. До того ж, один із співзасновників компанії, що перемогла в тендері, ймовірно, має родича в керівництві Інституту - Дмитра Нікітіна, заступника директора Інституту і керівника Комісії з питань супроводу державних закупівель з вересня 2019 року. Разом з тим, доктори Інституту раку Шепіль А. В. І та Висоцьким А. Г. були помічені в отриманні хабарів в розмірі від 20 тисяч гривень. Свідки зазначили, що лікарів поліклінічного відділення хіміотерапії неодноразово підозрювали у вимаганні грошей у пацієнтів за безкоштовні ліки. Винесене обвинувачення за попередніми даними досі не набрало законної сили.

Вище наведено приблизно 1% від загального обсягу сучасного стану корупції у сфері медицини. Негативні наслідки цього явища аналізуються в працях Я.М. Кашуби, Є.В. Невмержицького, С.Г.

Стеценка [9]. Збитки державі і суспільству в цілому проявляються у розкраданні коштів, виділених на охорону здоров'я та зростанні корупції в сфері державних закупівель. Причиною можна вважати вдосконалення методів, які використовують корупціонери в системі поставок лікарських препаратів, через що і прогресує корупція в установах, що надають медичні послуги [11].

Висновок: отже, корупція – це негативне явище, що тривалий час залишається глобальною проблемою у сфері медицини. Для зниження рівня корупції необхідно вдосконалювати антикорупційне законодавство в сфері охорони здоров'я, розвивати законодавство у сфері проведення державних закупівель медичної техніки та обладнання; сприяти розвитку вітчизняної медичної промисловості.

Література:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 груд. 2004 р.: за станом на 1 січ. 2006 р. - К. : М-во юстиції України, 2006. - 124 с.
2. Кабанов П.А. Антикорупційна політика в суб'єктах // <http://cyberleninka.ru/article/n>
3. Поняття, ознаки та склад корупційного адміністративного правопорушення/ Колпаков В. К. Адміністративне право України : [підруч.] / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х.
5. Воронцов С.А., Понедєлков А.В., Зиряннов С.Г. Індикатори корупційної діяльності в системі державної влади і місцевого самоврядування // Соціум і влада. 2017. № 1 (63). З 30-37.
6. Полукаров А.В., Куракін А.В. Про необхідність введення кримінальної відповідальності юридичних осіб за корупцію в сфері охорони здоров'я // Адміністративне та муніципальне право. - 2013. - № 1. - С. 24-29.
7. <https://tsn.ua/ru/ukrayina/uvidennoe-vyzyvaet-shok-v-institute-shalimova-posmotreli-dokazatelstva-vzyatochnichestva-transplantologa-i-izvinilis-1425873.htm>
8. Новини з телепрограми «Вести».
9. Невмержицький Є. В. Правові проблеми боротьби з економічною злочинністю і корупцією : навч. посіб. / Є. В. Невмержицький. - К. : АПСВ, 2005. - 415 с.

10. Кашуба Я. М. Корупція та відповідальність за корупційні діяння : навч. посіб. / Я. М. Кашуба. - Львів : ПАІС, 2007. - 110 с.

11. Воронцов С.А., Понеделко А.В., Зирянов С.Г. Індикатори корупційної діяльності в системі державної влади і місцевого самоврядування // Соціум і влада. 2017. - № 1 (63). - С. 30-37.

Тихоступ Н.М.,

здобувач вищої освіти 1 н/г НАВС,

Стрельченко О.Г.,

к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ОСОБЛИВОСТІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ СФЕРИ ОБІГУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

Адміністративно-правовідносини, що виникають під час обігу лікарських засобів, безумовно, потребують прискіпливішої уваги з боку держави (в особі відповідних уповноважених публічних органів). Перш за все, це пов'язано із соціальною значущістю фармацевтичної продукції, що має безпосередній вплив на одну з найвищих соціальних цінностей – здоров'я людини. Регулювання відносин, що виникають у будь-якій сфері за допомогою правових норм, передбачає їх захист, у тому числі шляхом застосування до правопорушників заходів юридичної відповідальності. Фармацевтична галузь, враховуючи її соціальне значення, не може розвиватись без відповідного механізму правового регулювання, що, у свою чергу, передбачає налагоджену систему юридичної відповідальності. Для ефективного розвитку та захисту правовідносин, котрі виникають у фармацевтичній сфері, необхідне існування всіх видів юридичної відповідальності, але особливо важливе місце посідає адміністративна відповідальність, головним призначенням якої є запобігання та недопущення заподіяння значної шкоди цінностям, що охороняються законом, і, перш за все, здоров'ю людини. Особливістю адміністративної відповідальності є надзвичайно широкий правовий аспект регульованих суспільних відносин. За допомогою адміністративно-правових норм впорядковуються відносини у багатьох галузях суспільного життя,

зокрема й у фармацевтичній сфері як складовій у галузі охорони здоров'я.

Як свідчить практика переважна більшість медичних працівників у сфері обігу лікарських засобів та навіть керівників закладів охорони здоров'я мають поверхове уявлення про адміністративно-правову відповідальність, яка встановлена чинним законодавством за правопорушення у сфері обігу лікарських засобів. При цьому знання про підстави, види і наслідки юридичної відповідальності, з одного боку, дисциплінує фармацевтичних працівників, а з іншого – зменшує ймовірність безпідставного притягнення їх до відповідальності.

Але незважаючи на зазначене, за підрахунками експертів із Всесвітньої організації охорони здоров'я, в Україні через лікарську недбалість щодня помирають 6–7 хворих і втричі більше стають інвалідами, а медики практично не несуть відповідальності за лікарську недбалість та халатне ставлення до пацієнтів і своїх обов'язків.

Одна із причин такої ситуації, полягає в тому, що згідно з чинним законодавством медичного та фармацевтичного працівника можна покарати за неналежне виконання професійних обов'язків, тільки якщо це призвело до тяжких наслідків, але якщо тяжких наслідків немає, а неналежне виконання обов'язків існує, то лікарі фактично залишаються без покарання за свої дії.

Зважаючи на збільшення кількості позовних заяв громадян щодо неналежного надання медичної допомоги та обігу лікарських засобів, проблемам юридичної відповідальності медиків за професійні правопорушення треба приділяти значно більше уваги.

Доцільно також відзначити, що правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні визначають Основи законодавства України про охорону здоров'я [1] та Закон України «Про лікарські засоби [2].

Так, відповідно до ст. 80 Основ особи, винні у порушенні законодавства про охорону здоров'я, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законодавством.

Відповідно, розгляд *адміністративної та дисциплінарної відповідальності в ракурсі питань юридичної відповідальності фармацевтичних працівників виправданий у зв'язку з тим, що адміністративні та дисциплінарні порушення негативні самі по собі й створюють передумови для виникнення майнових та кримінальних правопорушень. Тому розкриття основних особливостей*

адміністративного і трудового законодавства щодо правопорушень фармацевтичних працівників необхідне й актуальне. Розгляд у єдиному блоці адміністративних і дисциплінарних правопорушень пояснюється тим, що часто вони поєднуються в одному медичному та фармацевтичному правопорушенні. Порушення норм адміністративного права нерідко супроводжується дисциплінарним порушенням, і в цьому випадку відповідальність фармацевтичного працівника може настати як тільки за одним видом правопорушення, так і одночасно за кількома.

Адміністративна відповідальність фармацевтичного працівника – це різновид юридичної відповідальності, що полягає в застосуванні до фармацевтичного працівника, які вчинили адміністративні проступки, особливих санкцій – адміністративних стягнень.

Сучасна ситуація розвитку охорони здоров'я в Україні, коли створена нормативно-правова база медичної та фармацевтичної діяльності, формується медичне право, свідчить про значущість адміністративного права та адміністративно-правової відповідальності як дієвого засобу регламентації всієї сфери медичної та фармацевтичної діяльності.

Слід зазначити, що суспільні відносини, які регулюються адміністративним правом, переважно є владними відносинами. Разом з тим, значною мірою останнім часом починає втілюватись у життя ідеологія «публічно-сервісної» основи сучасного адміністративного права, сутність якої полягає у служінні держави (та її інститутів) людині.

В той же час, ключовою ознакою адміністративно-правових відносин є те, що в них завжди бере участь суб'єкт, який представляє інтереси держави, тобто публічно-правові інтереси. У вказаних відносинах втілюється в життя державна політика, державна ідеологія.

Для розумінні ролі та значення такого виду відповідальності медичних працівників наведемо загальні принципи адміністративної відповідальності. До них належать:

Підтверджує нашу думку щодо меж застосування інституту адміністративної відповідальності за правопорушення у фармацевтичній сфері аналіз окремих статей Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Так, глава 5 КУпАП «Адміністративні правопорушення в галузі охорони праці і здоров'я населення» визначає положення про притягнення до адміністративної відповідальності, зокрема за:

1. незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах (ст. 44);

2. за порушення обмежень, встановлених для медичних і фармацевтичних працівників під час здійснення ними професійної діяльності (ст. 44-2);

3. за порушення встановленого порядку взяття, переробки, зберігання, реалізації і застосування донорської крові та (або) її компонентів і препаратів (ст. 45-1).

Доцільно відзначити й таку адміністративну відповідальність у сфері фармацевтичної діяльності, яка передбачена главою 9 КУпАП «Адміністративні правопорушення у сільському господарстві».

1. Порушення ветеринарно-санітарних правил», а саме за ввезення в Україну, вивезення з України, транзит через її територію, вивезення з карантинних зон або ввезення до них об'єктів регулювання, які не пройшли фітосанітарного контролю (ст. 106).

Відомо, що у фармацевтичній сфері можуть бути адміністративні правопорушення, що безпосередньо пов'язані з процесом виробництва, транспортування та реалізації лікарських засобів; саме вони передбачені

у главі 13 КУпАП «Адміністративні правопорушення в галузі стандартизації, якості продукції, метрології та сертифікації»:

1. введення в обіг або реалізація продукції, яка не відповідає вимогам стандартів (ст. 167);

2. випуск у продаж нестандартної продукції (ст. 168);

3. виконання робіт, надання послуг громадянам-споживачам, що не відповідають вимогам стандартів, норм і правил (ст. 168-1);

4. випуск у продаж продукції з порушенням вимог щодо медичних попереджень споживачів тютюнових виробів (ст. 168-2);

5. недодержання стандартів при транспортуванні, зберіганні і використанні продукції (крім харчових продуктів) (ст. 170) тощо.

У главі 15 КУпАП «Адміністративні правопорушення, що досягають на встановлений порядок управління» передбачена відповідальність

за невиконання законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері контролю якості та безпеки лікарських засобів (ст. 188-10);

невиконання постанов, розпоряджень, приписів, висновків, а так само інших законних вимог посадових осіб органів державної санітарно-епідеміологічної служби (ст. 188-10);

невиконання законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з контролю за цінами (ст. 188-3).

Враховуючи соціальний, охоронно-оздоровчий аспект діяльності із забезпечення населення лікарськими засобами, її орієнтованість на людину, вважаємо, що зазначені статті КУпАП передбачають відповідальність осіб, які винні у правопорушеннях саме у фармацевтичній сфері.

Саме тому, вважаємо за необхідне, виокремити окрему главу, яка присвячуватиметься адміністративним правопорушенням, які посягають на суспільні відносини у сфері обігу лікарських засобів, що є позитивним явищем. Відповідно це має бути основою для покращання як правового забезпечення фармацевтичної діяльності, так і функціонування самої системи охорони здоров'я населення в цілому.

Література:

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада. 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 4. ст.19.

2. Про лікарські засоби: Закон України від 04 квітня 1996 р. № 123/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 22. ст. 86.

Волох Д.О.,
студент 2-КН курсу НАВС

Волох О.К.,
к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ПРИНЦИП ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ В ЗАКОНОПРОЕКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання важливості дотримання принципу правової (юридичної) визначеності як складової верховенства права неодноразово піднімалися у рішеннях Конституційного Суду України. Вони залишаються актуальними і нині. Продемонструвати нехтування з боку ініціаторів законопроектів можна на такому прикладі.

На розгляд парламенту подано проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за випалювання сміття і залишків рослинності» (реєстр. № 10246 від 24.04.2019 р.) [1].

Результати правового аналізу розглядуваного законопроекту та супровідних документів до нього свідчать зокрема про таке.

По-перше, як стверджується у Пояснювальній записці до законопроекту, його метою є **«вдосконалення чинних норм КУпАП для запобігання вчиненню адміністративних правопорушень у сфері безпеки довкілля, а саме випалювання сміття, рослинності та залишків рослинності, а також чинників, які до цього призводять»**.

Імовірно, лише автори законопроекту зможуть пояснити: в який спосіб можливе *вдосконалення чинників, що призводять до випалювання сміття, рослинності та залишків рослинності?*

У статті 77-1 КУпАП йдеться не про **випалювання рослинності та її залишків** як адміністративне правопорушення у сфері безпеки довкілля, а виключно про **самовільне випалювання рослинності та її залишків**, тобто здійснення передбачених у диспозиції статті 77-1 КУпАП дій без дозволу органів державного контролю у галузі охорони навколишнього природного середовища або з порушенням умов такого дозволу [2].

Отже, автори законопроекту неправильно розуміють саму сутність передбаченого ст. 77-1 КУпАП правопорушення. Відповідно, запропоновані проектом зміни і доповнення не принесуть очікуваного ефекту «вдосконалення».

Крім того, в чинній редакції диспозиція частини першої статті 77-1 КУпАП передбачає як одне з місць вчинення правопорушення: «у смугах відводу автомобільних доріг і залізниць».

Це відображено також і в Порівняльній таблиці до розглядуваного законопроекту.

Натомість в пропонуваній редакції ч. 1 ст. 77-1 КУпАП ці слова вилучено, і фігурують вони вже у пропонуваній редакції ч. 2 ст. 77-1 КУпАП.

В самому ж тексті законопроекту про ці перестановки не згадується жодним словом. Таким чином, має місце порушення правил нормпроектної техніки.

Ініціаторам законопроекту, в свою чергу, слід наголосити про необхідність дотримання положень:

- Методичних рекомендацій щодо розроблення проектів законів та дотримання вимог нормпроектної техніки, схвалених

постановою колегії Міністерства юстиції України від 21 листопада 2000 р. № 41 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0041323-00>), а також

- Правил оформлення проектів законів та основних вимог законодавчої техніки (Методичні рекомендації), підготовлених Апаратом Верховної Ради України (http://static.rada.gov.ua/site/bills/info/zak_rules.pdf).

Крім того, пропонована редакція частини другої статті 77-1 КУпАП сконструйована в такий спосіб, що викликає неоднозначне розуміння:

«В частині другій статті після слів “об’єктів природно-заповідного фонду” доповнити словами “у смугах відводу автомобільних доріг і залізниць або якщо спричинили до погіршення видимості на автомобільному шляху, в зоні відчуження, зоні безумовного (обов’язкового) відселення на території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи”».

Зокрема: «Ті самі дії, якщо спричинили до погіршення видимості на автомобільному шляху, в зоні відчуження, зоні безумовного (обов’язкового) відселення на території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Все це читається як перелік місць, в яких погіршилася видимість внаслідок протиправних дій, передбачених у ст. 77-1 КУпАП.

Тоді як з Пояснювальної записки слідує, що ідея була зовсім іншою:

«Крім, того, пропонується перелік місць із підвищеною небезпекою вчинення такого правопорушення, який передбачено нормами диспозиції частини другої статті 77⁻¹ КУпАП також доповнити і *смугами відводу автомобільних доріг та залізниць або якщо такі дії спричинили до погіршення видимості на автомобільному шляху* (це, по-перше – прим. авт.), територією зони відчуження, зони безумовного (обов’язкового) відселення на території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи (це, по-друге – прим. авт.).

У зв’язку із вищенаведеними недоліками необхідно згадати офіційну правову позицію Конституційного Суду України:

1) «Елементами верховенства права є принципи рівності і справедливості, правової визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове

застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі» (абзац другий підпункту 5.4 пункту 5 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005);

2) «Конституційний Суд України вважає, що принцип правової визначеності вимагає чіткості, зрозумілості й однозначності правових норм, зокрема їх передбачуваності (прогнозованості) та стабільності» (*абзац шостий пункту 2.1 мотивувальної частини Рішення Великої палати Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 7 частини другої статті 42 Закону України "Про вищу освіту" від 20 грудня 2017 року № 2-р/2017*).

Висновок. На нашу думку, проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за випалювання сміття і залишків рослинності» (реєстр. № 10246 від 24.04.2019 р.) у пропонуваному вигляді не відповідає принципу правової визначеності, що є складовою верховенства права.

Необхідність його прийняття не обґрунтовується належним чином.

Аргументи, наведені в якості обґрунтування ініціаторами законопроекту, є суперечливими та непереконливими.

Розглядуваний законопроект, на наш погляд, безумовно, підлягає відхиленню і зняттю з розгляду Верховної Ради України.

Література:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за випалювання сміття і залишків рослинності» (реєстр. № 10246 від 24.04.2019 р.) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65850

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X (станом на 19.05.2019 р.) // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122.

Мироненко Д.А.,
курсант 206 н/ г ННІ № 1 НАВС

Стрельченко О.Г.,
к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та
адміністрування НАВС

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС МІНІСТЕРСТВА У СПРАВАХ ВЕТЕРАНІВ, ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2019 року № 829 було перейменовано Міністерство у справах ветеранів на Міністерство у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України та реорганізовано Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб шляхом приєднання до Міністерства у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб.

До прийняття даної постанови ці два міністерства діяли окремо та мали різні завдання та мету діяльності. Згідно ст. 3 Положення про Міністерство у справах ветеранів його основними завданнями є:

- 1) формування і реалізація державної політики у сфері:
 - соціального захисту ветеранів та членів їх сімей, зокрема забезпечення психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, зайнятості, підвищення конкурентоспроможності на ринку праці, а також технічними та іншими засобами реабілітації, санаторно-курортним лікуванням, житлом; надання освітніх послуг, довічних державних стипендій, щорічної виплати до 5 травня разової грошової допомоги (крім організації виплати такої допомоги); надання, позбавлення статусу та видачі посвідчень ветеранам;
 - надання медичних послуг шляхом формування переліку медичних послуг, що є додатковими до послуг, оплату надання яких держава гарантує в межах програми державних гарантій медичного обслуговування населення, за погодженням з МОЗ;
 - збереження психічного здоров'я ветеранів та членів їх сімей;
 - вшанування пам'яті ветеранів;
 - сприяння популяризації та забезпечення формування позитивного образу ветерана;
- 2) забезпечення прав та інтересів ветеранів та членів їх сімей;

3) створення та забезпечення функціонування інформаційно-аналітичної системи обліку для адміністрування потреб ветеранів.

Положенням про Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України визначаються такі основні завдання даного міністерства (ст. 3):

1) забезпечення формування і реалізація державної політики з питань:

тимчасово окупованих територій України та населення, що на них проживає, кінцевою метою якої є їх реінтеграція в єдиний конституційний простір України;

внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованих територій України, сприяння реалізації їх прав і свобод та створення умов для добровільного повернення таких осіб до покинутого місця проживання (реінтеграція) або інтеграції за новим місцем проживання в Україні;

застосування норм міжнародного гуманітарного права на території України;

координації діяльності з надання гуманітарної допомоги цивільному населенню під час збройних конфліктів;

розбудови миру, відновлення та розвитку Донецької та Луганської областей;

2) участь у формуванні і реалізації державної політики щодо:

захисту державних активів;

захисту прав і свобод осіб, які порушено внаслідок тимчасової окупації частини території України або втрати контролю над її частиною;

3) сприяння:

реалізації прав і свобод громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях України;

задоволенню національно-культурних, освітніх потреб, розвитку етнічної самобутності корінних народів та національних меншин, що проживають на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя;

здійсненню комплексу заходів, спрямованих на зменшення соціального, економічного та екологічного впливу вибухонебезпечних предметів на життя та діяльність населення (протимінна діяльність);

задоволенню соціально-економічних, екологічних та культурних потреб населення, що проживає на тимчасово окупованих територіях України;

4) створення умов для вільного розвитку кримськотатарської мови, мов інших корінних народів та національних меншин, що проживають на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

На даний момент, коли ці два міністерства об'єднані завдання перед новоутвореним Міністерством стоять спільні.

Керівництво Міністерства:

- 1) Міністр у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб;
- 2) Заступник міністра з питань європейської інтеграції;
- 3) Заступник міністра у справах ветеранів;
- 4) Державний секретар міністерства.

На мою думку, дане міністерство перевантажує систему публічної адміністрації і тому виконання покладених на нього повноважень і зобов'язань доцільно покласти на Міністерство соціальної політики України.

Левковець А. С.,
студент 2 курсу ННІ №3 НАВС,
Бухтіярова І.Г.,
к.ю.н., ст. викладач кафедри публічного управління та
адміністрування НАВС

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ: ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Державний службовець - це громадянин України, який займає посаду державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті), одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби [1].

Основною метою діяльності державних службовців є служіння народу України та територіальній громаді, охорона та сприяння реалізації прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина. Тому поведінка державних службовців та посадових осіб місцевого

самоврядування має забезпечувати довіру суспільства до державної служби. Державні службовці повинні сумлінно, компетентно, результативно і відповідально виконувати свої посадові обов'язки, проявляти ініціативу, а також не допускати ухилення від прийняття рішень та відповідальності за свої дії та рішення. Разом з цим, повинні неухильно дотримуватись загально визнаних етичних норм поведінки, бути доброзичливими та ввічливими, дотримуватись високої культури спілкування (не допускати використання нецензурної лексики, підвищеної інтонації), з повагою ставитись до прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, об'єднань громадян, інших юридичних осіб, не проявляти свавілля або байдужість до їхніх правомірних дій та вимог, запобігати виникненню конфліктів у стосунках з громадянами, керівниками, колегами та підлеглими, виконувати свої посадові обов'язки чесно і неупереджено, незважаючи на особисті ідеологічні, релігійні або інші погляди, не надавати будь-яких переваг та не виявляти прихильність до окремих фізичних чи юридичних осіб, громадських і релігійних організацій [2].

Державні службовці у своїй діяльності керуються принципами етики державної служби, що ґрунтуються на положеннях Конституції України, законодавства про державну службу та запобігання корупції, а саме:

по-перше, служіння державі і суспільству передбачає: 1) чесне служіння і вірність державі; 2) забезпечення державних інтересів під час виконання завдань та функцій держави; 3) сприяння реалізації прав та законних інтересів людини і громадянина; 4) формування позитивного іміджу держави [3];

по-друге, гідна поведінка особи, під час виконання своїх службових повноважень, яка проявляється у зобов'язанні неухильно додержуватися вимог закону та загально визнаних етичних норм поведінки, бути ввічливими у стосунках з громадянами, керівниками, колегами і підлеглими;

по-третє, доброчесність: це необхідна морально-етична складова діяльності державного службовця, яка визначає межу і спосіб його поведінки, що базується на принципах доброго відношення до громадян та чесності у способі власного життя, виконанні своїх обов'язків та розпорядженні державними ресурсами;

по-четверте, лояльність передбачає: 1) добросовісність щодо виконання рішень Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України та державного органу, в якому працює

державний службовець, незалежно від своїх власних переконань і політичних поглядів; 2) утримання від будь-яких проявів публічної критики діяльності державних органів, їх посадових осіб; 3) коректне ставлення до керівників і співробітників державного органу під час виконання державним службовцем своїх обов'язків;

по-п'яте, політична неупередженість – це необхідність при виконанні своїх службових повноважень дотримуватися політичної нейтральності, уникати демонстрації у будь-якому вигляді власних політичних переконань або поглядів, не використовувати службові повноваження в інтересах політичних партій чи їх осередків або окремих політиків;

по-шосте, прозорість і підзвітність передбачає: 1) відкритість та доступність інформації про діяльність державного службовця, крім випадків, визначених Конституцією та законами України;

по-сьоме, сумлінність: державний службовець повинен сумлінно виконувати свої службові обов'язки;

по-восьме, компетентність, ефективність: необхідність сумлінно, компетентно, вчасно, результативно і відповідально виконувати службові повноваження та професійні обов'язки, рішення та доручення органів і осіб, яким вищезазначені особи є підпорядковані, підзвітні або підконтрольні, не допускати зловживань та неефективного використання державної і комунальної власності [4].

Отже, адміністративно-правовий статус державних службовців у їх професійній діяльності має здійснюватися у чіткій взаємодії із їх етичними нормами та вимогами щодо їх поведінки.

Література:

1. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. // Голос України від 31.12.2015 р. № 250

2. «Правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування» : URL: <http://consultant.parus.ua>

3. Про затвердження Правил етичної поведінки державних службовців: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2016 р. // Урядовий кур'єр від 20.02.2016 р. № 34.

4. Основні поняття правил етичної поведінки державного службовця : URL: <https://www.nemyriv-rda.gov.ua/>

Наукове видання

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ МВС УКРАЇНИ, НП УКРАЇНИ ТА ІНШИХ
СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

Збірник тез науково-практичного семінару

голова редакційної колегії: І. Д. Пастух

відповідальний за випуск: О. К. Волох